

ÅRSREDOVISNING 2003

Statens kulturråd, Box 7843, 103 98 Stockholm
Besök: Långa raden 4, Skeppsholmen
Tel: 08 519 264 00 Fax: 08 519 264 99
Webbplats: www.kulturradet.se

© Kulturrådet 2004

INNEHÅLL

Generaldirektören har ordet *sid 5*

Resultatredovisning *sid 6*

Verksamhetens totala intäkter och kostnader *sid 6*

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelse av Kulturrådets verksamhet *sid 6*

Personal och kompetens *sid 8*

Bidragsgivning och andra insatser för teater, dans, musik *sid 10*

Bidragsgivning *sid 10*

Resultatanalys *sid 10*

Turnéverksamhet *sid 12*

Resultatet av utvecklingsbidrag och andra viktigare insatser i syfte att öka tillgängligheten och samverkan mellan institutioner, det fria kulturlivet och amatörlivet *sid 13*

Inriktning och omfattning på insatser som syftar till att stärka lokal arrangörsverksamhet *sid 14*

Eric Sahlström Institutet *sid 15*

Fonogram och musikalier m.m. *sid 15*

Bidragsgivning och andra insatser för litteratur, bibliotek, kulturtidskrifter och läsande *sid 16*

Bidragsgivning *sid 16*

Resultatanalys i förhållande till målet *sid 16*

Resultatet av utvecklingsbidrag inom den regionala biblioteksverksamheten samt andra insatser för att öka tillgängligheten *sid 16*

Bidragsgivning och andra insatser för konst, museer och utställningar *sid 22*

Bidragsgivning *sid 22*

Resultatanalys *sid 22*

Bidragsgivning och andra insatser för konstområdesövergripande verksamhet *sid 26*

Forskning och utveckling *sid 26*

Barn och ungdom *sid 28*

Funktionshindrades tillgång till kultur *sid 32*

Kulturstatistik *sid 33*

Modern informationsteknik *sid 34*

Mångkultur *sid 35*

Nationella minoriteter *sid 37*

Svenskt kulturutbyte med utlandet *sid 38*

Övriga mål och återrapportering *sid 40*

Jämställdhet *sid 40*

Nationella uppdrag *sid 40*

Nationella storstadspolitiken *sid 41*

Länskonstnärsverksamhet *sid 41*

Centrumbildningar inom kulturområdet *sid 42*

Kultur i arbetslivet *sid 42*

Kulturrådets miljöledningsuppdrag *sid 44*

Finansiell redovisning *sid 45*

Bilagor

Bilaga 1

Bilaga 2

GENERALDIREKTÖREN HAR ORDET

En av de mest grundläggande kulturpolitiska frågorna alltsedan 70-talet har varit delaktighet och tillgänglighet. I såväl 1974 års som i 1996 års kulturpolitiska propositioner är målet om allas delaktighet till kulturen grundläggande för allt arbete med den nationella kulturpolitiken.

Kulturrådet har tre huvuduppgifter: att fördela bidrag, att sammanställa underlag för kulturpolitiska beslut i riksdag och regering samt informera om kulturpolitik i dess olika skepnader. Till dessa tre skulle kunna läggas en fjärde: att i dialog med kulturlivet, med andra politikområden och med landsting och kommuner utveckla den nationella kulturpolitiken. I samtliga dessa uppgifter löper tillgänglighetsfrågorna som en röd tråd.

I beskrivningen av Kulturrådets verksamhet 2003 finns dessa frågor naturligtvis med, både övergripande och bokstavligen. Såväl den treåriga satsningen på museipedagogik som rådets ansvar för tillgängligheten till kultur för personer med funktionshinder syftar till samma sak: att skapa förutsättningar för en större delaktighet. Men ökad tillgänglighet kan också innebära nya former för framförande. Tillgänglighetsfrågorna kommer att vara fortsatt prioriterade under 2004.

Tillgänglighetsaspekten kan också läggas på Kulturrådets egen organisation. Att skapa en klar och tydlig bild av hur myndigheten sköter sitt uppdrag och fördelar de allmänna medel som ställts till dess förfogande är angeläget. Under 2003 påbörjades arbetet med att inrätta ett nytt ärendehanteringssystem som kommer att förenkla såväl bidragssökning som bidragshantering och dessutom göra det möjligt att följa hanteringen av varje enskilt ärende. Systemet kommer att tas i drift hösten 2004.

Kulturrådets arbete med att aktivt och strategiskt arbeta med de nationella kulturmålen förutsätter ett omfattande samarbete och en bred dialog med olika aktörer inom kulturområdet. Men även inom det statliga området behövs en ökad samordning mellan olika politikområden. Arbetet med att identifiera möjliga områden för effektiv sektorsamordning inleddes 2002 och har fortsatt under 2003. Kulturrådet har ingått samverkansavtal med Riksantikvarieämbetet och skolverket i syfte att stärka sektorssamverkan inom kulturområdet.

KRISTINA RENNERSTEDT

Generaldirektör vid Statens kulturråd

RESULTATREDOVISNING

Verksamhetens totala intäkter och kostnader

Tkr	2003				2002				2001			
	musik	bibl.	utställ.	övergr.	musik	bibl.	utställ.	övergr.	musik	bibl.	utställ.	övergr.
Intäkter												
Intäkter av anslag	14 918	14 918	9 754	17 787	11 444	14 713	5 449	22 887	11 287	14 878	5 643	19 495
Intäkter av avgifter, bidrag m.m.	241	1 733	726	282	193	1 527	1 355	411	364	923	1 147	855
Summa intäkter	15 159	16 651	10 480	18 069	11 637	16 240	6 804	23 298	11 651	15 801	6 791	20 351
Kostnader												
Verksamhetens kostnader	11 404	20 481	8 455	21 461	9 423	17 477	5 278	26 085	10 218	18 850	7 768	17 993
Lämnade bidrag	850 349	159 621	170 856	247 486	818 149	151 283	162 807	264 231	779 012	153 264	145 941	235 510
Summa kostnader	861 753	180 102	179 311	268 947	827 572	168 760	168 085	290 316	789 230	172 114	153 710	253 502

SAMMANFATTANDE BEDÖMNING AV MÅLUPPFYLLELSE AV KULTURRÅDETS VERKSAMHET

Mål

Riksdagen har beslutat om följande mål för en nationell kulturpolitik:

- att värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den,
- att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande,
- att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar,
- att ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället,
- att bevara och bruka kulturarvet,
- att främja bildningssträvandena samt
- att främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

Kulturrådet skall bidra till att uppfylla de kulturpolitiska målen genom:

- bidragsgivning, information, samverkan och andra åtgärder främja konstnärlig och kulturell förnyelse, främja kulturarvet och bruket av det inom konstarterna, folkbiblioteksväsendet och museerna samt vidga delaktigheten i kulturlivet och stimulera eget skapande,
- bidra till att utveckla samspelet mellan de statliga, regionala och kommunala insatserna i syfte att slå vakt om en nationell kulturpolitik, främja kulturell mångfald och geografiskt jämlik fördelning av kulturutbudet,
- verka för att kulturpolitiska aspekter på utvecklingen beaktas inom andra samhällsområden,

- främja kulturpolitisk utvecklingsverksamhet samt förbättra metoderna för uppföljning och utvärdering av kulturpolitiken i syfte att öka och sprida den samlade kunskapen inom kulturområdet

Bidragsverksamhet

Kulturrådet har under 2003 arbetat såväl inom de skilda konstområdena som övergripande för att uppfylla de kulturpolitiska målen. Inom varje konstområde bidrar rådet på olika sätt till att främja konstnärlig och kulturell förnyelse, vidga delaktigheten och främja eget skapande m.m. I bidragsgivningen hanterar Kulturrådet många stödformer, var och en med sina speciella förutsättningar. Viktiga kriterier vid bidragsfördelningen är bedömningar av den konstnärliga kvaliteten likaväl som kulturpolitiska avvägningar. Ett målinriktat arbete pågår med att utveckla bidragsgivningen till ett strategiskt kulturpolitiskt instrument.

När det gäller Kulturrådets bidrag till utveckling inom olika konstområden bör några insatser särskilt nämnas:

Inom teater-, dans- och musikområdet har Kulturrådet i samråd med företrädare för Sveriges teatrar och teatervetenskaplig forskning utvecklat en modell för *Bokslut för scenkonst*, som ger ny information om vilka resultat som teatrar samt dans- och musikorganisationer uppnår.

Kulturrådet har utrett hur situationen för *vissa musikgenrer*, framför allt nutida konstmusik och jazz, skall kunna förbättras. Förslagen, som överlämnades till regeringen i oktober 2003, har förankrats i en omfattande dialog med musiklivets aktörer.

De *särskilda medel till museipedagogik* som funnits under tre år har bidragit till att stärka museernas pedagogiska verksamhet. Kulturrådet gör dock bedömningen att ett fortsatt stöd är viktigt för att kunna uppnå målen. Preliminära siffror från en snabbenkät som genomfördes under januari 2004 visar att antalet yngre (upp till åtta år) som besökt regionala museer 2003 är större än året innan. De rent

kvalitativa bedömningarna av det museipedagogiska utvecklingsarbetet redovisas i särskild rapport till museerna senast den 1 maj 2004.

Den prioritering av projekt som rör *icke-fiktiv film* inom ramen för museernas utvecklingsanslag har lett till att fyra museer aktivt arbetat med inventering av film för att i nästa skede samla in och överlämna filmen till filmvårdsverkstaden i Grängesberg.

Kulturrådet har tillsammans med Riksantikvarieämbetet uppdragit åt de regionala museerna att lämna in *strategiska museiplaner*. Syftet med planerna är att museerna bl.a. skall presentera en samlad bild av verksamheten i relation till andra aktörer i och utanför regionen. Museiplanerna har redovisats under hösten 2003 och följs upp under 2004.

Infrastrukturen på *bild- och formkonstområdet* upprätthålls i stor utsträckning av landets kommuner och regioner. Det komplement som det statliga stödet till bild och formorganisationer utgör innebär dock att ett antal utställare i landet har möjlighet att upprätthålla en hög kvalitativ nivå och samtidigt skapa förutsättningar för att samtidskonsten får en spridning över landet. Bidraget till Vissa utställare och arrangerande konstföreningar ger möjlighet att stödja initiativ i hela landet

En viktig uppgift för Kulturrådet är att öka *tillgängligheten till kulturell verksamhet för personer med funktionshinder*, något som förutsätter ett medborgarperspektiv på verksamheten. God tillgänglighet för funktionshindrade gynnar alla, oavsett om det gäller tillgänglighet till lokaler, verksamhet eller information. Bättre tillgänglighet till musik, teater, litteratur eller dans kan också tillföra en extra konstnärlig dimension. Exempel på detta är teckenspråkstolkade föreställningar eller uppläsning av litteratur.

Kulturrådet arbetar också med att öka kulturintresset, främst inom vård och omsorg. Exempel på detta är de kulturutbildningar som har genomförts i 11 kommuner. Avsikten med detta arbete, som också har presenterats i skriften *Kultur i vård och omsorg*, är att inspirera och öka delaktigheten.

Inom litteratur-, biblioteks- och kulturtidskriftsområdet har arbetet under 2003 präglats av en ambition att öka tillgängligheten till kultur för den enskilde medborgaren. Samarbetsvägar har utvecklats för att stödja det lokala, regionala och nationella *samarbetet mellan bibliotek och utbildning*. Syftet har varit att stödja den enskildes lärande. *Barnbokskatalogen* som nu också innehåller barnböcker på andra språk än svenska, har spritts till skolor, förskolor, bibliotek och bokhandlar i hela landet. Den finns också i digital form. Inom litteraturstödet har prövats olika vägar för att stimulera utgivningen av kulturpolitiskt angelägen litteratur, t.ex. *översättningar från utomeuropeiska språksområden*. Inom kulturtidskriftsområdet pågår ett arbete att med hjälp av ny teknik göra *tidskrifterna tillgängliga för funktionshindrade läsare*.

Ökad tillgänglighet kan också innebära *nya former för framförande*. Kulturrådet har särskilt prioriterat stöd till det muntliga berättandet, till litterära evenemang med mångkulturella inslag, poesifestivaler och liknande – med en god geografisk spridning över landet och en ofta stark lokal förankring.

Samverkan och dialog

Kulturrådets arbete att infria de kulturpolitiska målen förutsätter ett omfattande samarbete och en bred dialog med olika aktörer inom kulturområdet. Som exempel kan nämnas att en utvärdering av verksamheten med dans- och konstkonsulenter genomförts och presenterats. Vad gäller dansområdet konstaterade utvärderingen att stödet till danskonsulenter har bidragit till en stark regional utveckling på dansområdet. Rådet har föreslagit att de regioner som söker statsbidrag för sin regionala danskonsulentverksamhet ska presentera regionala handlingsprogram för dansen. Under 2003 har rådet initierat en diskussion med huvudmännen för de regionala och lokala teaterinstitutionerna kring teaternas verksamhet och uppdrag.

Det konstpedagogiska utvecklingsarbetet som tog sin början 2002 med en seminarierie för konstpedagoger avslutas under hösten 2003 och vintern 2004. Ett av syftena med serien har varit att skapa intresse hos utbildningsanordnare för högre utbildningar i ämnet konstpedagogik. Under hösten har serien följts upp med besök på de högskolor och universitet som visat intresse för sådana utbildningar.

Samordning mellan politikområden

En ökad samordning mellan olika politikområden på nationell nivå har inletts genom regeringsuppdraget i mars 2002 att identifiera potentiella områden för samordning och utarbeta metoder för effektiv sektorssamordning. Som exempel kan nämnas att Kulturrådet för att stärka sektorssamverkan inom kulturområdet har ingått samverkansavtal med Riksantikvarieämbetet och Skolverket. Kulturrådet deltar också inom ramen för samordningsuppdraget i andra aktiviteter, som inbegriper myndigheter inom andra politikområden. I första hand har Kulturrådet medverkat i ett tvärsektorielt samarbetsprojekt om hur de tre dimensionerna på hållbar utveckling – den ekologiska, den ekonomiska och den sociala inklusive den kulturella – skall kunna tas tillvara i det regionala tillväxtarbetet.

Utveckling och analys

I syfte att höja kvaliteten på de utvecklingsprojekt som Kulturrådet stödjer har ett arbete påbörjats med att skapa bättre ansökningsblanketter med tillhörande manual. Härigenom kan bidragssökande institutioner och organisationer få stöd i planering och utvärdering av utveck-

lingsprojekt, och Kulturrådet säkerställer att resurser används effektivt och att kunskaper och erfarenheter från utvecklingsarbetet blir tillgängliga.

På regeringens uppdrag har Kulturrådet utarbetat strategier för forskning och utveckling (*Kunskapsstrategier*). Strategierna utgör utgångspunkt för rådets arbete med att ta fram en samlad handlingsplan för rådets forsknings-, utrednings- och utvecklingsverksamhet.

Kulturrådets *omvärldsanalys* görs på uppdrag av regeringen och ska ge underlag för ställningstaganden i olika kulturpolitiska frågor. I analysen finns en rad frågeställningar som direkt berör både kulturlivet och det offentliga samhället i övrigt på olika sätt, alltifrån kulturens betydelse för samhällsutvecklingen allmänt till resonemang kring utvecklingstendenser inom specifika konstområden. För att kunna fördjupa diskussionen i de frågor som tas upp i *Om världen 2003* i direkt dialog med kulturpolitiker, tjänstemän, institutionschefer och andra företrädare för kultur- och samhällsliv arrangeras under 2004 en konferensserie på fem orter i landet där omvärldsfrågor och regional tillväxt kommer att behandlas.

Personal och kompetens

Medarbetarna på Statens kulturråd har allmänt en hög kompetens framförallt inom kulturens sakområden; 76 procent har akademisk grund- eller högre utbildning. Genomsnittlig ålder 2003 är 45 år vilket är densamma som 2002. Könsfördelningen mellan män och kvinnor var vid 2003 års utgång 78 procent kvinnor och 22 procent män. Under 2003 har rådet bemödat sig att anställa fler män, men trots det har andelen kvinnor ökat med 2 procent jämfört med 2002. I nedanstående tabeller redovisas könsfördelning respektive åldersfördelning i december 2003.

Kön

	Män	Kvinnor
Ledningskompetens	4	5
Kärnkompetens	10	33
Stödkompetens	4	25
Totalt	18	63

Kompetenskategori definitioner enligt riktlinjer från regeringen

Ålder

	Män	Kvinnor
–35	3	13
35–54	12	27
54–	3	23
Medelålder	44	47

Personalrörlighet

I december 2003 var antalet anställda vid rådet 81^A personer. Medelantalet anställda var under året 74^A. De vakan-

ser som uppstått vid tjänstledigheter har inte fullt ut återbesatts med vikarier på grund av rådets ansträngda ekonomiska situation. Av samma skäl har rådets personal arbetat över avdelningsgränserna i syfte att effektivisera verksamheten. Antalet anställda under 2003 har ökat jämfört med 2002 främst på grund av nya uppdrag och visstidsanställningar (vikarier/projekt). I nedanstående tabeller redovisas antal anställda vid utgången av varje år samt antal årsarbetare i medeltal:

Antalet anställda vid utgången av varje budgetår

2001	61
2002	68
2003	81 ^A

Antalet årsarbetare i medeltal vid utgången av varje budgetår

2001	49
2002	62
2003	72 ^A

A inklusive 10 st tjänstlediga

Under 2003 har 14 personer rekryterats, varav två internt. Rådet kan erbjuda intressanta och attraktiva arbetsuppgifter vilket gör att myndigheten har lätt att rekrytera personal.

Under 2003 har fyra medarbetare slutat sin anställning. Av dessa tillhörde två kärnkompetens och två stödkompetens. Två gick vidare till annan myndighet inom staten, en till kommun och en till privat arbetsgivare.

Efter att personalrörligheten under 2002 var extremt stor – 12 procent – sjönk den till 5 procent under 2003, vilket bl.a. bidrog till en mer stabil organisation.

Kompetensförsörjning

Statens kulturråd skall till regeringen redovisa dels i vilken omfattning myndighetens mål för kompetensförsörjningen avseende 2003 har uppnåtts, dels vilka mål som gäller för myndighetens kompetensförsörjning under perioden 2004–2006.

I en kunskapsorganisation ställs stora krav på medarbetarnas kompetens och personliga egenskaper. Kompetensutveckling är av avgörande betydelse för individens yrkesutveckling och är en förutsättning för att kunna attrahera, behålla samt utveckla befintlig personal. Rådet har under 2003 tagit fram en struktur för kompetensutveckling. Denna struktur skall vara ett hjälpmedel för att arbetet med kompetensfrågor skall bedrivas mer strategiskt och långsiktigt. Syftet är att integrera kompetensutveckling med verksamhetsplaneringen och på så vis effektivisera måluppfylleprocessen. Rådet avser att under 2004 arbeta med att vidareutveckla arbetet med kompetensförsörjning i enlighet med de direktiv som regeringen anger.

Följande mål formulerades för kompetensförsörjningen 2003 och följande aktiviteter har genomförts under året:

”Verka för att förbättra den psykiska och fysiska arbetsmiljön”

- Under våren 2003 erbjöds personalen Qigong på arbetstid i stressreducerande syfte. Ett antal ergonomiska insatser har gjorts vid behov.
- Ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Detta arbete har påbörjats under 2003 men kommer att slutföras under 2004.
- Utbilda chefer avseende rehabilitering: aktiviteten flyttas över till 2004.
- Utveckla chefs- och ledarskapet: utbildning i utvecklings/lönesamtal samt handledning för ledningsgruppen.

”Höja grundläggande IT-kunskaper i organisationen”

- Under 2003 har IT-utbildning genomförts för nyanställda samt övriga vid behov.

”Verka för en jämnare balans mellan könen, öka andelen män i organisationen”

- Under 2003 har jämställdhetsperspektivet beaktats vid samtliga rekryteringar. Flera män har anställts men trots detta har andelen anställda kvinnor ökat. Skälet till detta är att de flesta sökande till rådets tjänster är kvinnor.

”Aktivt arbeta i rekryteringssammanhang för att anställa individer med annan härkomst än den svenska”

- Under 2003 har två personer med icke svensk härkomst rekryterats.

Övriga insatser

Under 2003 har mycket arbete lagts ned på att tydliggöra struktur och rollfördelning i organisationen. Ett antal policydokument och riktlinjer har tagits fram, bland annat introduktion av nyanställda, regler för övertid, rutin för utvecklings/lönesamtal och struktur för kompetensutveckling.

En stor del av kompetensutvecklingsinsatserna har riktats mot ledarutveckling i syfte att stärka cheferna i rollen som personalledare. I genomsnitt erbjöds 7 utbildningsdagar per anställd under 2003. Utöver dessa dagar har kontinuerlig kompetensutveckling ägt rum genom att medarbetarna deltagit i utvecklingsprojekt samt omvärldsaktiviteter i form av konferenser och mässor.

Kompetensförsörjning 2004

Förutom chefsutbildning skall

- långsiktiga mål tas fram för rådets kompetensförsörjning 2005–2006

- samtliga medarbetare genomgå utbildning i systematiskt arbetsmiljöarbete
- löpande IT-utbildning genomföras
- i samband med införandet av ett nytt ärendehanteringssystem ska omfattande utbildningsinsatser genomföras både för handläggare och assistenter
- åldersstruktur/könsfördelning/etnisk och kulturell mångfald: rådet ska verka för att sänka sin medelålder, öka antalet män i organisationen samt anställa fler medarbetare med annan härkomst än den svenska.

Sjukfrånvaro

Från och med den 1 juli ska myndigheten redovisa sin sjukfrånvaro i årsredovisningen. Rådet bytte lönesystem i mars 2003 från SLÖR till Palasso vilket gör att redovisningen av sjukfrånvaro 2003 inte blir helt fullständig. Uppskattningsvis har myndigheten inte haft större sjukfrånvaro under 2003 jämfört med 2002. Rådet avser att under året införa systematiskt arbetsmiljöarbete för att därigenom kunna arbeta förebyggande och säkerställa rutiner för rehabilitering.

I nedanstående tabeller redovisas sjukfrånvaro enligt gällande regler för 2003.

Den totala sjukfrånvaron på Kulturrådet i procent av ordinarie arbetstid

År	Rådet totalt	Män	Kvinnor
2003 (helår)	5,01	1,04	6,06
Från 1 juli 2003	4,43	1,24	5,3

Anmärkning: Rådet har lägre total sjukfrånvaro än övriga staten, helår 5,01 procent jämfört med staten 5,2 procent, källa: Arbetsgivarverkets tidsanvändningsstatistik 2003.

Sjukfrånvaro som sammanhängande överstiger 60 dagar eller mer

År	2003 (helår)
Antal	4 pers
Summa sjukfrånvarotimmar	2 179 tim.
År	Från 1 juli 2003
Antal	5
Summa sjukfrånvarotimmar	1 437 tim.

Den totala sjukfrånvaron 2003 i procent i ålderskategorierna 30–49 och 50–

Ålder	Totalt
30–49	4,1
50–	6,01

Anmärkning: anställda under 30 år redovisas ej av integritetsskäl, är färre än 10 personer

Den totala sjukfrånvaron från 1 juli 2003 i procent i ålderskategorierna 30–49 och 50–

Ålder	Totalt
30–49	3,83
50–	5,35

Anmärkning: anställda under 30 år redovisas ej av integritetsskäl, är färre än 10 personer

Den totala sjukfrånvaron 2003 i procent i ålderskategorierna 30–49 och 50– uppdelat på kvinnor och män

Ålder	Kvinnor	Män
30–49	5,84	0,88
50–	6,61	1,44

Anmärkning: anställda under 30 år redovisas ej av integritetsskäl, är färre än 10 personer

Den totala sjukfrånvaron från 1 juli 2003 i procent i ålderskategorierna 30–49 och 50– uppdelat på kvinnor och män

Ålder	Kvinnor	Män
30–49	5,39	1,12
50–	5,85	1,56

Anmärkning: anställda under 30 år redovisas ej av integritetsskäl, är färre än 10 personer

BIDRAGSGIVNING OCH ANDRA INSATSER FÖR TEATER, DANS, MUSIK

Mål

Målet är att utbudet av, tillgången till och efterfrågan på teater, dans och musik ökar i hela landet.

Åtterrapporering

Statens kulturråd skall redovisa

- bidragsgivningen fördelad på bidragsmottagare och mottaget belopp, fördelat per stödform och kategori, varvid bidragsgivningen till löpande verksamhet och projekt skall redovisas var för sig,
- turnéverksamhetens omfattning i förhållande till den totala verksamheten hos fria grupper som erhåller verksamhetsbidrag,
- resultatet av utvecklingsbidrag och andra insatser i syfte att öka tillgängligheten till och samverkan mellan institutioner, det fria kulturlivet och amatörkulturen,
- inriktning och omfattning på insatser som syftar till att stärka lokal arrangörsverksamhet
- en analys av hur Eric Sahlström-institutet har utvecklats i fråga om verksamhet och finansiering,
- en analys av effekterna på fonogramutgivningen inom olika genrer, dels av försöksverksamheten med fonogramstöd i friare former, dels av den fr o m budgetåret 2001 gällande lägre nivån på det totala fonogramstödet.

Statens kulturråd skall bedöma resultatet av sina insatser i förhållande till målet.

Intäkter och kostnader

Tkr	2003	2002	2001
Intäkter			
Intäkter av anslag	14 918	11 444	11 287
Intäkter av avgifter, bidrag och finansiella intäkter	241	193	364
Summa verksamhetens intäkter	15 159	11 637	11 651
Kostnader			
Verksamhetens kostnader	11 404	9 423	10 218
Lämnade bidrag	850 349	818 149	779 012
Summa kostnader	861 753	827 572	789 230

Bidragsgivning

Tabeller över bidragsgivningen återfinns i bilaga 1 och 2.

Resultatanalys

Utvecklingsinsatser

Kulturrådets utvecklingsinsatser inom teater-, dans- och musikområdet har under 2003 inriktats på tre huvudfrågor: 1) möjligheten till omprioriteringar inom anslagen med anledning av förändringar i omvärlden, 2) utvärdering av formerna för och inriktningen av de bidrag som fördelas och 3) en fördjupad dialog med kulturlivets aktörer.

Som exempel på diskussion om omprioriteringar kan nämnas följande:

- *Analys av anslaget till de fria teater-, dans och musikgrupperna*

Kulturrådet har som ett första steg i en översyn av bidragen till scenkonstområdet påbörjat en diskussion om anslaget till de fria teater-, dans- och musikgrupperna. Det är rådets uppfattning att en sådan analys måste göras kontinuerligt för att vara anpassad till en föränderlig omvärld. Analysen tar sikte på anslagets betydelse för utvecklingen av konsterna samt för tillgängligheten i alla aspekter. Bidraget till de fria grupperna har under tre decennier utvecklats från ett förhållandevis marginellt stöd till experimentell scenkonst i fria former till en kulturpolitiskt uppmärksammas bidragsform av stor betydelse, inte bara för grupperna själva utan också generellt för kulturlivets utveckling. Möjligheterna till förnyelse och utveckling motverkas dock delvis av att anslaget i stor utsträckning fördelas till grupper som erhållit bidrag under en lång följd av år. En diskussion om möjligheterna att omprioritera har därför initierats av rådets styrelse.

Som exempel på utvärderingar kan nämnas:

- *Vissa musikgenrer*

Kulturrådet har på regeringens uppdrag utrett hur situa-

tionen för musikgenrer, framför allt nutida konstmusik och jazz, skall kunna förbättras. Av rapporten framgår bl.a. att ett ökat stöd till arrangörsledet är avgörande för att öka tillgången till musik i hela landet. Förslagen, som överlämnades till regeringen i oktober 2003, har förankrats i en omfattande dialog med musiklivets aktörer. Dialogmodellen har varit mycket uppskattad och kommer att utvecklas av rådet vid liknande uppdrag.

- *Fonogramutvärdering*

Den försöksverksamhet med differentierade former av fonogramstöd som Kulturrådet prövat under en treårsperiod avslutades i december 2003 och kommer att redovisas för regeringen den 1 mars 2004. Av utvärderingen framgår att verksamhetsbidraget till ett antal skivbolag för hela utgivningen utfallit positivt men att försöket med artist- och upphovsmannastöd inte slagit väl ut samt att de ständiga förändringarna på fonogrammarknaden pekar på behovet av ett flexibelt stödsystem.

- *Utvärdering av danskonsulentverksamheten*

Under 2003 presenterades den utvärdering av verksamheten med dans- och danskonsulenter som Kulturrådet på regeringens uppdrag tagit fram. Vad gäller dansområdet konstaterar utvärderingen att stödet till *danskonsulenter* har bidragit till en stark regional utveckling på dansområdet. Konsulenterna har dragit igång processer som inneburit att många, främst ungdomar, har blivit aktiva och delaktiga. Inom dansområdet har en ny typ av struktur utvecklats, något som utvärderarna bedömer kan stå som förebild för utvecklingen på andra konstområden. Utvärderarna menar att genomslaget för en konststart blir snabbare genom processformen än om ett statsbidrag enbart riktas till en ny professionell institution. Kulturrådet har föreslagit att de regioner som söker statsbidrag för sin regionala danskonsulentverksamhet måste presentera regionala handlingsprogram för dansen, där de beskriver hur det regionala ansvarstagandet och danskonsulentverksamheten ser ut även i relation till Dansnät Sverige.

Som exempel på den fördjupade dialogen kan nämnas följande:

- *Arrangerande musikföreningar*

Under 2003 har Kulturrådet efter diskussioner med berörda organisationer beslutat att ge ytterligare två arrangörsorganisationer, Riksförbundet Sveriges Kammarmusikarrangörer (RSK) och Riksföreningen för Folkmusik och Dans (RfoD) möjligheten att på försök fördela verksamhetsbidrag till sina medlemsföreningar. Rådets arbete ska i stället inrikta sig på en fördjupad dialog med organisationerna kring tillgänglighet och utveckling av verksamheten.

- *Regional dialog*

Under 2003 har rådet initierat en diskussion med huvudmännen för de regionala och lokala teaterinstitutionerna kring teaternas verksamhet och uppdrag. Diskussionen har inspirerats av motsvarande dialog kring den regionala musikverksamheten.

- *Bokslut för scenkonst*

Det finns idag ett utbrett intresse inom kulturverksamheternas organisationer att få tillgång till bättre analysverktyg och mer heltäckande underlag som beskriver den konstnärliga verksamhetens resultat. I samråd med företrädare för Sveriges teatrar och teatervetenskaplig forskning har Kulturrådet utvecklat en modell för Bokslut för scenkonst. Modellen ger ny information om vilka resultat som teatrar samt dans- och musikorganisationer uppnår. Den kompletterar traditionell information om ekonomi, produktion och publikstorlek med uppgifter inom fyra olika områden.

Avsikten är att institutionerna själva i första hand ska använda den nya informationen som ett underlag för intern dialog och återkommande utvärdering av den gångna periodens verksamhet.

- *Handlingsprogram för den professionella dansen*

Under 2003 har rådet haft förberedande diskussioner inför regeringsuppdraget att utarbeta ett handlingsprogram för den professionella dansen i Sverige, som rådet erhållit under hösten 2003. Handlingsprogrammet skall omfatta hela dansområdet vilket kan spänna över fler samhällssektorer, exempelvis kultur, utbildning och arbetsmarknad och skall utarbetas i samråd med dansområdets centrala aktörer.

Sammanfattande bidragsanalys

– bedömning av insatser i förhållande till målen

Analysen i årsredogörelsen baserar sig huvudsakligen på inkomna redovisningar och statistik för verksamhetsåret 2002, eftersom Kulturrådets bidragsmottagare inte redovisar verksamhetsåret 2003 förrän tidigast april 2004. För 2003 redovisas utbetalda medel samt de tendenser som Kulturrådet uppmärksammat.

Mål

Målet är att utbudet av, tillgången till och efterfrågan på teater, dans och musik ökar i hela landet

Regionala teater-, dans- och musikinstitutioner samt regional musikverksamhet

PUBLIKUTVECKLING

Enligt Kulturrådets statistik kan noteras en svag minskning i antalet besök på teaterinstitutionerna under de senaste två åren. Besöken på dansinstitutionerna (Norrdans

och Skånes Dansteater) visar en liten ökning år 2002. Fler teaterinstitutioner arrangerar dansföreställningar. Antalet föreställningar är däremot ungefär detsamma, liksom antalet produktioner. Även för den regionala musikverksamheten kan noteras en minskning i såväl antalet konserter som antalet besök. Eftersom verksamheten kan ta sig andra former, t.ex. projekt och främjande insatser som inte redovisas som konserter, behöver detta inte innebära en reell minskning av verksamhetens omfattning.

EKONOMI

Samtliga teater-, musikteater- och dansinstitutioner samt orkestrarna erhöll en ökning av statsbidraget med 2,88 procent i pris- och löneomräkning. Vad gäller den regionala musikverksamheten ökades bidraget till landsting/regionförbund med 2,3 procent. Resterande medel användes till kulturpolitiskt motiverade prioriteringar.

När det gäller institutionerna på teater-, dans och musikområdet kvarstår de tendenser som rådet konstaterade i årsredovisningen för år 2002. De regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutionerna har behov av ekonomiska förstärkningar. Det statliga anslaget räknades upp med 2,88 procent som kompensation för ökade pris- och lönekostnader. Till anslaget fördes också de medel som tidigare fördelats till teater-, dans- och musikverksamheten i Region Kalmar respektive Gotlands kommun. Länsteatern i Jämtland Härjedalen permanentades efter en treårig försöksverksamhet. Några ytterligare medel utöver de 1,5 miljoner kr som länsteatern haft under försöksverksamheten tillfördes inte anslaget. I verksamhetsbidraget för 2003 ingår kompensation för förhöjda pensionspremier, som tidigare utbetalades separat.

Sammanlagt 2 057 600 kr fördelades till Region Skåne. Detta är en konsekvens av det ökade anslaget 2002 för Malmö Opera och Musikteater samt Skånes Dansteater.

Fria teater-, dans- och musikgrupper samt arrangörer

Anslaget till de fria teater-, dans- och musikgrupperna uppgick 2003 till drygt 99 miljoner kr, varav mer än hälften – ca 52 miljoner kr – går till fria teatergrupper. Det totala ansökta beloppet från fria teatergrupper uppgår till drygt 145 miljoner kr. De teatergrupper vars ansökningar bifallits ansökte om drygt 93 miljoner kr, vilket alltså är nästan dubbelt så mycket som fördelades. Av 241 sökande teatergrupper fick 79 bidrag.

2002 tillfördes anslaget för fria teatergrupper 14 miljoner kr. Avsikten var att förbättra arbetsvillkoren för etablerade och verksamma teatergrupper. Som ett led i arbetet infördes även treåriga bidrag vilka skulle fördelas till synnerligen konstnärligt och kulturpolitiskt betydelsefulla grupper under en försöksperiod på tre år. De treåriga bidragen var ett resultat av goda erfarenheter på danssidan och ett behov från gruppernas sida om utrymme för lång-

siktighet i administrativ och konstnärlig planering. Effekten av de treåriga bidragen är under utredning. De preliminära uppgifter som rådet tagit del av tyder på att ökningen användes för att förbättra arbetsvillkoren för de anställda. Antalet årsverken ökade liksom lönekostnaderna. Däremot har antalet föreställningar ej ökat. 2002 redovisar grupperna att de framfört 6 685 föreställningar. År 2001 framförde grupperna 6 733 föreställningar.

Anslaget till fria musikgrupper uppgick år 2003 till drygt 11 miljoner kr. Antalet grupper som fick bidrag var 136, vilket var en minskning med 5 procent. Av anslagsökningen 2002 fick musikgrupperna ca 1,5 miljoner kr, vilket till största delen användes för att förstärka större ensembler och etablerade grupper.

Anslaget till fria dansgrupper utgjorde 2003 drygt 16 miljoner kr. Av dessa medel avsattes 1 400 000 kr till dansares dagliga träning, 2 865 000 kr som verksamhetsbidrag till fria dansscener och drygt 12 miljoner kr som bidrag till fria dansgrupper/koreografer.

Under 2003 har Kulturrådet för första gången fördelat 2 miljoner kr i arrangörs- och turnéstöd på dansområdet. Bidraget har redan under första året gett goda effekter när det gäller spridningen av dansen i Sverige som framgår nedan under rubriken ”Arrangörs- och turnéstöd för dansområdet”.

SÄRSKILDA DANSINSATSER

Inom ramen för Kulturrådets utvecklingsmedel 2003 avsattes 2 miljoner kr för särskilda insatser för dansområdet. Medlen för de särskilda dansinsatserna ger möjlighet till ett flexibelt och varierat stöd för danskonsten, framför allt när det gäller insatser för att öka intresset och kunskapen för danskonst.

Dansfestivaler är viktiga för att marknadsföra dansen och framför allt för att nå nya publikgrupper. Exempel på några festivaler som fått stöd är Dansbiennalen, Göteborgs dans och teaterfestival, Scenkonstdagar 2002 i Kiruna, dansfestivaler i Jönköping och Västmanland, Dalla-festivalen i Hägersten, Nordiska dansdagar i Sunne samt Dansmässan i Örebro.

Det statliga bidraget till festivaler, turnéer eller utvecklingsprojekt, som till exempel dansföreställningar för barn och unga i grundskolor i Blekinge, ökar också möjligheterna för projekten att få regionala och kommunala bidrag.

Turnéverksamhet

Fria dansgrupper och koreografer

Flertalet dansgrupper har sin hemvist i Stockholm. Det framgår dock av de ansökningar som inkommer till Kulturrådet att antalet ökar även i andra delar av Sverige. I Göteborg finns allt fler grupper och koreografer. Likaså i Malmö noteras ett allt större intresse för danskonst samt fler koreografer och dansare. Antalet föreställningar är

ungefär samma för 2002 jämfört med året innan medan antalet besök har ökat med nästan 25 procent. De flesta dansgrupper turnerar i hela Sverige, eftersom de inte har egna scener att tillgå. Turnéslingan Tre scener – dvs. de fria dansscenerna i Stockholm, Göteborg och Malmö – visar också ökade publiksiffror: på Moderna dansteatern i Stockholm ökade exempelvis publiken från 4000 år 2001 till 7 500 år 2002. Utanför storstäderna råder brist på dansscener, vilket resulterar i att dans framförs på okonventionella scener och därmed når oväntade publikgrupper. Genom workshops, föreläsningar och öppna repetitioner ökar kunskapen och inresset för dans bland såväl barn och unga som vuxna.

Fria teatergrupper

Underlag för föreställningsverksamheten för de fria teatergrupperna år 2003 inhämtas först under våren år 2003 varför redovisningen av turnéverksamhetens omfattning för teatergrupper med verksamhetsbidrag baseras på Kulturrådets statistik för år 2002.

Totalt har 81 grupper erhållit bidrag 2002 men statistiken baseras på de 68 grupper som inkommit med statistikuppgifter. De övriga har av olika anledningar varit förhindrade att inkomma med de uppgifter som krävs.

Av de grupper som ingår i statistiken 2002 har 36 grupper genomfört 2 584 föreställningar utanför hemkommunen, vilket uppgår till knappt 40 procent av det totala föreställningsantalet på 6 685 föreställningar. Antalet besök för grupper som erhållit bidrag 2002 uppgår totalt till 456 141 personer av vilka 187 594 är besökare från andra kommuner än hemkommunen.

Totalt visar siffrorna att nästan hälften av alla föreställningar spelas på turné. Detta innebär att bidraget till de fria teatergrupperna ökar tillgången på teater i ett regionalt perspektiv. Även om en procentuellt hög andel av anslaget fördelas till grupper som har sin hemvist i de tre största städerna kommer bidragen övriga landet till del genom ovanstående beskrivna turnéverksamhet.

Även under 2003 kan man preliminärt se att ovanstående trend håller i sig. År 2003 kom hälften av ansökningarna från grupper stationerade i Stockholm. I övrigt dominerar ansökningar från grupper i storstadsområdena. Av 79 beviljade bidrag gick drygt hälften till grupper som angett Stockholms län som sitt hemlän. Av dessa uppgav hälften att de planerade att turnera utanför hemkommunen.

Fria musikgrupper

Bidraget till fria musikgrupper avser främst yrkesverksamma grupper som bedriver turnéverksamhet i landet. Dessa medel är enligt Kulturrådets uppfattning många gånger avgörande för att säkra tillgänglighet, mångfald och genbredd inom musiklivet.

Totalt har de 129 grupper som erhöll bidrag 2002 ge-

nomfört 3 712 konserter varav 694 (19 procent) var skolkonserter. De flesta musikerna bor i storstadsregionerna. Av konserterna äger 53 procent rum utanför hemkommunen.

Gruppernas totala intäkter år 2002 uppgick till 51 miljoner kr. Summan består huvudsakligen av gager (62 procent) medan bidragen från Kulturrådet utgör en mindre del (17 procent). Eftersom grupperna huvudsakligen turnerar utanför hemkommunen och musikerna i flera fall kommer från olika kommuner är det endast ett fåtal (ca 1,6 procent) som uppbär andra offentliga bidrag.

Totalt uppgår gruppernas kostnader för konsertverksamheten till 52,3 miljoner kr vilket är en ökning med 27 procent från föregående år.

Resultatet av utvecklingsbidrag och andra viktiga insatser i syfte att öka tillgängligheten och samverkan mellan institutioner, det fria kulturlivet och amatörlivet

Våren 2003 fördelades utvecklingsbidrag till 45 projekt. Från regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner samt från landsting/regionförbund för regional musikverksamhet inkom 104 ansökningar. Dessa projekt påbörjas hösten 2003, kan pågå följande år och skall redovisas i november 2004. Hösten 2003 har Kulturrådet mottagit redovisning av projekt vilka tilldelades bidrag 2002. Exempelen som redovisas nedan gäller således utvecklingsprojekt som beviljades bidrag våren 2002.

De tre länsteatrarna i Norrland – Norrbottensteatern, Västerbottensteatern, Teater Västernorrland – erhöll bidrag för det gemensamma projektet Norrscen. För att kunna erbjuda fler föreställningar på fler orter provar teatrarna att gemensamt turnera en stor uppsättning per år i alla tre länen. Ingen av teatrarna har ekonomiska eller personella möjligheter att producera stora uppsättningar varje år, ett problem som till viss del kan lösas genom detta samarbete. Föreställningarna når fler människor än som tidigare varit möjligt och samarbetet har också lett till att man gör en gemensam utbudsdag i februari 2004, tillsammans med Riksteatern och teaterföreningarna.

GöteborgsOperan har beviljats ett treårigt bidrag för samgående med Skaraborgs länsteater. Genom sammanläggningen kan hela regionen nås av musikteater och fler produktioner har turnerat än tidigare. Regionteatern Blekinge Kronoberg och Byteatern Kalmar läns teater beviljades gemensamt ett bidrag för att samverka med Musik i Blekinge och amatörteatergruppen Teatersmedjan i Karlshamn. Projektet innebar att professionella aktörer och amatörer arbetade tillsammans kring en text och en färdig föreställning med teater, dans och musik, en föreställning som spelades i Växjö, Karlshamn och Kalmar. Alla parter upplevde att de nått en ny publik och man är enig om att samarbetet mellan teatrarna kommer att fortsätta på något sätt.

Musik i Väst fortsatte under 2002 amatörfestival-

projektet där alla kunde delta. Enligt Musik i Väst har man nått människor av olika ålder, kön, bildning och klasstillhörighet. Musik i Väst har för avsikt att fortsätta med projekt som syftar till utveckling av det lokala musiklivet, bl.a. genom att erbjuda körer, ensembler och orkestrar, repetitions hjälp eller annat stöd av experter på området.

Sörmlands Musik & Teater har under åren 2000–2002 fått utvecklingsbidrag för projektet Sinfonietta Sörmland, en orkester som skapats genom samverkan med länets kommuner och frilansande musiker inom och utom länet. En av målsättningarna har varit att presentera musik i nya och ovanliga miljöer och i nya sammanhang. Enligt Sörmlands Musik & Teater har uppbyggandet av Sinfonietta Sörmland fördjupat samarbetet med länets kommuner. Ett resultat har blivit att ett nätverk för länets musik- och kulturskolor tillskapats.

Sammanfattningsvis konstaterar Kulturrådet att det finns ett stort intresse hos institutionerna att samverka, såväl med andra institutioner som med det fria kulturlivet och amatörsektorn.

Antalet ansökningar om utvecklingsbidrag ökar kontinuerligt, varför det enligt rådets bedömning skulle behövas ytterligare resurser för utvecklingsinsatser.

Inriktning och omfattning på insatser som syftar till att stärka lokal arrangörsverksamhet

Arrangörs- och turnéstöd för dansområdet

År 2003 disponerade Kulturrådet 2 miljoner kr för turné- och arrangörstöd på dansområdet. Det nya arrangörs- och turnéstödet för dans har redan under första året visat sig vara en betydelsefull satsning. Genom Dansnät Sverige har bl.a. 38 föreställningar av hög konstnärlig kvalitet kunnat visas.

Ett annat nätverk, Dansspridning i MellanSverige, har genomfört 32 föreställningar för barn samt åtta offentliga föreställningar. Med arrangörs- och turnéstödet har även dansgästspel framförts i Norrbotten. Turnéslingan Tre scener (Moderna dansteatern i Stockholm, Dansstationen i Malmö och Atalante i Göteborg) har kunnat fortsätta och utveckla sin turnéverksamhet med hjälp av detta stöd.

Verksamhetsbidrag till arrangerande musikföreningar

Den ekonomiskt största insatsen på arrangörsområdet är verksamhetsbidragen till de arrangerande musikföreningarna. Enligt rådets bedömning har bidraget stor betydelse för att hela landet ska få tillgång till ett allsidigt musikutbud.

Nedanstående tabell visar fördelningen per län. Till skillnad från motsvarande tabell 2002 finns också föreningarna inom Svenska Jazzriksförbundet och Sveriges Orkesterförbund med i denna sammanställning.

Arrangerande föreningar 2003 fördelat per län

Län	Föreningar med bidrag	Totalt bidragsbelopp (tkr)
Blekinge	7	200
Dalarna	12	360
Gotland	2	190
Gävleborg ^A	7	410
Halland	8	370
Jönköping	5	180
Jämtland	2	95
Kalmar ^A	4	185
Kronoberg	7	325
Norrbotten	7	255
Skåne	22	1745
Stockholm ^A	21	3685
Södermanland	12	435
Uppsala	3	135
Värmland	9	355
Västerbotten ^A	8	925
Västmanland	7	809
Västra Götaland	24	2 065
Örebro	6	230
Östergötland	9	430

A. I Stockholms län finns tre stora arrangörer (Stallet, Re-Orient och Fylkingen) som svarar för ca 1 500 tkr av bidragen. I Kalmar, Gävleborg och Västerbotten ingår samarbetsorgan för flera föreningar.

Utöver direkta bidrag till föreningarna, samt till riksorganisationerna för central verksamhet, erhöll Kontaktnätet och Musik- och Kulturföreningarnas Samarbetsorganisation (MoKS) medel för subventionering av turnéer. Dessa bidrag är inte inkluderade i tabellen.

Svenska Jazzriksförbundet och Sveriges Orkesterförbund fördelar bidrag till sina medlemsföreningar enligt de riktlinjer som Kulturrådet meddelar. Fr o m 2004 kommer också Riksföreningen för folkmusik och dans (RfoD) samt Riksförbundet Sveriges Kammarmusikarrangörer (RSK) att få motsvarande möjlighet. Kulturrådet kommer i stället att i dialog med förbunden fokusera på utvecklingsfrågor.

Verksamhetsbidrag till organisationer/medlemmar i arrangerande föreningar, organisationsfördelning

	Antal ansökn.	Bifall	Bidrag tkr	Procent av totalt anslag
Riksföreningen för Folkmusik och Dans	20	20	2 055	11
Riksförbundet Sv. Kammarmusikarrangörer	77	63	2 820	15
Svenska Jazzriksförbundet	1	1	6 910	36
Sveriges Orkesterförbund	1	1	1 300	7
RANK	1	1	100	0,5
MoKS	1	1	250	1,3
Kontakt nätet	1	1	1 500	8
Musikarrangörer i Samverkan	1	1	75	0,3
Övriga	39	26	4 015	21

Svenska Jazzriksförbundet och Sveriges Orkesterförbund fördelar själva bidrag till sina medlemmar från detta anslag. Kontaktnätet och MoKS erhåller bidrag för samordning av turneer.

Antalet ansökningar från medlemmar i Riksförbundet Sveriges Kammarmusikarrangörer har ökat från 72 till 75, liksom antalet ansökningar från Riksföreningen för Folkmusik och Dans (från 18 till 20).

Övriga insatser

Hösten 2002 arrangerade Kulturrådet ett arrangörseminarium med deltagare från de regionala teatrarna och Riksteatern. Som ett resultat av konferensen bildades en arbetsgrupp med representanter för länsteatrarna som under 2003 diskuterat teatrarnas förhållande till arrangörer och arrangörssituationen i sin helhet. I november 2003 presenterade arbetsgruppen ett förslag för samtliga läns-teatrar i Länsteatrarnas samarbetsråd. Den fortsatta diskussionen kommer att ske mellan teatrarna utan Kulturrådets medverkan.

Kulturrådet har därutöver genom bidrag till utvecklingsverksamhet stött följande projekt:

Kalmar Läns Musikstiftelses projekt för utveckling av festivaler och arrangörer har bl.a. medfört att en ny jazz- och bluesförening i Emmaboda etablerats. Musik i Västs treåriga projekt i Hjo som avslutades under året har resulterat i att kommunen tillsatt en kultursekreterartjänst.

Teater Västernorrland har genom utökade marknadsföringsresurser förbättrat arrangemangens kvalitet och utökat samarbetet inom kulturområdet.

Eric Sahlström Institutet

Eric Sahlström Institutet har till uppgift att främja folkmusik i alla former: instrumentalmusik, folklig sång och dans och att betona samhörigheten mellan dem. Under året har Kulturrådet fört diskussioner med Eric Sahlström Institutet om hur institutets uppgift som nationellt folkmusikcentrum skulle kunna utvecklas. Som ett led i diskussionen kommer ett möte mellan Skolverket, Statens kulturråd och institutet att äga rum under våren 2004.

Fonogram och musikaler m.m.

Kulturrådet har sedan början av 1980-talet fördelat särskilda bidrag till svenska fonogrambolag. Syftet med stödet är att möjliggöra ett allsidigt utbud av konstnärligt värdefulla fonogram. Bidraget ges i första hand till produktion, men i viss utsträckning också till distributions- och marknadsföringsändamål. Bidraget är avsett för fonogram med svensk musik och/eller med artister som bor och verkar i Sverige.

Kulturrådet har under åren 2001–2003 fått pröva differentierade former av stöd till fonogramutgivning. Parallellt med utvärderingen av de nya formerna för fonogram-

stöd har Kulturrådet analyserat distributionen av fonogram. Försöksverksamheten upphörde i december 2003. En utvärdering av försöket kommer att överlämnas till regeringen den 1 mars 2004.

Sammanfattningsvis kan konstateras från utvärderingen att företrädarna för skivbranschen (IFPI Svenska gruppen och SOM) anser att bl.a. ansökningsförfarandet bör förenklas och att begärda uppgifter som kan betraktas som affärshemligheter ska sekretessbeläggas. Kulturrådet har vid försöksperiodens slut hösten 2003 genomfört en enkätundersökning om fonogramstödet nya former. 101 av de 150 skivbolag som sökt stöd under försöksperioden har svarat. Enkäten visar att producenterna i huvudsak anser sig ha god kunskap om de kriterier som styr besluten om stöd. Majoriteten anser att produktionsstödet fungerat bra. Artist- och upphovsmannastödet har lockat många sökande, men stödformen har visat sig få många skivbolag att helt lägga över ansvaret för fonogramansökningar på artisterna. Därmed har avsikten att stärka artisternas och upphovsmännens ställning snarast fått motsatt effekt. De fem bolag som under försöksperioden fått verksamhetsstöd är i huvudsak nöjda med hur stödet fungerar. Marknadsföringsstöd har inte haft många sökanden under försöksperioden (57 ansökningar – 6 procent av totala antalet ansökningar).

Under året har 66 st (20 procent) av totalt 328 ansökningar bifallits. Av dessa är 11 st (17 procent) artist- och upphovsmannastöd, 7 st (11 procent) marknadsföringsstöd och 48 st (73 procent) produktionsstöd. Under året har också 5 st verksamhetsstöd betalats ut.

Genreindelningen av fonogramansökningarna används i huvudsak för att fördela lyssningsuppgifter till arbetsgruppen. Den är m a o förenklad, flexibel och ingår inte i någon av Kulturrådets löpande statistikrapporter. Utfallet ser därför olika ut vid olika beslutstillfällen, såväl beroende på de inkomna ansökningarnas kvalitet som på hur ansökningarna klassificeras. Tabellen här nedan skall därför läsas med hänsyn till detta.

Ansökningar

Admin fördeln ans	2003	Procent 2003
Barn	13	4
Verksamhetsbidrag	1	0
Elektroakustisk musik	14	4
Folkmusik	21	6
Jazz	46	14
Pop/rock/hiphop	137	42
Visa	17	5
Västerländsk konstmusik	47	14
Övrigt/worldmusic	32	10
Totalt	328	100

Bifall

	2003	Procent 2003
Admin fördeln bifall		
Barn	5	8
Verksamhetsbidrag	0	0
Elektroakustisk musik	3	5
Folkmusik	12	18
Jazz	11	17
Pop/rock/hiphop	16	24
Visa	2	3
Västerländsk konstmusik	13	20
Övrigt/worldmusic	4	6
Totalt	66	100

De verksamhetsstöd som utbetalats under året grundar sig på tidigare beslut, varför inga bifall finns med i ovanstående tabell.

BIDRAGSGIVNING OCH ANDRA INSATSER FÖR LITTERATUR, BIBLIOTEK, KULTURTIDSKRIFTER OCH LÄSANDE

Mål

Målet är att bidra till att utbudet av och tillgången till biblioteksservice, litteratur och kulturtidskrifter förbättras i hela landet samt att intresset för läsning och information ökar.

Åtterrapporering

Statens kulturråd skall redovisa

- antalet bidragsmottagare samt bidragsgivningen fördelad på bidragsmottagare och mottaget belopp, fördelat per stödform och kategori,
- resultatet av utvecklingsbidrag inom den regionala biblioteksverksamheten och andra viktigare insatser som syftar till att öka tillgängligheten,
- antalet böcker och kulturtidskrifter som erhållit utgivningsstöd samt hur detta relaterar sig till den totala utgivningen i landet.

Statens kulturråd skall bedöma resultatet av sina insatser i förhållande till målet.

Intäkter och kostnader

Tkr	2003	2002	2001
<i>Intäkter</i>			
Intäkter av anslag	14 918	14 713	14 878
Intäkter av avgifter, bidrag och finansiella intäkter	1 733	1 527	923
Summa verksamhetens intäkter	16 651	16 240	15 801
<i>Kostnader</i>			
Verksamhetens kostnader	20 481	17 477	18 850
Lämnade bidrag	159 621	151 283	153 264
Summa kostnader	180 102	168 760	172 114

Bidragsgivning

Tabeller över bidragsgivningen återfinns i bilaga 1 och 2.

Resultatanalys i förhållande till målet

Kulturrådets verksamhet inom litteratur-, biblioteks- och kulturtidskriftsområdet har under 2003 präglats av en ambition att öka tillgängligheten till kultur för den enskilde medborgaren. Detta synsätt har genomstrukturerat såväl bidragsgivning som information, rådgivning och främjandearbete. Samarbetsvägar har utvecklats för att stödja det lokala, regionala och nationella samarbetet mellan bibliotek och utbildning i syfte att främja den enskildes lärande. Möjligheterna att finna nya och mindre kostnadskrävande former för litteraturstödet har undersökts och tydligare riktlinjer har utarbetats för att stimulera förlagen att ge ut kulturpolitisk angelägen litteratur. Tillgängligheten till kulturtidskrifter har ägnats särskild uppmärksamhet. Arbetet med att tillgängliggöra kulturtidskrifter för funktionshindrade läsare har fortsatt. När det gäller kulturtidskrifter har särskild vikt lagts vid den mångkulturella aspekten.

Då verksamheten inom avdelningens olika områden är mångfasetterad har redovisningen delats upp i olika underrubriker: biblioteksverksamhet, litteraturstöd, läsfrämjande verksamhet och kulturtidskrifter. Nedan beskrivs närmare hur insatserna inom de olika områdena relaterar sig till det övergripande målet.

Biblioteksområdet

Kommunbiblioteken har sin lokala förankring, men staten och landstingen har de senaste decennierna förstärkt den regionala nivån. Inom biblioteksområdet finns länsbibliotek i varje län som är en självklar samarbetspartner för Kulturrådet.

Den regionala biblioteksverksamheten syftar till att ge varje medborgare en god tillgång till böcker och information genom att länsbiblioteken bistår folkbiblioteken med kompletterande medieförsörjning, rådgivning, information, fortbildning samt specialtjänster. I flera län/regioner bedriver länsbiblioteken bl.a. utvecklingsarbete för att över-

brygga gränser mellan folk- och forskningsbibliotek. Andra områden som länsbiblioteken särskilt prioriterar är medieplanering och fortbildningsinsatser när det gäller informationstjänster. För mindre bibliotek är länsbibliotekens bildningsinsatser en möjlighet att upprätthålla god kompetens. Kulturrådet bedömer att länsbiblioteken genom sin verksamhet bidrar till att tillgången till biblioteksservice förbättras.

Lånecentralerna och depåbiblioteket har en viktig uppgift inom den kompletterande medie- och informationsförsörjningen. De fungerar också som ett stöd för biblioteken när det gäller medieplanering och kvalificerad informationsförsörjning och är den yttersta länken i folkbibliotekens s.k. lånekedja. Deras uppgifter förändras emellertid i takt med en förändrad lånestruktur, som bland annat innebär att lånekedjan håller på att brytas upp och lånebeställningarna ändrar vägar. Detta beror främst på de goda möjligheter att söka litteratur på nätet som finns i dag. Trots detta har lånecentralerna en viktig uppgift att komplettera de övriga biblioteken, vilket innebär en standardutjämnning av biblioteksservicen och därmed tillgängligheten till litteratur i hela landet.

Från och med 2002 har Kulturrådet ett nytt anslag för att främja vuxenstuderandes tillgång till folkbiblioteksservice. Det innebär att Kulturrådet aktivt medverkar till att folkbiblioteken utvecklas till viktiga och erkända platser för det livslånga lärandet. Kulturrådet har på nationell nivå skapat ett informellt nätverk med myndigheter och organisationer som verkar inom området vuxnas lärande. Nätverket har gett upphov till olika former av samarbete. På sikt påverkar detta förutsättningarna för att stärka bibliotekens roll inom ett vidare politikområde. Mer om Kulturrådets satsning på vuxnas lärande finns att läsa på den webbplats som startade i april www.vuxbib.nu, som en del av Kulturrådets uppdrag. Den har bidragit till ökande kontakter mellan folkbiblioteken och myndigheter med andra uppdrag om vuxnas lärande.

NABIS, Nationella bibliotekssamrådet, är ett organ för samverkan mellan folkbibliotek och forskningsbibliotek. Kungl. biblioteket och Statens kulturråd är huvudmän och sammankallande. Under 2003–2004 är Kulturrådet sammankallande. NABIS är rådgivande i frågor av gemensamt intresse för folkbibliotek och forskningsbibliotek men identifierar och utvecklar även möjligheter till sektorsöverskridande samverkan. Rådet är inte ett beslutande organ.

Kulturrådet har kunnat bidra till att stärka bibliotekens informationstjänster bl.a. genom stöd till Nättjänsten Fråga biblioteket, som är ett samarbetsprojekt mellan landets folkbibliotek, ett högskolebibliotek och Kulturnät Sverige. Nära 200 bibliotekarier samarbetar om att besvara de frågor som anländer via e-post och chat från allmänheten. I dagsläget har över 13 000 frågor besvarats. Örebro Stadsbibliotek beviljades år 2003 bidrag från

Kulturrådet för att samordna projektet och utveckla det till en nationell digital frågetjänst på nätet.

Samverkan mellan skilda intressenter på informations- och biblioteksområdet underlättar möjligheten att följa och driva utvecklingen av kunskaps- och informationsförsörjning till medborgaren oavsett var han befinner sig.

Med tanke på att många biblioteksanvändare är invandrare eller personer med utländsk bakgrund har det fåtal projekt som kunnat stödjas i flera fall haft ett mångkulturellt innehåll. Med stigande ålder ökar behovet av att kunna ta del av litteratur och samhällsinformation på det egna modersmålet. Borås stadsbibliotek har därför fått bidrag från Kulturrådet till ett projekt som syftar till att få äldre finsktalande invånare att mer aktivt ta del av bibliotekets utbud. I Stockholm skall en liknande verksamhet äga rum. Stadsbiblioteket, länsbiblioteket och Internationella biblioteket samarbetar med tre invandrarföreningar om att arrangera läsecirklar för äldre invandrare.

Kulturrådet har under året låtit kartlägga folkbibliotekens verksamhet för den finsktalande befolkningen i Sverige och en bedömning av behovet av service har gjorts. Rapporten publiceras under 2004.

Ragunda kommun har fått bidrag för att bygga upp ett thailändskt bibliotek. Biblioteket bygger på donationer av litteratur från thailändska staten. Bibliotekets målgrupp blir personer med thailändsk bakgrund och övriga med intresse för thailändsk kultur och litteratur.

Litteratur

Anslaget för litteraturstöd är till största delen avsett att stödja utgivning av litteratur eller åtgärder för att öka intresset för läsandet och garantera tillgången till kvalitetsslitteratur. Detta gäller utgivningsstödet som även innefattar distributionsstöd, medel till läsfrämjande verksamhet, inköpsstödet till barn- och ungdomsböcker till kommunerna samt sortimentsstöd till bokhandeln.

Även litterära evenemang stimulerar intresset för litteratur, inte bara i storstadsområdena utan också på mindre orter och i glesbygden. Det internationella och mångkulturella inslaget är stort, vilket ökar bredden på evenemangen och gör att fler grupper i samhället kan delta.

Distributionsstödet innebär att de statligt stödda böckerna kommer ut till biblioteken, vilket har stor betydelse för de mindre förlagen som ofta saknar resurser för marknadsföring. Inte minst viktigt är det för den enskilde medborgaren som på så sätt får tillgång till kvalitetslitteratur var i landet han/hon än råkar bo. Distributionsstödet bidrar till att uppfylla målet om att öka utbudet och tillgången till litteratur i hela landet.

Konstruktionen med litteraturstödet som ett efterhandsstöd innebär att staten inte kan styra utgivningen annat än i ett långt perspektiv. Det är därför viktigt att betona att syftet med litteraturstödet är att främja *både* kvalitet och

mångsidighet i bokutgivningen. Framför allt de mindre förlagen är ofta beroende av att få litteraturstöd för att kunna ha en högkvalitativ utgivning, där alla böcker inte är säkra kommersiella framgångar. Att bokbranschen i stort är lönsam, mycket beroende på momssänkningen på böcker, innebär inte att alla böcker bär sig ekonomiskt. Det har funnits farhågor om att mångsidighetsmålet inte har kunnat uppfyllas p.g.a. ett ökande antal ansökningar. Många böcker som sökt stöd har blivit dyrare, vilket medfört högre stödbelopp. Konkurrenten har skärpts och Kulturrådet bedömde att det fanns en risk för att det etablerade gagnas, medan det udda och nya – böcker från små språkområden, lättlästa böcker som riktar sig barn, böcker med ett angeläget innehåll men med mindre professionellt utförande – inte kan komma ifråga för stöd.

Kulturrådet lät under 2003 en utredare undersöka möjligheterna att finna nya och mindre kostnadskrävande former för litteraturstödet (Nya former för hanteringen av litteraturstöd 2003-04-24). Utredaren fann att uppslutningen är stor kring stödet i dess nuvarande form och att några större förändringar därför inte är önskvärda.

I övrigt prövar rådet olika former för stöd som främjar förståelse mellan olika kulturer.

Läsfrämjande verksamhet

Att förändra läsvanor är ett långsiktigt mål och ett arbete som måste pågå under en lång tid och bedrivs av många olika aktörer och på olika arenor. Effekterna är därför svåra att utläsa på kort sikt. Om intresset för läsning ökar generellt, såsom målet i regleringsbrevet är formulerat, är inte mätbart på något entydigt sätt. Olika mätningar ger olika resultat. En statlig åtgärd utanför Kulturrådets ansvarsområde är sänkningen av bokmomsen. Huruvida den påverkar läsandet är en fråga som bokpriskommissionen följer.

Kulturrådet fick 2003 uppdraget att fördela sortimentsstöd till bokhandeln.

Syftet med stödet är att allmänheten skall få tillgång till ett brett sortiment av böcker. För att garantera detta måste bokhandel som får stöd ansluta sig till något av de två företag som idag erbjuder nyhetsabonnemang innehållande god och efterfrågad litteratur. Detta innebär att bokhandlar på främst mindre orter kan erbjuda ett bredare urval av titlar än vad som annars skulle vara möjligt

Kulturtidskrifter

Stödet skall bidra till att utbudet av och tillgången till kulturtidskrifter förbättras i hela landet. Det skall även främja en kulturellt värdefull mångfald i utbudet av kulturtidskrifter. Stöd fördelas främst i form av produktions- och utvecklingsstöd. Dessutom fördelas ett prenumerationsstöd till landets folkbibliotek.

Kulturtidskrifterna agerar på en marknad där de dominerande aktörerna ägs av större förlag, koncerner och

multinationella företag. Distributionen för tidskrifter är dyr. Portot har till exempel höjts kraftigt under de senaste åren. Dessa förutsättningar ligger utanför Kulturrådets påverkan men leder sammantaget till att kulturtidskrifterna har små möjligheter att nå en större allmänhet.

Det statliga stödet till kulturtidskrifter har minskat i realvärde under ett tiotal år. Nya tidskrifter har därmed svårt att komma in i stödet och de som sökt bidrag under ett flertal år drabbas av sänkta eller oförändrade bidrag. Detta kan på sikt leda till sämre förutsättningar att ge ut kulturtidskrifter med hög kvalitet.

Tidskriftsverkstäderna i Göteborg, Luleå, Malmö och Stockholm har delat på 2 mkr i stöd sedan 1997. De satsar på kompetensutveckling för medlemmarna samt driver projekt och samarbete för att göra kulturtidskrifterna tillgängliga för en större allmänhet. Kulturrådet bedömer att verksamheterna vid verkstäderna är viktiga för områdets infrastruktur.

Utvecklingsstöd till enskilda tidskrifter har fördelats efter nya riktlinjer sedan 2002. Syftet är att stimulera samverkan, öka tillgängligheten till kulturtidskrifter, samt kompetensutveckling. Stöd har bland annat fördelats till N:a Bok & Tidskriftsverkstan för genomförande av Tidskriftsbiennalen 2004 i Luleå, Tidskriftsbutiken i Skåne: www.tidskriftsbutiken.nu och Nätverkstan Ekonomi-tjänst.

Flertalet beviljade bidrag har haft en mångkultur-aspekt. Saharabulletinen i samarbete med tidskrifter inom samma område har fått stöd för projektet Upptäck hela världen! De har producerat en gemensam marknadsföringsfolder. I samarbete med Tidskriftsverkstaden i Väst har de producerat en utställning för/på Stadsbiblioteket i Göteborg. Det är ännu för tidigt att dra några långsiktiga slutsatser av vad den nya inriktningen av utvecklingsstödet har gett för effekter.

Behovet av kompetensutveckling för mindre redaktioner med begränsade resurser är stort. Branschorganisationen Sveriges Tidskrifter genomförde under 2003 ett seminarium för mindre tidskrifter i samarbete med Kulturrådet och Föreningen för Sveriges Kulturtidskrifter. Seminariet fokuserade på praktiska råd kring tidskriftsproduktion, främst ekonomi och marknadsföring. Genom att Kulturrådet kan använda utvecklingsbidrag på ett friare sätt är sådana satsningar möjliga att genomföra. Kulturrådet har även använt dessa medel för att trycka kulturtidskriftskatalogen samt för att utbilda kulturtidskriftsredaktioner i hur man tillgängliggör webbplatser för funktionshindrade.

Under år 2002 genomfördes en enkätundersökning där kommunbiblioteken fick komma med synpunkter på prenumerationsstödet. Detta medförde att stödet har förändrats bland annat för att underlätta bibliotekens administration. Biblioteken får prenumerera på samma tidskrift

under tre år och får därmed en möjlighet att arbeta in stöd-tidskrifterna hos besökarna. Nytt är också att biblioteken kan arbeta med utvecklingsprojekt i samarbete med kulturtidskrifter. Under år 2003 fördelades stöd bland annat till länsbiblioteket i Örebro län som i ett samarbete med Föreningen för Sveriges Kulturtidskrifter marknadsför kulturtidskrifterna mot folkbibliotek i landet.

Under år 2003 ökade ansökningarna för prenumerationsstödet med 18 procent jämfört med år 2002 vilket gör att Kulturrådet bedömer att ovanstående insatser gett resultat. Däremot är det svårt att dra några mer långtgående slutsatser om prenumerationsstödet förändrat bibliotekens totala utbud av kulturtidskrifter. Bibliotekens tidskriftsprenumerationer har överlag minskat med 27 procent under ett tiotal år. Det går inte heller att dra några slutsatser i vilken utsträckning kulturtidskrifterna läses på biblioteket eftersom inga sådana undersökningar genomförts.

Sammantaget är det svårt att ge ett entydigt svar på om Kulturrådets insatser bidrar till att bredda utbudet och öka tillgängligheten till kulturtidskrifter i landet. Skälet till detta är att stödet är för begränsat för att till fullo förverkliga målet om en kulturellt värdefull mångfald i utbudet av kulturtidskrifter. Kulturtidskrifterna är dessutom beroende av yttre förutsättningar för ökad tillgänglighet som ligger utanför Kulturrådets påverkan.

Resultatet av utvecklingsbidrag inom den regionala biblioteksverksamheten samt andra insatser för att öka tillgängligheten

Kulturrådet skall enligt regleringsbrevet redovisa resultatet av utvecklingsbidrag inom den regionala biblioteksverksamheten samt andra viktigare insatser som syftar till att öka tillgängligheten. De regionala utvecklingsinsatserna redovisas nedan. Därefter följer andra viktiga insatser på den regionala nivån, övrigt samarbete mellan myndigheter och biblioteksservice till vuxenstudierande. Kapitlet avslutas med en redovisning av insatser för att öka tillgängligheten inom litteratur- och tidskriftsområdet.

Regional biblioteksverksamhet

Under 2003 har Kulturrådet valt att prioritera strategiskt utvecklingsarbete och samverkan i syfte att stärka folkbiblioteken och förändra och förnya bibliotekens olika verksamhetsformer. Kulturrådet stödjer projekt som bidrar till att göra folkbibliotekens information och tjänster tillgängliga för alla, oavsett om man är ung eller gammal, talar annat språk än svenska eller har något funktionshinder.

Sex mellansvenska länsbibliotek har under flera år arbetat strategiskt med att stödja en utveckling av folkbibliotekens verksamhet riktad till barn och ungdomar. De fick under 2003 fortsatt stöd för detta arbete. Projektet beskrivs närmare under avsnittet om barns och ungdomars rätt till yttrandefrihet.

Länsbiblioteken i södra respektive norra Sverige genomför ett utvecklingsarbete för att förbättra medie- och informationsförsörjningen. Länsbiblioteken i Dalarnas och Gävleborgs län samarbetar kring ett strategiskt utvecklingsarbete med bibliotekschefer i sina län.

Kulturrådet valde 2003 liksom året innan att i samråd med länsbiblioteken inte räkna upp verksamhetsbidraget till länsbiblioteken för att projektet KULDA (Konsortie-Upphandling av LicensDatabaser) skulle kunna få stöd. KULDA bistår folk- och skolbibliotek i hela landet med att öka utbudet och kunskapen om nättjänster. Myndigheten för skolutveckling deltar i finansieringen.

Ett virtuellt internationellt bibliotek, i form av en webbplats, byggs under de närmaste åren upp med syfte att fungera som en virtuell mötesplats för både brukare och personal. Den skall presentera litteratur och länkar till förlag, samhällsinformation, ta emot frågor m.m. på åtta språk. Projektet Ordbron samarbetar i uppbyggnaden kring denna webbplats. Länsbiblioteken i Skåne, Halland och Västra Götaland deltar i projektet. Ordbron syftar till att öka tillgängligheten till bibliotekets resurser för personer med annat modersmål än svenska och då särskilt unga vuxna och kvinnor.

Effekterna av utvecklingsmedel för 2003 inom den regionala biblioteksverksamheten föreligger inte ännu, men projekten syftar till att förbättra och tillgängliggöra biblioteksservicen i hela landet.

Kulturrådet stödjer den regionala biblioteksutvecklingen även med andra insatser, som rådgivning och kompetensutveckling. Sedan 1999 ordnar Kulturrådet årligen en konferens för personal som arbetar med regional biblioteksverksamhet för att diskutera framtidsfrågor. Under 2002 infördes en särskild arbetsmetod för att kunna identifiera de frågor som är relevanta för länsbiblioteken. I öppna diskussionsgrupper – plattformar – har diskuterats kvalitetsarbete, kompetensutveckling, medieförsörjning med mera. Syftet är att hitta nya former för den regionala biblioteksverksamheten där olika specialistkompetenser (inom till exempel barnbibliotek, IT och ledarskap) används samtidigt.

Andra insatser som syftar till att öka tillgängligheten

BIBLIOTEKSOMRÅDET

Kulturrådet och dåvarande Skolverket har gjort en överenskommelse om samarbete kring bibliotekens roll i utbildningen med utgångspunkt i respektive myndighets uppdrag. Den gemensamma arbetsgruppen undersöker möjligheten av att överenskommelsen skall kunna omfatta båda de nuvarande skolmyndigheterna. Syftet är att finna former för att ett fortsatt och långsiktigt samarbete kan säkras. Kulturrådet tillför ett folkbiblioteksperspektiv på frågor som rör samarbetet mellan folk- och skolbibliotek samt barns, ungdomars och vuxnas tillgång till littera-

tur och information. En helhetssyn på individens lärande och samhällets infrastruktur stöds av båda myndigheterna.

En del konkreta samarbetsprojekt har definierats. Projektet Leka – språka – lära syftar till att utveckla det språk-utvecklande arbetet i förskolan med samarbete bibliotek och förskola i fokus. Gemensamma kompetensutbildningar pågår vid tre högskolor och kommer att fortsätta år 2004. Skolbiblioteksstatistiken har beställts och genomförts av Kulturrådet, men har diskuterats och publicerats gemensamt av Skolverket, Myndigheten för skolutveckling och Kulturrådet.

En effekt av samarbetet mellan myndigheterna är en ökad samlad kunskap och kompetens om ämnesområdena. Genom myndigheternas olika perspektiv och uppdrag gynnas helhetssynen på det livslånga lärandet kopplat till biblioteksservice. De statliga insatserna i kommunerna kan samordnas och därmed kan effekterna förstärkas.

Kulturrådets nya uppdrag i regleringsbrevet för 2002 ”att främja tillgången till biblioteksservice vid folkbiblioteken för de vuxenstuderande”, har utformats utifrån ett medborgarperspektiv med ett strategiskt och långsiktigt arbetssätt. Med ”vuxenstuderande” förstås vuxna inom såväl formellt som informellt lärande.

En utveckling av biblioteks- och informationsförsörjningen för vuxnas lärande ställer stora krav på politikområdesövergripande samarbete. Nya samarbetsformer har redan skapats både på lokal och på nationell nivå. På Kulturrådets initiativ och i samarbete med Glesbygdsverket, Encell (Centrum för vuxnas lärande) och KB/BIBSAM, har tre ”Arenor för utveckling” arrangerats på olika platser under hösten. Syftet var att öka samarbetet mellan bibliotek och lärcentra. Konferenser och seminarier har arrangerats gemensamt av Kulturrådet och olika samarbetsparter med syftet att öka dialogen mellan olika slags bibliotek.

Kulturrådet stödjer sex projekt inom ramen för bibliotekens stöd till vuxnas lärande. Kulturrådet har dessutom gett Bibliotekshögskolan i Borås (BHS) i uppdrag att följa arbetet, både i projekten och på nationell nivå. Resultatet av detta uppdrag föreligger först när projekten är avslutade

LITTERATUR- OCH TIDSKRIFTSOMRÅDET

Med distributionsstödet når den statsstödda kvalitetslitteraturen alla kommunbibliotek. Utbudet och tillgången till litteratur för medborgarna ökar. Även det nya sortimentsstödet till bokhandeln ökar möjligheterna för allmänheten att få tillgång till ett brett sortiment av böcker.

Syftet med bidraget till litterära evenemang är enligt kulturrådets riktlinjer att främja boken och läsandet samt att bidra till utvecklingen av nya former för litteraturförmedling. Vid fördelningen eftersträvas bred spridning, geografiskt och innehållsmässigt.

Kulturrådet har under år 2003 fördelat 1 445 000 kronor

till 23 litterära evenemang att jämföras med 25 året dessförinnan. Bidragsgivningen har stor spännvidd och omfattar i första hand poesi inklusive poetry slam men även berättande och författarframträdanden i mer allmän bemärkelse. Under 2003 – liksom de flesta andra år – tillkommer några nya aktörer i olika delar av landet samtidigt som återkommande arrangemang ständigt utvecklar nya aktiviteter och använder nya arenor. Andra arrangemang är av engångskaraktär.

Det faktum att så många som 14 av de beviljade ansökningarna avser poesi i olika former är intressant mot bakgrund av att samlingar är en svårsåld genre, medan poesi som scenkonst har kunnat etablera sig på allvar. Detta bekräftar att anslaget bidrar till nya former av litteraturförmedling. Arrangörerna vänder sig också alltmer till skolor och ungdomsgrupper, vilket bekräftar denna utveckling. Ett exempel på detta är Göteborgs poesifestival och Poetry-slam-tävlingarna.

Det internationella eller flerkulturella inslaget är påfallande. Rinkeby bokmessa presenterar författare från olika etniska grupper inom landet jämsides med inbjudna gäster från andra länder. Tidskriften Encuentros återkommande internationella poesimöte i Skåne bygger på mötet mellan svenska och latinamerikanska poeter.

Berättandet som genre upplever en påtaglig renässans, vilket t.ex. visas genom framgången för Ljungby poesifestival och berättarveckan i Strömsund. Berättandet inbjuder andra aktörer än etablerade författare, samtidigt som det anknyter till en ursprunglig form av litteraturförmedling som fortfarande utövas på många håll i världen. Indirekt påverkar berättandet också den skrivna litteraturen.

Prenumerationsstödet till biblioteken som fördelats sedan 1999 syftar till att tillgängliggöra kulturtidskrifterna på biblioteken. Intresset för stödet har varit vikande men i och med de nya fördelningsprinciperna och ett marknadsföringsarbete från Örebro och FSK så har intresset för stödet ökat (se rubriken Resultatanalys).

Kulturrådet trycker årligen en kulturtidskriftskatalog som främst distribueras till landets bibliotek, boklådor och skolor. Målet med utgivningen är att tillgängliggöra kulturtidskrifter för en större allmänhet. Katalogen fungerar också som underlag för många biblioteks prenumerationer. Bidrag fördelas även till en webbplats med information och debatt om kulturtidskrifter samt en sökbar kulturtidskriftskatalog, www.tidskrift.nu. Webbplatsen administreras av Tidskriftsverkstaden i Stockholm. Redaktionen för tidskrift.nu har genomfört ett förändringsarbete under år 2003. Webbplatsen har fått ny layout och en sökmotor för webbtidskrifter. Den är också mer tillgänglig för personer med funktionshinder.

Antalet stödda böcker och kulturtidskrifter i relation till utgivningen i landet

Det är inte möjligt att relatera antalet böcker som erhållit

utgivningsstöd 2003 till den totala utgivningen i landet samma år. Detta beror på att förteckningen i nationalbiografen över utgivningen under 1990-talet ännu inte är komplett. (Se vidare kapitlet Kulturstatistik om bokstatistik)

De senaste någorlunda korrekta siffror om den totala bokutgivningen som finns att relatera till är från 1998. Uppgifterna har hämtats från Nationalbiografen som på grund av eftersläpningar i registreringen inte är fullständig. Beräkningarna blir därför ungefärliga. Den totala utgivningen beräknades 1998 vara 11 921 titlar. Samma år sökte förlagen litteraturstöd för 2000 titlar eller ca 17 procent. Av dessa beviljades 846 stöd, vilket utgjorde ca 7 procent av den totala utgivningen.

Litteratur

Utgivningsstödet 2001–2003		2001	2002	2003
Utbetalat stöd, tkr				
(2001 avser beslutat stöd)				
		44 379	44 023	38 130
Antal ansökningar		1 810	2 000	1 874
Antal stöd		885	846	726
Andel bifall, procent		49	42	39
Utgivningsstödet 2003 (Beslutat stöd/kategori)				
Stödordning	Bidrag (utbetalade stöd)	Antal bifall	Antal ansökningar	Andel bifall procent
Sv Skön	6 732 819	145	386	38
Övers	5 234 223 ^A	83	199	42
Fack	6 608 961	119	329	36
BoU	7 962 223 ^B	179	411	44
Bild	3 760 110	61	151	40
Klass	3 553 279 ^C	42	84	50
Serier	492 392	22	51	43
Litteratur på invandrarpråk	2 694 382 ^D	61	221	22
Nationella minoriteter – Litteratur	892 188 ^E	10	30	33
Elektroniskt publicerad litteratur	199 305 ^F	4	12	33
Summar	38 129 882	726	1 874	38

A. varav 386 000 Projektbidrag

B. varav 250 000 Projektbidrag

C. varav 659 854 Lagerstöd till klassisk litteratur

D. varav 600 000 översättningskostnader, 300 000 bidrag till Författares Bokmaskin och 75 000 Projektbidrag

E. varav 337 188 förvaltningskostnader

F. varav 120 000 Projektbidrag

Antalet ansökningar har totalt sett sjunkit något under året. En anledning till detta är att antalet ansökningar om stöd till klassiker har halverats sedan Kulturrådet tydligare definierade klassikerbegreppet inom litteraturstödet. Antalet ansökningar om stöd till facklitteratur har också sjunkit, men inte mer än vad som kan förklaras av att utgivning av facklitteratur följer trender som förändras snabbt över tid.

Böckerna har också blivit dyrare i genomsnitt, vilket till en del kan förklaras av att de har högre sidantal. Exempelvis har barn- och ungdomsböckerna blivit 2 700 kronor dyrare per utbetalat stöd.

Noteras bör att Kulturrådet betalade ut litteraturstöd i januari 2003 för de barn- och ungdomsböcker som beslutats om i december 2002. Det innebär att siffran för utbetalat stöd på årsbasis är för stor, eftersom 1,2 miljoner kronor bör hänföras till året innan.

Stödet till litteratur på invandrarpråk skiljer sig från de övriga litteraturstödskategorierna. Dels fördelas stöd till utgivna boktitlar, dels till provöversättning av manus eller böcker på invandrarpråk. Stöd fördelas också till projekt som syftar till utgivning av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk. Därför är den låga bifallsprocenten och det förhållandevis höga bidragsbeloppet för denna kategori inte jämförbar med övriga litteraturkategorier. Under 2003 har praxis ändrats för de tidigare generösare förhandsbeskeden för manus på invandrarpråk.

Av det övriga anslaget för litteraturstöd har 1 480 000 kronor fördelats till utgivningen av August Strindbergs samlade verk, 600 000 kronor till Författares Bokmaskin, 629 000 kronor till utgivningen av klassikerserien för skolan – Alla tiders klassiker. 1 442 000 kronor har använts för att distribuera de stödda titlarna till biblioteken.

Kulturtidskrifter

Sammanlagt inkom 242 ansökningar om produktions- och utvecklingsstöd år 2003. Det är en minskning med 3 procent jämfört med år 2002. Prenumerationsstödet söktes av 191 av 289 kommunbibliotek. Det är en ökning med 18 procent jämfört med föregående år. Dessutom kom fyra ansökningar angående utvecklings- och samarbetsprojekt mellan kulturtidskrifter och bibliotek. Av dessa beviljades tre stöd.

År 2003 fördelade Kulturrådet produktionsstöd till 114 av 196 sökande. Av dessa kan fem tillföras de nationella minoriteternas språkområden. Den totala utgivningen av tidskrifter är enligt den senaste tryckta utgåvan av Svensk Periodicaförteckning (SP) 3 932. Siffran är inte tillförlitlig eftersom SP inte tryckts på senare år och håller på att digitaliseras. Det går för närvarande inte att utläsa hur många tidskrifter det fanns i landet under en begränsad tidsperiod. Eftersom förordningens (1993:567) definition av kulturtidskrifter är generös väljer Kulturrådet att inte bedöma huruvida enskilda tidskrifter i periodicaförteckningen är kulturtidskrifter eller inte. Den webbaserade kulturtidskriftskatalogen www.tidskrift.nu, listar för närvarande ca 550 tidskrifter, en ökning med ca 20 tidskrifter jämfört med föregående år. Av dessa är ett 80-tal webbtidskrifter.

Inom ramen för produktionsstödet fördelas även stöd till utgivning av tidskrifter på kassett för att tillgängliggöra

kulturtidskrifter för personer med funktionshinder. Talboks- och Punktskriftsbiblioteket har beviljats stöd för att pröva en utgivning av tidskrifter för läshandikappade i s.k. Daisy-format. Målet är att tidskrifterna skall kunna läsas med hjälp av den tekniska utrustning som de flesta läshandikappade har tillgång till, t.ex. DAISY-spelare och mp3-spelare.

Under 2003 sökte 39 enskilda och sammanslutningar av kulturtidskrifter utvecklingsstöd. Kulturrådet fördelade stöd till 16 av dessa. Sedan 2002 har stödet fördelats med inriktning på att stimulera samverkan, öka tillgängligheten till kulturtidskrifter, samt kompetensutveckling. Tidskrifter som arrangerar årligt återkommande evenemang kan också söka stöd för dessa inom ramen för utvecklingsstödet. Ingen tidskrift sökte sådant stöd under 2003. Det är ännu för tidigt att dra några långsiktiga slutsatser av vad den nya inriktningen av utvecklingsstödet har gett för effekter.

Tidskriftsverkstäderna i Göteborg, Malmö, Luleå och Stockholm får sedan 1997 årligen stöd från Kulturrådet med högst 2 miljoner kronor fördelat på samtliga verkstäder. Tendensen i verkstädernas arbete går alltmot mot mediaverkstäder där man inte bara arbetar med det tryckta ordet utan även beaktar ny teknik och griper in i ett senare skede av en tidskrifts produktion t.ex. med avancerad layout, bildinläsning och bildbearbetning. Samtliga satsar på kompetensutveckling för tidskriftsmedarbetare.

BIDRAGSGIVNING OCH ANDRA INSATSER FÖR KONST, MUSEER OCH UTSTÄLLNINGAR

Mål

Målet är att bidra till att tillgången till och intresset för samtida bild- och formkonst samt utställningar och övrig museiverksamhet ökar i hela landet samt att tillgängligheten till föremåls- och arkiv samlingarna förbättras.

Åtterrapporering

Statens kulturråd skall redovisa

- bidragsgivning fördelad på bidragsmottagare och mottaget belopp
- insatser som syftar till att ge konstnärer bättre möjligheter att i kollektiva former framställa, visa och försälja sina verk samt en samlad bedömning av insatsernas effekter,
- resultatet av utvecklingsbidrag inom den regionala museiverksamheten och andra insatser som syftar till att öka tillgängligheten,
- erfarenheter av den museipedagogiska satsningen inklusive en kortfattad redovisning av de projekt som erhållit bidrag
- andelen av de regionala museernas samlingar som är tillgängliga i digital form och via Internet

- en samlad bedömning av verksamheten med inriktning på samtida bild- och formkonst inom läns- museerna i förhållande till målet

Statens kulturråd skall bedöma resultatet av sina insatser i förhållande till målet.

Intäkter och kostnader

Tkr	2003	2002	2001
<i>Intäkter</i>			
Intäkter av anslag	9 754	5 449	5 643
Intäkter av avgifter, bidrag och finansiella intäkter	726	1 355	1 147
Summa verksamhetens intäkter	10 480	6 804	6 791
<i>Kostnader</i>			
Verksamhetens kostnader	8 455	5 278	7 768
Lämnade bidrag	170 856	162 807	145 941
Summa kostnader	179 311	168 085	153 710

Utställningsgarantier, budget enligt regleringsbrevet

Budget			Utfall		
Intäkter	Kostnader	Överskott	Intäkter	Kostnader	Överskott
Offentligrättslig verksamhet – Utställningsgarantier					
750	750	0	881	1 036	155

Bidragsgivning

Tabeller över bidragsgivningen återfinns i bilaga 1 och 2.

Resultatanalys

Det övergripande målet för kulturrådets verksamhet inom området är att tillgången till och intresset för samtida bild- och formkonst samt utställningar och övrig museiverksamhet ökar i hela landet samt att tillgängligheten till föremåls- och arkivsamlingarna förbättras. Rådets verksamhet är internt uppdelad i bild- och formkonst och museiverksamhet och redovisningen nedan har samma uppdelning. De speciella åiterrapporteringskraven återfinns under respektive avsnitt.

Resultatbedömning på bild- och formområdet

De övergripande insatserna för att uppnå målen ovan görs genom bidragsgivning till verksam organisationer och institutioner inom området. Bidragen till bild- och formorganisationer, konsthantverkskooperativ, vissa utställare och arrangerande konstföreningar gör det möjligt för dessa att arrangera utställningar och arbeta aktivt för att en ny publik ska kunna ta del av dessa. Bidrag utgår som verksamhetsbidrag, bidrag till enskilda projekt, utställningssättning, utrustningsbidrag till kollektivverkstäder.

Vilka organisationer som erhållit bidrag under 2003 framgår av bilaga 2.

Inom bild- och formområdet har insatserna bidragit till en ökad satsning på kvalitet i utställningsverksamheten. Institutioner och organisationer har i ökande omfattning arbetat mot målet att nå nya grupper. I det arbetet har insatser på det konstpedagogiska området varit ett viktigt instrument. Som exempel kan nämnas att riksorganisationerna Sveriges konstföreningar och Folkrorelsernas Konstfrämjande driver, med ekonomiskt stöd från Kulturrådet, varsitt större konstprojekt med syfte att nå nya grupper. I projektet ingår seminarier/föreläsningar där konstnärer är föreläsare och ledare av workshops.

Bidraget till Vissa utställare och arrangerande konstföreningar gör det möjligt att i större utsträckning visa samtidskonst – och därmed stärka samtidskonstens ställning.

Konstkonsulenternas verksamhet bidrar till att stärka strukturerna inom bild- och formområdet. Kulturrådet har under 2003 fortsatt att arbeta med konsulenternas fortbildning. Verksamheten med länskonstnärer inom områdena dans och konst har utvärderats under 2003. Utvärderingen redovisas under rubriken Konstområdesövergripande verksamhet.

Utställningsersättningen till konstnärerna bidrar till att arrangörer som kommit i fråga för ersättningen kunnat höja kvaliteten och breddat utbudet i sina konstutställningar. Detta visar undersökningar som Kulturrådet tidigare gjort. (Enkät år 2001).

De statliga utställningsgarantierna har bidragit till att tillgången till och intresset för utställningar av hög kvalitet har ökat. Under 2003 har 42 utställningsgarantier beviljats. Garantierna har gjort det möjligt för lokala, regionala utställningsarrangörer att låna in och visa föremål av hög kvalitet på ett sätt som tidigare inte varit möjligt på grund av de höga försäkringskostnaderna. Under 2003 har exempelvis Moderna museets samlingar kunnat visas på regionala museer och konsthallar. För att statsgaranti skall kunna beviljas av Kulturrådet måste Kammarkollegiet besiktiga och godkänna säkerheten hos utställaren. Utgångspunkt för Kammarkollegiets bedömningar är de rekommendationer som finns beskrivna i *En strategi för museisäkerhet*, som Kulturrådet och de centrala museerna utarbetat. Flera museer har fått göra relativt stora såväl praktiska som ekonomiska insatser för att uppnå den säkerhet som föreskrivs. Rådet arbetar aktivt med att öka museernas kunskap inom säkerhetsområdet genom att arrangera konferenser för säkerhetsansvariga vid museerna.

Kulturrådet har under 2003 främjat arkitektur-, form- och designområdet främst genom bidragsgivning ur anslaget för bidrag till bild- och formområdet. 20 konsthantverkskooperativ, Föreningen Svensk Form och Form/Design Center i Malmö får därigenom möjlighet att bedriva en publik verksamhet som också främjar arbetet för yrkesverksamma inom området. Form/Design Center och Stif-

telsen Konsthantverkscentrum har även beviljats bidrag för utställningsersättning till utställande konstnärer.

Insatser som syftar till att ge konstnärer bättre möjligheter att i kollektiva former framställa, visa och försälja sina verk samt en samlad bedömning av insatsernas effekter

Bidrag till organisationer inom bild- och formområdet har medfört att organisationerna kunnat ägna kraft åt att främja konst- och formintresset genom konstbildning och andra verksamheter som leder till ökad delaktighet, kunskaper om och förståelse för bild- och formkonst och dess villkor i vid mening.

Organisationernas utställningsverksamhet ger också de yrkesverksamma konstnärerna och formgivarna ökade möjligheter att visa och försälja sin konst.

Viktiga mottagare av verksamhetsbidrag är bl.a. Sveriges Konstföreningars Riksförbund, Folkrorelsernas Konstfrämjande och Föreningen Svensk Form. Utöver verksamhetsbidraget har Kulturrådet också fördelat projektstöd till utvecklings- och experimentprojekt vid sidan av den reguljära verksamheten. Föreningen Svensk Form har beviljats fortsatt projektbidrag med 100 000 kr för verksamhet genom sina regionala föreningar. Föreningarna har getts förutsättningar att lokalt skapa debatt; exempelvis har föreningen i Småland arrangerat designkaféer på fyra olika orter. Flera av Svensk Forms medarbetare har också under året deltagit i olika publika sammanhang på många platser i landet som föreläsare och medverkande i debatter. Sveriges Konstföreningar har erhållit 125 000 kr för att påbörja projektet ”Samtidigt”. Utifrån vunna erfarenheter av pedagogiska insatser tillsammans med producerade utställningar har man på tre orter i landet arrangerat utbildningar och workshops om modernism och samtidskonst. Genom projektet har man nått en bred och ung publik och medlemmar i konstföreningsrörelsen har fått möjligheter att inhämta ny kunskap och att föra dialog med övriga aktörer i konstlivet. Folkrorelsernas Konstfrämjande har beviljats bidrag med 200 000 kr för regionala utvecklingsprojekt som bl. a. inneburit att öka kunskapen och användandet av samtidskonsten i den konstbildande verksamheten.

Bidrag till konsthantverkskooperativ

Kriterier som betonas vid bidragsfördelningen är att verksamheten skall ha höga konstnärliga kvaliteter och ett kulturpolitiskt värde. 20 kooperativ har erhållit verksamhetsbidrag om sammanlagt 1 200 tkr. De bidrag som fördelats är i storleksordningen 31 till 118 tkr och täcker en del av kostnaderna för t.ex. försäljning, kontaktarbete eller marknadsföring inom ett kooperativ, där verksamheten i övrigt till stor del utgörs av konsthantverkarnas egna insatser.

Ett viktigt led i kooperativens arbete är att nå ut med information om konsthantverkets särart genom föreläs-

ningar, temakvällar och träffar med konstföreningar och allmänhet. Med sin utställnings- och programverksamhet utgör kooperativen en viktig mötesplats för att öka tillgängligheten för allmänheten att ta del av både det svenska och internationella samtida konsthantverket. Kooperativen genomförde sammanlagt 228 utställningar under verksamhetsåret 2003. En iakttagelse är att en tydlig förnyring av intresserade besökare och kunder som tillbringar allt längre tid i butiken/galleriet för samtal kring konsthantverk har ägt rum. Ekonomin är dock bekymmersam för konsthantverkskooperativen. För ett par kooperativ med verksamhet i storstadsregionerna har försäljningen minskat med ca 10 procent i förhållande till föregående år, bl. a till följd av en vikande konjunktur och ett stigande kostnadsläge, men också genom att konkurrensen från andra butiker med liknande utbud är fortsatt stor. Kooperativen kommer därför att behöva satsa ännu mer på det unika, experimentella konsthantverket. Enligt Kulturrådets bedömning är nuvarande anslagsmedel otillräckliga för att stärka konsthantverkets ställning och skapa förutsättningar för konstnärernas möjligheter till utveckling och förnyelse.

Vissa utställare och arrangerande konstföreningar

20 organisationer och institutioner har fått bidrag för att visa olika former av bild- och formkonst, i synnerhet den nyskapande och oetablerade konsten. Bidraget är betydelsefullt då det ger konstnärer möjlighet att ställa ut verk av mer experimentell karaktär, samtidigt som verken blir tillgängliga för en publik i större delar av landet. De organisationer och institutioner som beviljats bidrag har under 2003 genomfört ca 130 utställningar.

Kollektivverkstäder

25 verkstäder har under året beviljats utrustningsbidrag. Verkstäderna, som genom utrustningsbidraget, gör det möjligt för konstnärer att få arbeta i ateljéer, med moderna maskiner och i en tillfredställande arbetsmiljö. Av de verkstäder som beviljats bidrag är två rent digitala bildverkstäder, Digitala bildverkstaden i Göteborg och CRAC i Stockholm. De digitala bildverkstäderna har genom detta bidrag givit möjlighet till konstnärer, fotografer, tecknare, författare och tidskriftsredaktörer tillgång till professionell utrustning för digital bildhantering. Behovet av datautrustning är stort även för verkstäder med konstnärer som arbetar inom grafik och textil.

Bidrag för utställningsersättning

Bidrag för utställningsersättning fördelas i första hand till organisationer/institutioner som erhåller verksamhetsbidrag från Kulturrådet och bedriver en regelbunden utställningsverksamhet. Bidraget innebär att dessa utställningsarrangörer kan erbjuda utställningsersättning till de konstnärer/konsthantverkare som ställer ut i deras respek-

tive utställningsverksamhet. Medlen för utställningsersättning år 2003 uppgår totalt till 8 000 tkr. Även för utställningsarrangörerna har utställningsersättningen en stor betydelse. Genom bidraget för utställningsersättning har olika typer av utställningsarrangörer; konstföreningar, konsthantverkskooperativ, konstnärsdrivna gallerier, regionala museer och vissa utställare av samtidskonst fått ökade möjligheter att bredda de konstnärliga uttrycksformerna och konstnärskapen i utställningsverksamheten, vilket inneburit att man har kunnat vända sig till en bredare och yngre publik. Framför allt har utställningsersättningen inneburit en större frihet för arrangörerna att visa konst utan kommersiella hänsyn.

Resultatredovisning av den regionala museiverksamheten

Bidraget till de regionala museerna syftar till att stödja museerna i deras uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskap om regionens kulturarv, dess konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt (SFS 1996:1598). Bidraget ger museerna möjlighet att ta ansvar för sin del av kulturmiljöarbetet. Statsbidraget som fördelades från Kulturrådet till de regionala museerna uppgick under 2003 till 134 878 tkr. Av denna summa fördelades 94 579 tkr som verksamhetsbidrag till 29 statsbidragsberättigade museer. Tre museer som trots en hård ekonomisk press bedrivit en god och utvecklande verksamhet erhöll en viss nivåhöjning av bidraget. De tre statsbidragsberättigade museerna i försökslandet Region Skåne erhöll verksamhetsbidrag enligt annan ordning och omfattades endast till en mindre del av Kulturrådets fördelning. Enligt museernas ansökningar anslog huvudmännen drygt 353 miljoner kr (exkl. Region Skåne), vilket innebär att det statliga bidraget uppgick till 21 procent av de totala verksamhetsbidragen inkl. statsbidragen.

För andra året fördelades en särskild del av verksamhetsanslaget till de regionala museerna som stöd i deras arbete att upprätta regionala strategiska museiprogram. Samtliga museer utom Kalmar konstmuseum, Naturhistoriska museet i Göteborg och Nordiska akvarellmuseet erhöll bidrag till detta ändamål. De strategiska programmen redovisades till Kulturrådet och Riksantikvarieämbetet under hösten 2003. I programmen förtydligas läns- museernas roll i det regionala utvecklingsarbetet och anges riktningar i deras kunskapsuppbyggande och förmedlande arbete. Särskild tonvikt läggs vid museernas samverkan med kommuner, kulturarvsaktörer och utbildningsinstitutioner samt deras stödjande funktion i kulturarvsarbetet. Arbetet med museiplanerna kommer att följas upp under 2004.

Kulturrådet deltar sedan ett par år tillsammans med Bohusläns museum i en museikostnadsöversyn på pilotnivå som, om resultatet blir tillfredsställande, kommer att utvidgas till att omfatta samtliga regionala museer. Kost-

nadsöversynen kommer att tillsammans med de regionala strategiska museiplanerna utgöra viktiga kompletterande underlag för beräkning av de statliga verksamhetsbidragen till de regionala museerna.

Regionala museer vars tillsvidareanställd personal utgörs till ca 30 procent av personer med lönebidrag erhåller ett särskilt bidrag till lönekostnader för denna personal. Museerna bedöms med sina mångsidiga och varierande arbetsuppgifter som goda arbetsplatser, som kan bereda meningsfull sysselsättning för personer med nedsatt arbetsförmåga, varför ett nära samarbete ofta har utvecklats mellan museer och arbetsförmedlingar. För den del av lönekostnaden som inte täcks av länsarbetsnämnderna får berättigat museum bidrag upp till 90 procent. Bidraget uppgick under 2003 till 235 stödenheter (23 599 000 kr). 18 museer fick del av bidraget

Rådet har i anslutning till bidragsgivningen 2003 begärt att museerna ska redovisa hur de avser att arbeta för att öka tillgängligheten för funktionshindrade, hur de avser att verksamheten ska avspegla det mångkulturella samhället samt hur de ska främja jämställdhet. Ett resultat av dessa krav är att museerna har redovisat att de under de kommande tre åren avser att arbeta för att främja mångkultur i sin verksamhet.

Resultatet av utvecklingsbidrag inom den regionala museiverksamheten och andra viktigare insatser som syftar till att öka tillgängligheten

Medan de regionala museernas verksamhetsbidrag är ämnade att stödja museerna i deras grundläggande uppdrag avser utvecklingsbidraget riktade kulturpolitiska insatser. Bidragsformen bidrar på ett positivt sätt till att utveckla museernas arbete. Anslaget gör det möjligt för museerna att pröva nya angreppssätt och metoder och utveckla nya verksamheter och samverkansformer. Kulturrådets kontakter med de regionala museerna visar på både lyhördhet för samhällets förväntningar på sektorn och vilja till kvalitetsfrämjande insatser.

67 stödenheter (6 700 tkr) fördelades som riktade tidsbegränsade bidrag år 2003, vilket är samma summa som året innan.

2003 skulle bidraget enligt regleringsbrevet i första hand gälla insatser dels riktade insatser för att samla in, bevara och tillgängliggöra icke-fiktiv film, dels för att bevara och förmedla fotografi som kulturarv och konstnärligt uttryck samt till projekt som syftar till att lyfta fram frågeställningar kring etnisk, kulturell, språklig och religiös mångfald i samhället. Museerna redovisar dessa insatser under 2004.

Av de 28 projekt som fick bidrag omfattade åtta insatser som syftar till att bevara och förmedla det industrihistoriska arvet. Som exempel kan nämnas Upplandsmuseets 3-åriga projekt Den uppländska verkstadsindu-

strin och mekaniseringen av det uppländska jordbruket, som avslutades under 2002. Museet har på ett ingående sätt i ord och bild kunnat dokumentera det nära samarbetet mellan det praktiska jordbruket och den tekniska tillverkningen. Ett annat projekt är Oil Field Girls. Petrokemisk industri i Stenungsund, genomfört av Bohusläns museum i syfte att bedriva insamling av materiell kultur från en storskalig industri med demokratisk förankring hos brukarna och med eftersträvat genusperspektiv.

Den fotografiska bilden är jämnårig med industrisamhället och oundgänglig som betydelsebärande uttryck i all dokumentation från denna tid. Insamling av bilder ingår därför oftast i projekt som syftar till bevarandet av industrisamhällets kulturarv. Därutöver fick ytterligare fyra projekt med inriktning mot den fotografiska bilden stöd.

Regionmuseet i Kristianstad, Värmlands museum, Dalarnas museum och Norrbottens museum erhöll bidrag för att medverka i ett pilotprojekt för inventering av icke-fiktiv film inför etableringen av en filmvårdscentral i Grängesberg.

Tillgängliggörande av de regionala museernas kunskapsinsamling sker i många fall på webben. Stockholms läns museum publicerar bilder från sin insamling på sin hemsida och Östergötlands läns museums dokumentation publiceras inom portalen Kulturarv Östergötland. Västerbottens museum driver ett omfattande modellskapande tillgänglighetsprojekt med stöd från Kulturrådet. Man etablerar och driver informations-öar i länets kommunbibliotek där museets samlingar kan nå digitalt. Ett annat tillgänglighetsprojekt som fick stöd från Kulturrådet är Beeoff med presentation och tillgängliggörande av samtidskonst via Internet och bredband på museerna. Fyra läns museer ingick ursprungligen i nätverket. Sedan dess har någon lämnat projektet och ytterligare någon tillkommit.

Erfarenheter av den museipedagogiska satsningen inklusive en kortfattad redovisning av de projekt som erhållit bidrag

(Se avsnitt Barn och ungdom, sid. 28)

Andelen av de regionala museernas samlingar som är tillgängliga i digital form och via Internet

I den årliga officiella museistatistiken finns uppgifter om museernas IT-användning. Av statistiken för 2002 framgår att 22 regionala museer har databaser för föremålsamlingarna. Elva museer har minst hälften av föremålen registrerade digitalt, av dem har fem hela samlingen registrerad. Drygt 50 procent av föremålen finns registrerade i databaser. Motsvarande siffra för fotografier är 12 procent och för arkivalier 31 procent. 20 museer har databaser för fotografier, men även om mycket finns registrerat i digital form utgör innehållet i databaserna oftast endast en

liten del av den totala volymen. Nio museer har enligt statistiken databaser för arkivalier, av dem har Hallands läns-museer 90 procent av arkivalierna i databas.

Enligt statistiken har åtta regionala museer sina databaser tillgängliga via Internet. Även om tillgängligheten till samlingarna över Internet ännu inte är särskilt väl utbyggd finns oftast möjligheten att på museet få tillgång till databaserna. Ett tiotal museer har särskilt inrättade fak-tarum där besökaren, förutom att kunna söka i museets databaser, också kan få personlig service och forskarhjälp. På andra håll kan man få denna hjälp i museets arkiv eller bibliotek.

En samlad bedömning av verksamheten med inriktning på samtida bild- och formkonst inom läns museerna i förhållande till målet

Länsmuseernas arbete med samtida bild- och formkonst är olika mycket utvecklad. Flertalet regionala museer har konsthistoriska samlingar och visar också konst i utställningar, men alla har inte förutsättningarna för att hantera den samtida bild- och formkonsten på ett kvalificerat sätt. 18 regionala museer och ett kommunalt museum med regionalt uppdrag erhöll under 2003 närmare 600 tkr i bidrag för utställningsersättning, vilket ändå visar på de ambitioner som finns för att uppfylla målet. På flera håll samverkar museet aktivt med konstkonsulenten eller konstföreningarna i länet. I 6 län är konstkonsulenten placerad på läns museet, vilket gör det möjligt att utnyttja museets resurser i främjandearbetet.

De regionala museerna har sedan något år tillbaka en särskild konstarbetsgrupp. Länsmuseernas samarbetsråd har gett gruppen i uppgift att initiera en diskussion kring läns museernas arbete och ansvar inom konstområdet. Länsmuseerna har med den inrättade gruppen höjt ambitionsnivån för arbetet med konstfrågor.

Utvecklingsverksamhet

Kulturrådet har under året fördelat bidrag som inneburit svensk medfinansiering i bl.a. två EU-projekt. Stiftelsen Hälleforsnäs Bruksfastigheter har erhållit 185 000 kronor för ett internationellt konstsymposium med ett 30-tal konstnärer från tio länder. Förutom konstnärliga experiment med järn, glas och eld har symposiet innefattat ett flertal offentliga workshops med utställningar. Projektet har i sin helhet inneburit ett viktigt steg i utvecklingen av Hälleforsnäs bruk som ett konst-, hantverks- och kulturcentrum.

Åtte Svenskt Fjäll- och Samemuseum har beviljats 25 000 kr för projektet "Barents Touring Exhibition – Migration", en vandringsutställning i samarbete mellan fyra länder och sju konstinstitutioner i Barentsregionen. Utställningen har engagerat ett 15-tal konstnärer och innefattat en mångfald av uttrycksformer och tekniker, som fotografi, installationer, måleri, video, skulptur, teckning och grafik.

Utställningen har visats på olika orter i Sverige, Norge, Finland och Ryssland och innehållit workshops och seminarier som blivit ett slags arenor mellan konstnärer, fackfolk inom olika konstområden och en allmän publik. Syftet har varit att stärka samarbetet mellan regionerna på Nordkalotten och mellan institutioner och konstnärskap.

BIDRAGSGIVNING OCH ANDRA INSATSER FÖR KONSTOMRÅDESÖVERGRIPANDE VERKSAMHET **Forskning och utveckling**

Mål

Målet är att med stöd av forskning utveckla den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden inom Kulturrådets ansvarsområde. Målet är även att Kulturrådet som sektorsansvarig myndighet medverkar till att den kulturpolitiskt relevanta forskningen stärks och utvecklas.

Åtterrapporering

Statens kulturråd skall redovisa

- användningen av de särskilda medel som anvisats under anslaget 28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulurområdet (anslagsposterna 1 och 2),
- inriktningen och omfattningen på pågående och under året avslutade forsknings- och utvecklingsprojekt,
- hur forskningsresultat av betydelse för rådets ansvarsområde återförs till verksamheten,
- åtgärder i övrigt som Kulturrådet vidtagit för att stärka den kulturpolitiskt relevanta forskningen,
- antal män respektive kvinnor som är verksamma inom de FoU-projekt som Kulturrådet stöder samt vilka insatser som vidtagits för att öka jämställdheten mellan män och kvinnor i de FoU-projekt som rådet stödjer,
- en analys av de resultat som uppnåtts.

Användning av medel, inriktning och omfattning av pågående och under året avslutade projekt

Användningen av medlen redovisas i bilaga 2.

Nordisk kulturpolitik under förändring har varit den övergripande rubriken för ett omfattande samnordiskt forskningsprojekt som startade 1998 och avslutades 2002/2003. Huvudrapporten *The Nordic Cultural Model* har sammanställts av kultursociolog Peter Duelund. Med utgångspunkt i de analyser och sammanställningar som gjorts i forskningsprojektet har totalt sex konferenser genomförts i syfte att sprida kännedom om de erfarenheter som vunnits i projektet och att ta upp aktuella frågor till diskussion.

Kulturpolitikens idé och verklighet är ett projekt vars syfte är att behandla den offentliga kulturpolitiken utifrån ett historie-, struktur- och aktörsperspektiv. Projektet påbörjades våren 2002 och avslutades i december 2003. Projektet har varit förlagt till Göteborgs kommun och letts av fil dr Jill Onsér-Franzén. En rapport publicerades hösten 2003.

Konstpedagogiskt Seminarium är ett pilotprojekt och en del av Kulturrådets konstpedagogiska utvecklingsarbete. För att avgöra om seminariet uppfyllt de syften och målsättningar som formulerats i projektbeskrivningen till Konstpedagogiskt Seminarium har fil dr Hans Örtegren vid Umeå universitet anlitas som extern utvärderare. Projektet har pågått läsåret 2002/2003 och en utvärderingsrapport lämnades till Kulturrådet i september 2003.

Konstnärliga bokslut är ett utvecklingsprojekt med medverkan av forskare som innebär att utveckla en modell för konstnärliga bokslut liknande de publicistiska bokslut som görs inom tidningsbranschen. Modellen har utvecklas med utgångspunkt i teatern. Projektet påbörjades 2002 med en pilotundersökning. En rapport, *Bokslut för scenkonst*, publicerades våren 2003. (Se även under Teater, dans, musik – sid. 10)

Förutsättningarna för och intresset hos olika intressenter för att inrätta och driva en studio för *digital dans och rörelsesampling* i syfte att hitta metoder för att bevara koreografier och digitalt "lagra" rörelser har undersökts i ett särskilt forskningsprojekt som drivs av koreografen Åsa Unander-Scharin och Madeleine Hjort. Ett seminarium arrangerades i februari 2002 och därefter togs kontakt med intressenter och möjliga finansiärer. Detta arbete resulterade i att en förstudie genomfördes hösten 2002–våren 2003. Luleå tekniska universitet har därefter visat intresse för att inrätta och driva en studio för detta ändamål.

Ungdomars kultur- och fritidsvanor är ett treårigt forskningsprojekt som påbörjades senhösten 2001 vid Lärarhögskolan i Stockholm under ledning av den tidigare professorn, numera rektorn vid Idrottshögskolan, Per Nilsson. Forskningsprojektet har samfinansierats av Kulturrådet, Ungdomsstyrelsen och Riksidrottsförbundet. Insamlade data har presenteras i en kommenterad rapport i november 2003. En fullständig rapport kommer att publiceras under våren 2004.

För att långsiktigt ta till vara och analysera erfarenheter i ljuset av aktuell forskning, har Bibliotekshögskolan i Borås hösten 2002 fått ett treårigt forskningsuppdrag av Kulturrådet för att följa Kulturrådets regeringsuppdrag att *främja tillgången till biblioteksservice vid folkbiblioteken för de vuxnas lärande* genom att bl.a. följa verksamheten i sju lokala utvecklingsprojekt samt på nationell nivå.

Projektet

Värdet av kultur syftar till att ge svar på frågan hur värdet av kultur kan mätas och vilka olika mätmetoder som kan tillämpas. Med olika utgångspunkter, metoder och processer skall belysas hur värdet kan relateras också till andra samhällssektorer. Gotlands högskola och Företagsekonomiska institutionen vid Stockholm universitet genomför projektet med docent Marianne Nilsson som projektle-

dare. Projektet påbörjades i februari 2002 och skall slutrapporteras 2004.

Projektet *airis (Artists in Residence)* har initierats av Skådebanan Västra Götaland i samverkan med regionens konstkonsulent. En pilotstudie har genomförts på fyra arbetsplatser i Västsverige under 2002/2003. Ett fullskaligt projekt genomförs åren 2003–2005. För att studera effekterna av konstnärlig närvaro på arbetsplatser i konkreta samarbetsprojekt följs projektet av forskaren Katja Lindqvist, verksam vid företagsekonomiska institutionen vid Stockholm universitet. Studien genomförs i två etapper som redovisas i webb-publicerade rapporter, vilka sammanställs till september år 2004 respektive september år 2005. Forskningsstudiens resultat kommer att presenteras på offentliga seminarier och i andra sammanhang, t.ex. näringslivs- och folkhälso-konferenser.

Ansvarsmuseernas forskningsverksamhet

Under 2003 uppgick anslaget till 1 318 tkr. Ansvarsmuseerna utgörs av Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Moderna museet, Nordiska museet, Statens museer för Världskultur och Statens historiska museer. Ansvarsmuseerna har inrättat en forskningsnämnd där inriktningen på projekten diskuteras. Efter inkomna ansökningar har Kulturrådet styrelse beviljat bidrag till Moderna museet för att stärka kunskapen om samlingarna – i först hand ur ett genusperspektiv – till Naturhistoriska riksmuseet för fortsatt utveckling i syfte att bekämpa skadeinsekter i museisamlingar, till Nationalmuseum för studier av den flamländska samlingen, Nordiska museet för att fortsätta tillgängliggörandet av det immateriella kulturarvet, Historiska museet för att genomföra en kunskapsöversikt samt till Statens museer för världskultur till etapp två i en granskning av Kongosamlingarna.

Under året har Historiska museet rapporterat om resultaten från försök med fria entréer på museet, ett projekt som erhöll stöd under 2002.

Åtgärder i övrigt

Kulturrådet har haft i uppdrag av Kulturdepartementet att utarbeta *kunskapsstrategier* (strategier för forskning och utveckling avseende åren 2005–2008). Kunskapsstrategierna ska dels ligga till grund för den forskningsproposition som ska föreläggas riksdagen under år 2004, dels utgöra underlag för Kulturrådets fortsatta arbete inom forsknings- och utvecklingsområdet.

Ett *nätverk* för samverkan kring internationella kulturpolitiska forskningsfrågor har bildats med representanter för Kulturdepartementet, Sida, Svenska Institutet, Svenska Unescorådet, Riksbankens Jubileumsfond och Kulturrådet.

Bok- och biblioteksmässan i Göteborg hade valt forskning som tema år 2003. I Kulturrådets mässmonter presen-

terades i ett antal monterseminarier några av dem som är verksamma inom det kulturpolitiskt relevanta forskningsfältet.

Jämställdhet inom forskningen

Inom de forskningsprojekt som Kulturrådet stöder är sju kvinnor och fyra män verksamma. Några särskilda åtgärder för att främja jämställdheten när det gäller antalet män och kvinnor i de stödda projekten har inte vidtagits.

Resultatanalys

Den kulturpolitiskt relevanta forskningen är ännu relativt svagt utvecklad, men tidigare gjorda insatser börjar nu ge resultat. Allt fler forskare etablerar sig inom forskningsfältet (Tema Q), samtidigt som forskningen inom andra politikområden kan visa sig vara av betydelse för framtida kulturpolitisk planering och beslut.

Ett exempel på hur arbetet med den långsiktiga kunskapsutvecklingen kan bedrivas är den konferens om *kultur, samhälle och marknad* som anordnades av Kulturrådet och Riksbankens Jubileumsfond i Sigtuna i slutet av januari 2000 och som bl.a. resulterade i ett forskningsprogram *Kulturen i kunskapssamhället* som drivs gemensamt av fyra olika forskningsinstitutioner: SISTER, KTH, Linköpings universitet (Tema Q) och Högskolan i Borås (Centrum för kulturpolitisk forskning) under ledning av professor Sverker Sörlin. Inom ramen för programmet har man, förutom arbete med doktorandprojekt fungerat som en plattform för idéutbyte, seminarier och doktorandkurser för att leda en ny generation forskare in på området. Två antologier har givits ut under 2003: *Kulturen i kunskapssamhället – om kultursektorns tillväxt och kulturpolitikens utmaningar* samt *Kultur, identitet, plats – det lokals betydelse i en globaliserad värld* (Nya Doxa 2003), där en rad betydelsefulla och aktuella frågor om kulturen och kulturpolitikens problem och möjligheter lyfts fram.

Barn och ungdom

Mål

Målet är att barns och ungdomars rätt till yttrandefrihet tas till vara liksom deras rätt och möjligheter att delta i det kulturella och konstnärliga livet, till kulturupplevelser samt till eget skapande.

Åtterrapporering

Statens kulturråd skall i samarbete med Ungdomsstyrelsen och Statens skolverk (nya skolutvecklingsmyndigheten) redovisa

- inriktning och omfattning på insatser för barn och ungdom,
- insatser som leder till att kulturens roll i skolan stärks
- insatser som främjar samarbetet mellan den fria kul-

turlivet, kulturinstitutionerna, förskolan och skolan.

Under denna rubrik redovisas viss samlad verksamhet från flera avdelningar inom Kulturrådet. Utöver detta redovisas enstaka insatser för barn och ungdomar i de olika avdelningarnas egna avsnitt.

Teater, dans, musik

(Redovisningarna bygger genomgående på siffror från 2002.)

Inom ramen för överenskommelsen med Skolverket (myndigheten för skolutveckling) deltar Kulturrådet i nätverket mellan nationella myndigheter och organisationer med kulturuppdrag gentemot skolan. Utgångspunkten är det lokala utvecklingsarbetets behov av stöd och kompetensutveckling. Samverkan med kulturinstitutioner, fria kulturlivet och högskolor har särskilt lyfts fram. Under 2003 har Kulturrådet utöver utvecklingsarbetet med dans i skolan också vidareutvecklat samarbetet med Myndigheten för skolutveckling när det gäller teater.

TEATER

Av det totala antalet föreställningar på de regionala och lokala teaterinstitutionerna utgjordes ca 43 procent av föreställningar för barn och unga, vilket är ungefär samma procent som 2001 (44 procent). Besöksantalet i förhållande till det totala antalet besök sjönk dock, från 29 procent år 2001 till 23 procent år 2002. Däremot började flera teatrar arbeta med större projekt för barn. Ett minskat antal föreställningar behöver således inte betyda minskat barn- och ungdomsarbete på teatrar.

Utöver den reguljära barn- och ungdomsinriktade har några institutioner erhållit utvecklingsbidrag för särskilda projekt riktade till barn och unga. År 2003 fördelades sex utvecklingsbidrag gällande barn- och ungdomsprojekt till teaterinstitutionerna.

För år 2003 har bl.a. Norrbottensteatern fått bidrag för att få fram nyskriven dramatik riktade till speciella ålderskategorier. Teater Halland arbetar i ett treårigt projekt ”Teater, demokrati och unga”, som avslutas år 2003. Under 2002 arbetade teatern regelbundet i tre klasser med forumteater-tekniker. Backa teater/Göteborgs stadsteater och Unga Klara/Stockholms stadsteater har ett gemensamt projekt där man jämför och drar lärdom av respektive teaters arbete med dramapedagoger. Under 2002 stöttades även ett skolutteaterprojekt i Jönköpings län genom bidrag till Riksteatern i Jönköpings län. Genom det bidraget ordnades teater för sammanlagt 10 267 barn runt om i länet.

För de fria grupperna är barnpubliken mycket viktig och av de 68 grupper som ingår i statistiken för 2002 riktar sig 40 stycken till en barn- och ungdomspublik.

Av gruppernas totala antal produktioner riktade sig 59 procent till barn och ungdom, vilket är en minskning från

2001 då barn- och ungdomsproduktionerna utgjorde 71 procent. Av det totala antalet besök utgjordes 47 procent av en barn- och ungdomspublik vilket är samma siffra som för 2001. Procentuellt står de fria grupperna för 55 procent av det totala barnteaterutbudet i landet räknat i antal föreställningar, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med 2001. Detta är en mycket hög siffra om man ser till hur liten del av de totala bidragen som faktiskt går till fria grupper.

DANS

Antalet besök på dansföreställningar vid de lokala och regionala teater- och dansinstitutionerna minskade år 2002 jämfört med år 2001. 34 procent av det totala antalet besök på dansföreställningar 2002 gällde barn- och ungdomsföreställningar.

Inom de båda fristående dansinstitutionerna Norrlands och Skånes Dansteater ökade både antal föreställningar och besöksantal på barn- och ungdomsföreställningar. Antalet besök ökade med ca 1,5 procent jämfört med år 2001 och antalet föreställningar ökade från 62 till 110.

Såväl teater- som dansinstitutioner gör dansprojekt riktade till barn och unga. År 2002 fick Sörmlands Musik & Teater ett utvecklingsbidrag för projektet ”Ett år med dans” tillsammans med gruppen E.L.D. Efva Lilja. Fem skolor har deltagit under 2003 med i workshops och föreställningar. Skånes Dansteater använde ett utvecklingsbidrag 2003 till att göra föreställningen ”Maratondansen”, där unga amatörer deltog tillsammans med professionella, och föreställningen har spelats dels för skolor, dels som offentliga föreställningar, med ett publikarbete riktat till ungdomar.

Residens i samarbete med skolor har visat sig vara positivt när det gäller att sprida kunskap och intresse för danskonst bland barn och unga, skolpersonal och föräldrar. I Södertälje har koreografen Christina Tingskog arbetat fram ett koreografiskt verk med sina dansare och elever från Södertälje kulturskola. Föreställningar har visats för barn i Södertälje. I Spånga-Tensta har koreografen Lotta Gahrton i samarbete med skolelever arbetat fram det koreografiska innehållet som sedan har framförts med professionella dansare för skolelever.

Med hjälp av dansnätverket Dansspridning i Mellan-Sverige, en sammanslutning av danskonsulenter och teaterkonsulenter med Danscentrum Stockholm som nav i nätverket, har trettio två föreställningar framförts i år för barn och unga.

Zebradans är den enda scenen i Sverige där dansföreställningar framförs varje vecka såväl för förskolebarn som skolbarn och skolor. Även familjeföreställningar genomförs på lördagar.

Genom dansfestivalerna i Dans i Hälsingland – Dans i världen, Dansfestivalen i Lycksele, Dansfestivalen i Väst-

manland och Indiska dansfestivalen Nat Yam i Stockholm gavs möjlighet för både van och ovan barn- och ungdomspublik att uppleva och även pröva på danskonsten..

DANS I SKOLAN

Inom dansområdet har Kulturrådet sedan slutet av 80-talet svarat för dansfrämjande insatser i skolan.

Kulturrådet har under 2003 tagit fram ett förslag till ett nationellt handlingsprogram för att öka barns och ungas möjlighet till dans i skolan.

Under 2003 har ett viktigt nätverksbyggande mellan Kulturrådet och andra aktörer bedrivits för att stärka dansens roll i utbildningsväsendet. Myndigheten för skolutveckling, Danshögskolan, Malmö högskola, Karlstads Universitet, Örebro Universitet, Luleå Tekniska Universitet med Musikhögskolan i Piteå, andra Lärarutbildningar, musikhögskolor, idrottshögskolor, Utbildningsradion och Sveriges Television är betydelsefulla aktörer när det gäller att stärka det nationella utvecklingsarbetet med Dans i skolan.

Inom ramen för Kulturrådets överenskommelse med Skolverket (myndigheten för skolutveckling) bidrar Kulturrådet med kunskap och erfarenheter.

MUSIK

Samtliga länsmusikorganisationer har verksamhet som riktar sig till barn och ungdom. Den totala andelen för år 2002 är 38 procent skolkonserter, vilket är en ökning från 2001 med 9 procent; 6 procent offentliga konserter för ungdom (4 procent år 2001) och 4 procent barn- och familjekonserter (samma som 2001) Andelen barn- och ungdomsverksamhet varierar mellan länen från 83 procent i Norrbotten till 11 procent i Kronoberg.

Av orkesterinstitutionernas konserter var år 2002 25 procent skolkonserter för barn och 4 procent skolkonserter för unga. Motsvarande siffror för 2001 är 27 procent respektive 6 procent, m.a.o. en liten minskning under 2002. Också här varierar det mellan institutionerna. Som exempel kan nämnas Sundsvalls Kammarorkester som riktade hela 64 procent av sin konsertverksamhet till barn medan Uppsala Kammarorkester enbart hade 2 konserter för den målgruppen.

Flera av de utvecklingsprojekt som erhöll bidrag 2002 riktar sig också till barn och unga. Norrköpings Symfoniorkester har genomfört två projekt med barn i förskoleklass och fritidshem. Syftet var att föra ut institutionens kunskap till de pedagogiska institutionerna och inspirera personalen som dagligen arbetar med barnen. Enligt orkestern har projektet medfört att arbetet med barn självklart kommer att vara prioriterat också efter att projektet upphört.

Göteborgs Konserthus och Musik i Väst har med hjälp av kulturpedagoger genomfört projektet ”Makt och van-

makt”. Projektet utgick från den judiska kulturen, förintelsen och andra former av förtryck. De medverkande kulturpedagogerna konstaterade dels att kontakten med lärarna och tillräckligt med tid är avgörande för att denna form av projekt ska kunna lyckas. Institutionerna menar att man genom projektet har funnit ett nytt sätt att möta skolorna på.

Norrbottensmusiken har erhållit utvecklingsbidrag för projektet Carmina Burana med Norrbottens Ungdoms-symfoniker. Kören rekryterades bland elever i gymnasieskolor, musikklasser och estetiska program i Luleå, Piteå och Boden. Detta har medfört att orkestern under 2003 haft en märkbart föryngrad publik. Konserterna med Carmina Burana har ägt rum utanför ordinarie konsertmiljöer och lett till utsålda hus. Enligt Norrbottensmusiken har blandningen mellan professionella och amatörer, ungdomar och vuxna skapat respekt och förståelse mellan grupperna.

Av de 129 grupper som erhöll stöd år 2002 gjorde 57 st (44 procent) skolkonserter. Totalt genomfördes 694 skolkonserter, vilket motsvarar närmare 19 procent av det totala antalet konserter hos de fria grupperna.

Det bör anmärkas att en del av de redovisade konserterna även kan ingå i länsmusikorganisationernas rapportering, då de fria grupperna till viss del engageras av dem.

Litteratur och bibliotek

LITTERATURSTÖD OCH LÄSFRÄMJANDE INSATSER

Syftet med inköpsstödet till folk- och skolbibliotek är att förstärka tillgången till barn- och ungdomslitteratur i kommunerna. Det fungerar som ett stöd för den läsfrämjande verksamheten. I en utvärdering år 2002 (skrivelse till Kulturdepartementet 2002-04-24) konstateras att det stora antalet ansökningar visar att inköpsstödet fyller ett stort behov.

Ett mål med stödet är att främja barns och ungdomars intresse för att läsa böcker. Om detta skett, och om det beror på stödet, är inte möjligt att utläsa. Däremot har stödet bidragit till att en plan för det läsfrämjande arbetet upprättats i de flesta av landets kommuner varje år. För att ytterligare stärka barnlitteraturens ställning har Kulturrådet sedan 2002 i uppdrag att årligen dela ut litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne.

Kulturrådets bidrag till läsfrämjande insatser, som syftar till att främja läsning i första hand bland barn och unga, fungerar i många fall som ett incitament att pröva extra insatser för att stimulera läsande bland barn med särskilda behov. Kulturrådet har prioriterat insatser för funktionshindrade barns språkutveckling, men även andra barn i behov av språkstöd samt förskolebarn. Projekten skall syfta till långsiktiga effekter, vilket innebär att lärdomarna skall kunna utnyttjas även efter projekttidens slut.

Av anslaget för läsfrämjande verksamhet på totalt 6,8 miljoner kronor får högst 1,8 miljoner kronor användas för

produktion och distribution av en barnbokskatalog, samt marknadsföring av litteraturstödda titlar. Övriga medel är avsedda för läsfrämjande insatser.

BARNBOKSKATALOGEN

Barnbokskatalogen med de nyutkomna barn- och ungdomsböckerna finns fr.o.m. år 2003 i digital form på Barnens biblioteks webbplats. Synskadade barn kan lyssna på bokpresentationerna och döva barn kan läsa dem på teckenspråk. De nya barnböckerna på invandrar- och minoritetsspråk är fr.o.m. år 2003 integrerade i den årligt återkommande barnbokskatalogen, vilket gör dem lättare att hitta.

Katalogen har tryckts upp i 430 000 exemplar och distribuerats till bibliotek, bokhandlar, skolor, museer och andra platser där barn och litteraturförmedlare kan hitta den. Med den digitala barnbokskatalogen ökar möjligheterna att nå den unga generationen. Den tryckta barnbokskatalogen används i läsfrämjande projekt på bibliotek och i skolor, i synnerhet i arbetet med Bokjuryn, där barn röstar fram årets bästa böcker. Barnbokskatalogen underlättar för landets alla bokförmedlare att arbeta läsfrämjande.

LITTERATURPRISET TILL ASTRID LINDGREN'S MINNE

För att ytterligare stärka barnlitteraturens ställning har Kulturrådet sedan 2002 i uppdrag att årligen dela ut litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne. Inom loppet av drygt ett år har Kulturrådet etablerat ett brett kontaktnät, skapat dialog med internationella organisationer och fått bra genomslag för priset.

Juryn kartlade och bjöd under 2003 in 372 internationella organisationer och institutioner att föreslå kandidater till 2004 års pris.

Våren 2003 tillkännagavs de första pristagarna, författaren Christine Nöstlinger (Österrike) och illustratören och författaren Maurice Sendak (USA). I juni samma år delades litteraturpriset ut vid en ceremoni på Skansen.

SKOLBIBLIOTEK

Av skolbiblioteksstatistiken framgår att bemannings-situationen för grundskolebiblioteken fortfarande är dålig, men att en viss förbättring av antalet personaltimmar märks. Gymnasierna har en fortsatt god biblioteksservice.

I Projektet ”Leka-språka-lära”, som drivs av Språkrum inom Myndigheten för skolutveckling, har ett fortbildningsbehov för barnbibliotekarier framkommit. Det har lett till ett mindre utbildningsprojekt för bibliotekarier i Värmlands län.

För att stärka biblioteksservicen till funktionshindrade barn har en arbetsgrupp med företrädare för länsbiblioteken och Kulturrådet bildats. Gruppen försöker driva på utvecklingen vad gäller utbildning och produktion av hjälpmedel. En kartläggning av bibliotekens verksamhet riktad till funktionshindrade barn har genomförts av gruppen.

Ett projekt som syftar till att utveckla folkbibliotekens verksamhet i barnkonventionens anda har pågått för andra året. Två seminarier har genomförts för deltagarna som kommer från fem län i Mellansverige. Särskilda problemområden har identifierats och grupper har bildats i syftet att bilda nätverk, inventera behov och skissera en önskvärd utveckling.

Kulturrådet samarbetar sedan år 2003 med Barnens bibliotek, barnens egen webbplats med fokus på böcker och läsning, som drivs av Regionbibliotek Västra Götaland. Det har givit Kulturrådet en möjlighet att nå den direkta målgruppen, barn och unga, med information om årets utgivning av barn- och ungdomsböcker. Döva barn har möjlighet att få boktips på teckenspråk och synskadade via inspelat tal. Från september, då barnbokskatalogen lades ut på nätet, till årets slut registrerades 42 800 träffar på barnbokskatalogens sidor på Barnens bibliotek, vilket indikerar att barn och ungdomar tar del av informationen.

BIBLIOTEKSSTATISTIK

Statistiken för folkbibliotekens verksamhet hänför sig till år 2002. Barnboksutlåningen på folkbiblioteken har i förhållande till året innan sjunkit med 750 000 lån, men barnböcker är alltjämt den kategori böcker som lånas mest. Andelen barnböcker av samtliga boklån ligger som tidigare på 42 procent. Antalet lån per barn har sjunkit något. Även mediebeståndet vad gäller barnböcker har sjunkit. En förklaring till det kan vara att barnböckerna inte har blivit billigare för biblioteken, eftersom momssänkningen inte har haft betydelse för biblioteken. En annan kan vara att böckerna inte ställs i bibliotekets hyllor. Enligt de kommunala redovisningarna används de inköpta böckerna t.ex. ofta som gåvoböcker till nyfödda för att inspirera föräldrarna att läsa och därmed stimulera språkutvecklingen hos de små barnen.

I regleringsbrevet för år 2003 höjdes inköpsstödet till kommunerna med 4 miljoner kronor. Det blir därför särskilt intressant att titta på statistiken över bibliotekens mediebestånd av barn- och ungdomsböcker för detta år. Höjningen av anslaget användes främst för att kompensera barnrika kommuner som tidigare fått lägre bidrag per barn.

Konst, museer och utställningar

KONSTPEDAGOGIK

Möjligheterna att på allvar stärka intresset för samtida bild- och formkonst hänger intimt samman med institutionernas konstpedagogiska kompetens. Kulturrådet har under en följd av år diskuterat med representanter för museer och konsthallar för att få en bild av pedagogers, chefsers och utställningsintendents syn på konstpedagogisk verksamhet. Erfarenheterna från dessa samtal ledde fram till slutsat-

sen att den konstpedagogiska funktionen behöver en policy och en strategi för att kunna utvecklas. I syfte att stärka konstpedagogikens ställning tog Kulturrådet initiativ till en konstpedagogisk seminarierie som påbörjades under hösten 2002 och avslutades under 2003. Deltagarna, totalt 25 stycken, var yrkesverksamma konstpedagoger på konstmuseer, konsthallar och läns museer. Seminarierien har följts av en extern utvärderare från Umeå universitet som under senhösten kunde presentera en preliminär rapport, vilken bl.a. pekar på behovet av en högre utbildning inom konstpedagogik.

En av målsättningarna med seminarierien var att lägga en grund för en högre konstpedagogisk utbildning vid någon eller några universitet/högskolor. Under hösten kontaktade Kulturrådet flera högskolor för att diskutera möjligheterna att starta utbildningar.

MUSEIPEDAGOGIK

Den treåriga satsningen på museipedagogik har avslutats 2003. 15 mkr har gått till utvecklingsarbete på två nationella ansvarsmuseer (Historiska museet och Nordiska museet) och 30 mkr har fördelats som stöd till 41 projekt vid 30 regionala museer.

Syftet med stödet har varit att främja forsknings- och utvecklingsinsatser inom det museipedagogiska området, stärka bred samverkan mellan museer och andra aktörer samt badda för en långsiktig säkring av projektens mervärde inom organisationerna. Inga restriktioner har funnits rörande ämnesinriktning, metod eller målgrupp. De projekt som fått stöd har emellertid inriktats främst på ungdomsskolan, ofta med avsikten att ge lärare bättre förutsättningar att självständigt använda museernas resurser. De flesta av projekten har tagit sin utgångspunkt i kulturmiljö och lokalhistoria, men exempel finns också på projekt med inriktning på så olika ämnen som samiskt liv, sägner och samtidskonst. Den största variationen har dock legat i själva tillvägagångssätten där olika museer kunnat använda både kortfilmsproduktion och fotografi, dramapedagogik och graffiti som vägar in i museets verksamhet. Många projekt har löpt över flera år.

Kulturrådet hänvisar för övrigt till den utvärderande slutrapport som enligt regleringsbrev för 2004 (Ku2003/2590/Sam) skall lämnas in senast 1 maj 2004. Kulturrådet har fått ett särskilt regeringsuppdrag att utvärdera den museipedagogiska satsningen, särskilt med avseende på de intentioner regeringen presenterade i budgetpropositionen för 2001 (prop.2000/01:1).

BARNOMBUDSMANNEN

Kulturrådet har under året inlett ett fördjupat samarbete med Barnombudsmannen. I april månad bjöd BO, med Kulturrådet som stöd, in till en kulturhearing med aktörer från det barn- och ungdomskulturella fältet. Syftet var att

ge BO bättre underlag för ett mer aktivt arbete med barns rätt till kultur.

Funktionshinderades tillgång till kultur

Mål

Målet är att funktionshinderades tillgång till kultur skall öka.

Återrapportering

Statens kulturråd skall redovisa

- åtgärder som vidtagits för att förverkliga och utvidga handlingsprogrammet (Statens kulturråd 1998:3) för att främja funktionshinderade personers deltagande i kulturlivet i enlighet med propositionen (prop. 1999/2000:79) Från patient till medborgare,
- insatser för att uppnå de av myndigheten uppsatta etappmålen inom ramen för sektorsansvaret för handikappolitiken,
- insatser för att stödja litteraturbehov i enlighet med vad som anges i betänkandet 1998/99: KrU1 s. 46–47, rskr. 1998/99:55

Bidrag

Under året har 82 ansökningar inkommit och 54 projekt har beviljats stöd. De beviljade projekten innefattar både projekt som ökar tillgängligheten till den producerade kulturen och projekt som ger möjlighet till eget skapande inom bild, teater, dans och musik. Av de beviljade projekten har 13 specialinriktningen mot målgruppen barn och ungdomar med funktionshinder, 10 projekt riktar sig till vuxna och 31 projekt ökar tillgängligheten för båda grupperna (Se bilaga 2).

Utvecklingsinsatser

– handlingsprogrammet och etappmålen

Det handlingsprogram som Kulturrådet skall arbeta efter omfattar följande delområden.

- Kultur i vård och omsorg
- Kulturinstitutioner
- Folkbildning och eget skapande
- Litteratur, film och medier
- Program för ökad tillgänglighet

Kulturrådet har beslutat om etappmål för att verkställa handlingsprogrammet. Etappmålen omfattar informations- och utbildningsinsatser, handlingsplaner, återrapporteringskrav samt inrättande av handikappråd vid Kulturrådet.

Insatser i förhållande till målen

Antalet kommuner som har beviljats projektmedel för olika former av kulturutbildningar uppgår till 11, varav 8 kom-

muner genomför sitt andra projektår. De olika kulturutbildningarna presenteras i en skriften *Kultur i vård och omsorg*. (Statens kulturråd 2003). Avsikten med skriften är att inspirera och ge uppslag till övriga kommuner att genomföra utbildningar för sina medarbetare inom omsorgen.

Åtgärder som särskilt lyfts fram i regeringens proposition (1999/2000:79) Från patient till medborgare är satsningar på syntolkning av teater, bättre fysisk tillgänglighet till kulturlokaler, utbildning om kultur för omsorgspersonal och bemötandebildningar för personal vid kulturinstitutionerna.

Bemötandebildningar har genomförts på biblioteken. Av bibliotekens egna redovisningar framgår att resultatet varit positivt. Tillsammans med Pocketeatern har Kulturrådet därför tagit fram en motsvarande utbildningsdag för museerna. Totalt har 19 utbildningsdagar genomförts i 12 län med cirka 900 deltagare. Utbildningen har för vissa läns museer lett till att arbetet med handlingsplaner för tillgängligheten har kommit igång.

Kulturrådet har vid konferenser och på olika sätt sökt få till stånd arkitektinventeringar på biblioteken för att öka tillgängligheten till lokalerna. Som krav för bidrag har Kulturrådet begärt en handlingsplan med tidsplan och att de föreslagna åtgärderna skall tas med i ordinarie budgetarbete, samt att handikapporganisationerna bjuds in att medverka. Kalmar län har varit modellän. Under året har ytterligare 11 länsbibliotek och en konstinstitution beviljats projektmedel för arkitektinventering. När projekten är genomförda i sin helhet kommer 147 bibliotek att ha inventerats.

Länsbiblioteket i Örebro har beviljats medel för att fortsätta uppbyggnaden av resursbiblioteket för döva. Länsbiblioteket i Örebro har också genomfört ett projekt där man arrangerat utbildning i teckenspråk för landets bibliotekspersonal.

När det gäller teaterområdet kan följande insatser nämnas: Malmö Opera och Musikteater har syntolkat ett antal av sina föreställningar, Moomsteatern i Malmö har satt upp en specialskriften musikal med utvecklingsstörda skådespelare i samarbete med svenska och invandrade dansare, musiker och skådespelare. Sveriges Dövas Riksförbund driver ett projekt för att ta fram ett teatermanus direkt på teckenspråk för barn och ungdomar. Stockholms stadsteater har fortsatt det projekt som inleddes 2002 – att texta föreställningar för döva och hörselskadade.

Inom dansens område har grupperna Viksjöforsaletten och På egna ben fått möjlighet till utveckling genom att arbeta med professionella pedagoger respektive musiker. SMOK (Sveriges Musik- och Kulturskoleråd) har fått medel för projektet *Funktionshinder – hinder eller möjlighet?* för att se hur man kan öka musik- och kulturskolornas tillgänglighet för barn och ungdomar med funktionshinder.

Arbetet med att tillgängliggöra kulturtidskrifter för personer med funktionshinder har fortsatt under året. Talboks- och punktskriftsbiblioteket har beviljats bidrag för ett projekt som syftar till att testa kulturtidskrifter i DAISY-format. Detta format kan på sikt ersätta de tidigare kassettiläsningarna. Kulturrådet arrangerade även en utbildningsdag för kulturtidskriftsredaktörer i hur man anpassar information på webben för personer med funktionshinder. De flesta kulturtidskrifter har en webbplats där tidskriften presenteras med information och kortare textutdrag. Ett första steg till ökad tillgänglighet är att anpassa webbplatsen så att den är möjlig att läsa även för personer med funktionshinder. Webbplatsen, www.tidskrift.nu, med information och debatt om kulturtidskrifter, samt en kulturtidskriftskatalog har gjorts mer tillgänglig och användbar för personer med funktionshinder. Webbplatsen administreras av Tidskriftsverkstaden i Stockholm.

Kulturrådet bedömer att fortfarande finns brister när det gäller kulturinstitutionernas återrapportering av sina insatser på området. Kulturrådet kommer därför att intensifiera detta arbete.

Insatser för att stödja synskadades litteraturbehov

Kulturrådet har beviljat Synskadades Riksförbund (SRF) stöd till två projekt, punktskriftsbokklubben Club Braille för vuxna och till punktskriftsklubben för barn, den så kallade Punktklubben. Båda projekten är nu inne på det tredje och sista projektåret. Diskussioner förs med SRF och Talboks- och punktskriftsbiblioteket för att hitta en permanent lösning efter projekttidens slut. Vid diskussionerna har Kulturrådet aviserat att barn och unga bör prioriteras i enlighet med Kulturrådets allmänna prioriteringar.

Kulturstatistik

Mål

Målet är att den officiella kulturstatistiken och övrig kulturpolitisk relevant statistik inom ansvarsområdet utvecklas.

Återrapportering

Statens kulturråd skall redovisa

- åtgärder som vidtagits för att utveckla den nationella kulturstatistiken samt deltagande i utvecklingsarbetet av en europeisk kulturstatistik,
- åtgärder som vidtagits för att särskilt utveckla statistiskt material m.m. på litteraturområdet i enlighet med propositionen Litteraturen och läsandet (prop. 1997/98:86, bet. 1997/98: KrU15, rskr.1997/98:240),
- hur kravet på tillgänglighet m.m. enl. 13-14 §§ förordningen (2001:100) om den officiella statistiken har uppfyllts.

Åtgärder som vidtagits för att utveckla den nationella kulturstatistiken samt deltagande i utvecklingsarbetet av en europeisk kulturstatistik

Under det gångna året har följande kulturstatistiska publikationer publicerats, fristående eller inom serien Sveriges Officiella Statistik, SOS:

Kulturbarometer 2002 (2003:1)

Studieförbunden 2002 (2003:2)

Skolbiblioteken 2002 (2003:3)

Folkbiblioteken 2002 (2003:4)

Museer och konsthallar 2002 (2003:5)

Kulturens pengar 2002 (2003:6)

Forskningsbiblioteken 2002 (Kungliga biblioteket utgiva)

Kulturen i regionalt perspektiv 2002 (uppdrag enligt regleringsbrev, ej i tryckt format)

Ett underlag för en ny områdesindelning av den officiella kulturstatistiken har tagits fram av Kulturrådet i syfte att uppnå ökad flexibilitet vid införlivandet av nya statistikundersökningar i systemet för Sveriges officiella statistik (SOS), vilket underlättar för spridning av statistiken. Områdesindelningen beslutas av regeringen medan den statistikansvariga myndigheten beslutar om vilka SOS-produkter som skall ingå under respektive område.

Kulturrådet deltar i EU:s kulturstatistiska utvecklingsprojekt, (Working Group Cultural Statistics). Kulturrådets representant deltar i arbetsgruppen (Task Force Cultural Participation) som syftar till att utveckla harmoniserade metoder för kulturvaneundersökningar. Arbetet i arbetsgruppen har under året inriktats på utveckling av intervjuformulär och undersökningsmetoder för gemensamma europeiska kulturvaneundersökningar. Under våren 2003 genomfördes kulturvanemätningar i de 13 kandidatländerna. En detaljerad rapport föreligger från undersökningarna. Rekommendationer utarbetas för att ingå i en manual som ska ligga till grund för ländernas nationella kulturvaneundersökningar. I andra arbetsgrupper har under 2003 har även insamlats uppgifter för rapporter om ländernas kulturutgifter och sysselsättning inom kultursektorn. Ett särskilt utvecklingsarbete bedrivs även för en harmoniserad museistatistik. I detta projekt deltar ett tjugotal länder. En ländergemensam enkät för museistatistik har tagits fram under 2003 som kommer användas i ca hälften av länderna.

Ett svenskt förslag har utarbetats med syfte att ta fram en samlad översiktlig europeisk rapport av kulturstatistik (European Culture Report). Detta förslag har diskuterats i arbetsgruppen och en rapport planeras, i huvudsak enligt den svenska modellen.

Åtgärder som vidtagits för att särskilt utveckla statistiskt material m.m. på litteraturområdet

I *Litteraturen och läsandet* anges att kulturstatistiken ska omfatta bokutgivning, tidskriftsutgivning, bokprisindex, hushållens läsvanor och inköp av böcker, fördjupad biblioteksstatistik samt redovisning av bokhandelns och bokförlagens situation. Kulturrådet redovisar statistik på litteraturområdet i den årligt utkommande rapporten *Böcker och kulturtidskrifter*.

Rapporten baseras på uppgifter som samlas in från Kungliga biblioteket, Svenska förläggarföreningen, Nordicom, SCB m.fl. Dessutom innehåller den statistik över Kulturrådets bidragsgivning på litteratur – och kulturtidskriftsområdet. Under 2003 har insamling och rapport-skrivning skett för det material som avser 2002. Rapporten publiceras under 2004.

De undersökningar som görs av bokpriskommissionen för att följa effekterna av sänkningen av bokmomsen den 1 januari 2001 överlappar till viss del Kulturrådets uppdrag. Därför har ingen bokprisundersökning genomförts under 2003.

Hur kravet på tillgänglighet m.m. har uppfyllts

Förordningen anger att den officiella statistiken skall dokumenteras, kvalitetsdeklareras och offentliggöras utan avgift samt hållas allmänt tillgänglig i elektronisk form genom ett allmänt nätverk. Officiell statistik som även publiceras i tryckta publikationer skall tillhandahållas länsbibliotek, universitetsbibliotek, statliga högskolebibliotek och Statistiska centralbyråns bibliotek utan avgift. Individbaserad officiell statistik skall vara fördelad efter kön. De statistiska rapporter Kulturrådet har genomfört har producerats och publicerats i enlighet med förordningen.

Utvecklingen av översiktpublicering med utgivning av en regelbundet utkommande kulturstatistisk årsbok syftar till att förbättra statistikens tillgänglighet. Under året har arbetet med en tredje utgåva av årsboken inletts. Andra insatser för att förbättra tillgängligheten till statistiken har varit en förbättrad pressinformation. För bättre internationell tillgänglighet har engelskspråkiga sammanfattningar och tabellrubriker införts i rådets statistikrapporter.

Fr.o.m. 2002 finns folkbiblioteksstatistiken presenterad i Sveriges statistiska databaser, som tillhandahålls av SCB. Detta ökar tillgängligheten till statistiken och gör det möjligt att genomföra profilerade och specifika statistikuttag som sedan kan bearbetas lokalt.

Modern informationsteknik

Mål

Målet är att genom utnyttjandet av modern informationsteknik och Internet öka tillgängligheten till och intresset för svensk kultur samt samla och sprida kunskap om

informationsteknikens möjligheter och användning till kulturlivet.

Åtterrapporing

Statens kulturråd skall redovisa

- resultat av verksamheten med Kulturnät Sverige i enlighet med den inriktning som definieras i budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1, utg. 17, s. 40–41),
- åtgärder som i övrigt vidtagits och kommentera dem i förhållande till målet

Kulturnät Sverige

Kulturnät Sverige är ett nätverk som består av olika avdelningar och olika databaser. Hos Kulturnät Sverige får besökarna en samlad tillgång till utvald, strukturerad, systematiserad och kategoriserad information från hela det svenska kulturlivet. Målet har under 2003 varit en fortsatt profilering och utveckling av Kulturnät Sverige som en nyttig och självklar resurs för kulturskapare och kulturintresserade, såväl från informationssynpunkt som för en ökad delaktighet. Under 2003 har mycket arbete ägnats åt att göra Kulturnätet Sverige till en mer effektiv och träffsäker söktjänst.

Besöksstatistiken har stadigt ökat. Kulturnät Sveriges webbplats hade nära 650 000 unika besökare förra året. Besökarantalet har ökat med 20 procent per år de senaste två åren.

Besök på Kulturnät Sveriges webbplats

År	2003	2002	2001	2000	1999
Antal	646 184	540 302	451 596	405 209	271 328

Anmärkning 1. I samband med flyttningen från IVA till Kulturrådet januari 2000 låg servern nere en kort period.

Anmärkning 2. Från december 2000 har besök i Magasinet och i Pressmeddelanden ej kunnat registreras överhuvudtaget eftersom dessa avdelningars material ligger i Kulturrådets webbverktyg som saknar statistikmodul. Siffrorna bör därför vara högre.

Anmärkning 3. Den stora ökningen mellan 1999 och 2000 kan troligen hänföras till en mycket omfattande marknadsföringskampanj. Kulturnät Sverige saknar marknadsföringsmedel helt sedan 2001.

Anmärkning 4. Besöksstatistiken avser ej Detta händer och Fråga biblioteket. Dessa webbplatsers besöksiffror redovisas separat.

Under året har 957 nya webbplatser anslutits till Kulturnätet som nu länkar till över 7 100 webbplatser. Mätningar av besöken till de olika kategorierna i länkkatalogen ger kunskap om besökarnas intressen.

Tio i Topp i länkkatalogen De mest besökta kulturkategorierna 2003

Kategorier	Antal besök
1 Konstrnärer	31 273
2 Museer	20 451
3 Rock & pop	19 051
4 Författare	18 148
5 Släktforskning	13 552
6 Bibliotek	13 339
7 Konstgallerier	10 625
8 Visor	10 226
9 Stipendier & fonder	10 211
10 Folkmusik	9 524

Evenemangskalendern *Detta händer* står till de lokala, regionala och nationella kulturproducenternas och föreningslivets fria förfogande. Kalendern används för publika evenemang och arrangemang inom kultur och fritid. Den innehåller också information om offentliga sammanträden, mässor och liknande. Kalendern tillhör Kulturnät Sverige som ansvarar för drift och utveckling. Kulturnät Gävleborg assisterar Kulturnät Sverige i arbetet med utvecklingen av kalendern. Högskolan i Gävle sköter driften och utvecklingen av kalendern för Kulturnät Sveriges räkning.

Under 2003 har en genomgripande produktutveckling genomförts i samråd med en användargrupp. Detta har avsevärt förbättrat funktion, utseende, tillgänglighet och användarvänlighet. För närvarande är 14 kommuner och 273 organisationer anslutna till kalendern, vilket innebär att 100 nya organisationer har anslutit sig sedan förra året. Flera turist- och kommunkontor fungerar som informanter åt organisationer som inte har egen webbplats eller e-post. Statistik fördes från juni till december 2003 då Evenemangskalendern hade 33 117 besök.

Frågetjänsten *Fråga biblioteket* är ett samarbetsprojekt mellan Kulturnät Sverige och stads- och folkbiblioteken i Sverige och på Åland. Ett högskolebibliotek är också anslutet. För närvarande är det 172 bibliotekarier och 32 bibliotek som turas om att svara på allmänhetens frågor. Kulturnät Sverige har byggt frågetjänstens databas och redaktionen sköter även administration och utveckling av databasen och webbplatsen. Frågeverksamheten drivs med bibliotekens egna arbetsinsatser. Sedan starten har man svarat på över 13 000 frågor om allt från bakterier till nobelpristagare. I arkivet publiceras frågor och svar som är relevanta för en bred allmänhet. Vid årsskiftet fanns det 3 151 sådana i arkivet. Under hösten 2003 och våren 2004 har Örebro stadsbibliotek ansvar för att projektet utvidgas och finner en permanent finansiering. För detta ändamål har Örebro stadsbibliotek fått utvecklingsbidrag från Kulturrådet. Tjänsten hade 41 454 besök under 2003 vilket är en ökning med 23 procent mot förra året och 2 690 frågor blev besvarade, vilket är en ökning med 49 procent.

Kulturrådet deltar i EU-projektet MINERVA, som är ett digitaliseringsprojekt inom hela ABM-området och behandlar best practice, benchmarking, tillgänglighets- och standardfrågor, interoperabilitet, immaterialrätt och digitalt bevarande.

Övriga åtgärder

Kulturrådet har t.o.m. 2003 varit en nationell part i EU-projektet EMII (European Museums Information Institute). Projektet är ett internationellt ABM-projekt med tyngdpunkt på museer. Projektets syfte har varit att skapa en digital plattform för informationsutbyte mellan museerna inom EU.

Verksamhet med IT-anknytning redovisas även under andra avsnitt, exempelvis projektet Digital dans och rörelsesampling under rubriken Forskning och vissa insatser på litteratur- och biblioteksområdet.

Mångkultur

Mål

Målet är att ge det mångkulturella samhällets skiftande uttrycksformer en naturlig plats i kulturlivet samt att kulturlivets institutioner och organisationer utvecklar ett mångkulturellt förhållningssätt i alla delar av sin verksamhet.

Åtterrapporing

Statens kulturråd skall redovisa

- omfattningen och resultatet av verksamheten med regionala konsulenter för mångkultur i enlighet med den inriktning som anges i budgetpropositionen för år 2002 (prop. 2001/2002:1, utg.omr. 17 s. 35–36),
- resultatet av andra utvecklingsinsatser i syfte att nå målet.

Handlingsplan

Kulturrådet har utarbetat en handlingsplan för mångkultur. I planen prioriteras arbetet med att tillsätta mångkulturkonsulenter i regionerna och att föra en dialog om mångkultur med institutioner och fria grupper. Planen behandlar också Kulturrådets interna arbete med mångkulturfrågor.

Mångkulturkonsulenterna

Regeringen har på Kulturrådets förslag tillsatt åtta mångkulturkonsulenter i sju regioner: Västmanlands läns landsting, Stockholms läns landsting, Sörmlands läns landsting, Västra Götalandsregionen, Jämtlands län (länsmuseum), Västerbottens läns landsting och Region Skåne. Under hösten samlade rådet samtliga mångkulturkonsulenter och representanter för deras huvudmän till en första konsulent-

träff. Rådet har också deltagit i diskussioner i regionerna om hur man formulerar projektplan och arbetar med målstyrning, uppföljning, utvärdering etc. Under november bjöds alla konsulenter in till en nationell konferens på temat ”medborgarperspektivet i kultursektorn”.

Kulturrådets interna arbete kring mångkultur

I enlighet med Kulturrådets handlingsplan har arbetet med mångkulturfrågor inom rådet bedrivits processorienterat. En särskild idégrupp för mångkultur har träffats vid ett par tillfällen. Ett stort antal möten har genomförts med nyckelpersoner inom mångkultursektorn.

Kulturrådets externa arbete med institutioner och fria grupper

Kulturrådet har också påbörjat en diskussion om mångkulturfrågor med institutioner och fria grupper som får verksamhetsbidrag, bl.a. med hjälp av ett särskilt nyhetsbrev. Institutioner som får verksamhetsbidrag från Kulturrådet har fått i uppdrag att redovisa sitt arbete kring mångkultur. Det är ännu för tidigt att dra några slutsatser på grundval av dessa redovisningar.

Uppdrag och seminarier

Rådet har gett särskilda uppdrag till Barnängens världsbibliotek, Podium, Göteborgs Stadsteater, Intercult och till konstprojektet Equator. Av dessa har Barnängens världsbibliotek delredovisat ”Världslitteraturen i skolan” och Podium har skrivit en rapport om utgivning av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk. Göteborgs Stadsteater har dessutom sammanställt en slutrapport kring dokumentation och förberedelsearbetet för utvecklingsprojektet ”Dörren”.

Resultatredovisning

Mångkulturkonsulenterna har börjat sitt arbete i regioner/landsting. Nedan följer en översiktlig beskrivning av institutionernas arbete med mångkultur.

Majoriteten av teater-, dans- och musikinstitutionerna uppger att institutionen eller dess huvudman har antagit en handlingsplan för arbetet med mångkultur. Flera teaterinstitutioner har rapporterat projekt med en mångkulturell inriktning. Som exempel kan nämnas att Läns-teatern Örebro aktivt söker engagera skådespelare med annan etnisk bakgrund och turnerar i bostadsområden med hög andel invandrare, NorrlandsOperan har börjat projektera ett produktionscenter för interkulturell scenkonst och Västsvenska Dans och Teater AB har fått ett uppdrag från Sida att samarbeta med Östafrika.

I några redovisningar tas frågan upp hur mångkulturska definieras. Många orkesterinstitutioner har påpekat att det internationella perspektivet finns i musikernas ursprung, valet av dirigenter och solister m.m. Det gäller

också inom dansområdet, som präglas av en kulturell mångfald.

De regionala museerna har under 2003 påbörjat ett långsiktigt arbete inom mångkulturområdet. Ett antal läns museer har redovisat sitt mångkulturarbete. Mångkultur finns med i vissa museers strategidokument, andra arrangerar särskilda mångkultur dagar etc.

Av återrapporteringen kan konstateras att många institutioner har påbörjat ett mångkulturarbete eller är på väg att starta. Insatser för att förbättra såväl återrapporteringen som själva utvecklingsarbetet kommer att genomföras under 2004.

Litteratur och bibliotek

De mål i regleringsbrevet som rör det mångkulturella samhället utgör en viktig grund för arbetet på avdelningen för litteratur och bibliotek. Verksamheten präglas av en ambition att tillgängliggöra litteraturen, kulturtidskrifterna och biblioteksservicen för nya svenskar.

Kulturrådet har under året genom tydligare riktlinjer till arbetsgrupperna poängterat att stödet gäller såväl kvaliteten som mångsidigheten i bokutgivningen. Översättningar från sällan förekommande språkområden prioriteras. Inom stödet till invandrarlitteratur ges varje år stöd till översättning av svenska barnböcker till invandrar språk. Under år 2003 gav Kulturrådet stöd till 16 barnböcker, som via distributionsstödet sänds ut till varje kommunbibliotek. Det betyder att var man än bor i landet kan man låna Mulle Meck på arabiska, persiska, turkiska, sydkurdiska och nordkurdiska. I barnbokskatalogen, som distribueras till skolor, bokhandlar, bibliotek m.fl. ingår fr.o.m. år 2003 uppgifter om de nyutgivna barnböckerna som ges ut på invandrar språk, en marknadsföringsåtgärd avsedd att hjälpa de små förlagen att nå sina läsare.

Inom stödet till läsfrämjande verksamhet är insatser som gäller språkutveckling för barn med andra modersmål än svenska ett av de prioriterade områdena. Insatserna gäller såväl att utveckla metoderna för läsfrämjande för dessa barn som att konkret få fram sagor och berättelser på de språk där det knappast finns böcker eller andra medier att tillgå.

Kulturrådet prioriterar tidskrifter på invandrar språk i sin bidragsgivning till kulturtidskrifter. Många beviljade bidrag har haft en mångkulturaspekt. Saharabulletinen har i samarbete med nio andra tidskrifter fått stöd för att producera en gemensam marknadsföringsfolder under mottot Upptäck hela världen! i syfte att synliggöra tidskrifter som behandlar bl.a. utomeuropeiska länder.

Länsbiblioteken har sedan några år haft det mångkulturella samhället på sin dagordning. De har i ett antal projekt stimulerat folkbiblioteken att arbeta med frågan om hur bibliotekens verksamhet ska kunna utvecklas ytterligare gentemot de nya besökarna. Se vidare under av-

snittet Litteratur och bibliotek.

Nationella minoriteter

Mål

Målet är att de nationella minoriteternas språk och kultur skall stärkas.

Åtterrapporing

Statens kulturråd skall redovisa

- omfattningen och resultatet av insatser på området i enlighet med den inriktning som anges i budgetpropositionen för 2002.

Enligt budgetpropositionen för 2002 bör bidragen inrymma allmänt kulturstöd, bl.a. med inriktning på barn och unga, projektstöd till Tornedalsteatern i Pajala, till finskspråkig kulturverksamhet, stöd till romsk kultur samt förstärkt statsbidrag till samisk kultur. Den judiska gruppen nämns inte i propositionen. Eftersom gruppen har status av nationell minoritet har Kulturrådet ändå valt att ta med gruppen i sitt stöd till nationella minoriteter.

Bidrag

Under året har Kulturrådet beviljat stöd till 45 ansökningar. Av dessa har 10 stöd givits till litterära ändamål och 35 stöd har fördelats ur anslaget till nationella minoriteters kultur. Bidragsgivningen i dess helhet redovisas i bilaga 2.

Enligt Kulturrådets riktlinjer skall strukturella insatser prioriteras. Till följd av riksdagsbeslut får Uusi Teatteri stöd för finskspråkig teater. Tornedalsteatern har, som anges i propositionen, erhållit bidrag. Av övriga större projekt som syftar till att stärka strukturerna kan nämnas följande: Malmö museer har följt upp projekteringen av ett romskt museum med en utställning om romer, Judiska museet har erhållit bidrag för uppbyggnad av en museiteater och Sydsamiskt kulturcentrum, Gaaltije, har fått stöd för kultur- och utställningsverksamhet. Vidare har Åjtte fått stöd för uppbyggnad av ett jojkkarkiv. Projekt som också fått EU-stöd har prioriterats.

Viktiga kulturella manifestationer har också kunnat stödjas, exempelvis en internationell romsk kulturkonferens, den första någonsin, och ett flerårigt samiskt utställningsprojekt vid Bildmuseet i Umeå.

Stöd till förlag för utgivning av minoritetslitteratur har bl.a. givits till Hillelförlaget, Finn-Kirja, Tranan och Megilla-förlaget.

Ungdomsprojekt som fått bidrag är samiskt jojkläger och den judiska tidskriften Mish-Mash. Ungdomssatsningar ingår för övrigt i många av de projekt som fått stöd, t.ex. Tornedalsteaterns verksamhet.

Kulturrådet har även kunnat stödja minoritetsändamål

med andra anslag än de för minoriteterna öronmärkta. Det gäller Judiska museet som får årligt verksamhetsbidrag, liksom Nordkalottbiblioteket, samisk bokbussverksamhet, Förlaget Podium för utgivning av litteratur på romani chib, litteraturstöd för bokutgivning, Internationella Musikföreningen för inrättande av sagorum för romska barn, projektet unga skrivare i Barentsregionen och kartläggning av biblioteksservice för finsktalande invånare.

Resultat i förhållande till målet

Bidragsgivningen bedöms ha stärkt minoriteternas språk och kultur. Den har också i viss mån underlättat de kulturella aktiviteterna och medverkat till att fler aktiviteter äger rum, något som bedöms ha stärkt gruppernas kulturella identitet.

Under 2003 har Europarådets ministerkommitté avgivit rapport angående Sveriges efterlevnad av den europeiska konventionen för regionala och minoritetsspråk. Inga anmärkningar eller rekommendationer gavs beträffande den kulturella delen av konventionen.

Utvecklingsinsatser

Den nationella minoritetspolitiken är ett nytt politikområde, som fortfarande lider brist på resurser, både ekonomiska och personella. Ibland saknas också kompetens. Att bygga upp strukturer måste ses i ett långsiktigt perspektiv och förutsätter ibland specifika utbildningsinsatser. Ett exempel på detta är tillgången till litteratur på romani chib. Eget författande på detta språk förekommer knappast i Sverige och tillgången till översättare är dålig. Inom det samiska området finns ett stort behov av litteratur på sydsamiska men även där saknas motsvarande resurser. Eftersom populationerna är små saknas kommersiella möjligheter, varför en totalfinansiering med offentliga medel oftast är en förutsättning. Mot denna bakgrund har det statliga bidraget i dess helhet haft en utvecklingseffekt eftersom färdiga strukturer i stor utsträckning saknas.

Inom politikområdet är inflytandet för de nationella minoriteterna av stor betydelse. Samråd och kontakter mellan Kulturrådet och företrädare för de nationella minoriteterna har därför ägt rum. Besök har gjorts i Norrbotten och i Norge för möten med Sametinget och Sveriges Tornedalings Riksförbund. Möten har också ägt rum med Sverigefinska Riksförbundet, med Sweblul och med Judiska centralrådet.

Svenskt kulturutbyte med utlandet

Mål

Målet är att svenskt kulturutbyte med utlandet skall stärkas.

Åtterrapportering

Statens kulturråd skall redovisa

- bidragsgivning fördelad på bidragsmottagare och mottaget belopp,
- internationella samarbetsprojekt som Kulturrådet deltar i,
- en samlad bedömning av insatserna

Teater, dans, musik

Bidraget för internationellt kulturutbyte har inom musikområdet huvudsakligen använts till svenska yrkesverksamma musikgruppers utlandsturnéer. 20 ensembler av 108 sökande erhöll stöd. Inom detta anslag ryms också bidraget till European Youth Orchestra. Utöver anslaget till internationellt kulturutbyte har ur anslaget till fria grupper avsatts 428 000 för utlandsturnéer. 13 av 31 ansökningar har erhållit bidrag.

På musikområdet finns sedan 1976 en informell samrådsgrupp (Samrådsgruppen för internationella musikfrågor – SIM) som samråder kring frågor som rör svenska musikaktiviteter i utlandet. Gruppen består av Statens kulturråd, Rikskonserter, Svenska institutet, Konstnärsnämnden, Utrikesdepartementet, Statens Rese- och Turistråd, Exportrådet, STIM/Svensk Musik och Sveriges Radio.

Projektet Lansering av svensk dramatik utomlands fortsatte under 2003. Bidrag lämnades till Svensk Teaterunion för deltagande i internationella sammanhang med dramatiker och för sammanställning av svenska pjäser i översättning; till Sveriges Dramatikerförbund för en engelsk version av den digitala pjäsbanken Drama Direkt; till två teaterförlag för översättning av ny dramatik.

Bidrag till internationellt kulturutbyte i övrigt har i första hand gått till fria teater- och dansgrupper för gästspel utomlands och i några fall för att ta emot gästande teatrar.

Av 17 ansökningar rörde 14 resebidrag för utlandsturné och gästspel. Resterande ansökningar gällde gästspel i Sverige av utländska grupper och artister. Fem ansökningar beviljades av dessa varav fyra för utlandsbesök. Dessa uppgick till 58 000 kr. SCUT erhöll vidare 30 000 kr i bidrag för utländska gäster till festivalen Methodika 2003.

Allt fler koreografer och dansare turnerar utomlands och medverkar i dansfestivaler över hela världen. Antalet beviljade bidrag för fria dansgrupper/koreografer har ökat från tre till nio jämfört med 2002. År 2003 fördelades 286 000 kr mot 107 000 kr året innan.

Det konstnärliga utbytet kan gå till på olika sätt: i form

av ett gästspel eller som en turné, medverkan i festival eller som ett mer långsiktigt konstnärligt samarbete. Dans i Värmland hade ett konstnärligt utbyte med Colombia. Den gemensamma föreställningen visades även på Danssens hus i Stockholm. Ett konstnärligt samarbete håller på att utvecklas mellan Sverige och Portugal, där såväl E.L.D. som Bogdan Szyber och Carina Reich har gästspelat. De senare håller på att utarbete ett verk i Portugal som sedan även kommer att framföras i Sverige. Adekhwat har turnerat i Israel, Companie Jus de la vie har varit i Prag och Österrike, göteborgskoreografen Eva Ingemarsson har varit i Marocko, och SUEEN Butoh Company från Almunge har gästansat i New York.

Litteratur- och biblioteksverksamhet

Att stödja utvecklingen av bibliotekstjänster i tredje världen är huvuduppgiften för det internationella programmet Advancement of Librarianship, ALP, på Uppsala universitetsbibliotek. Kulturrådet stöder sedan flera år denna verksamhet. Under året har Kulturrådets bidrag blivit viktigare än någonsin, då det visat sig att Danmark, som tidigare varit en betydande bidragsgivare, ändrat hållning i internationella biståndsfrågor och beslutat upphöra med sitt bidrag.

UNET är ett nätverk av folkbibliotek i världen. Syftet är att omsätta UNESCO:s biblioteksmanifest i praktisk handling och att lyfta fram goda exempel, s.k. modellbibliotek

UNET-nätverket omfattar nu åtta kommunbibliotek från sju länder – Portugal, Spanien, Estland, Sverige, Zimbabwe, Canada, Chile och Malaysia. Alla deltagande bibliotek har utvärderat sina bibliotek utifrån UNESCO:s biblioteksmanifest. Medlemmarna har träffats vid årliga möten med olika teman, genom studiebesök hos varandra och genom nyhetsbrev eller på annat sätt. Flera av de deltagande länderna har anordnat nationella konferenser och seminarier om biblioteksmanifestet.

Arbetet med UNET har nu utvärderats och sammanställts i en rapport (UNET. The UNESCO Model Library Network. A report on the International Library Network. Ljusdal juni 2003 – ännu ej publicerad). Rapporten visar att nätverket har medverkat till en positiv utveckling av de deltagande biblioteken, större medvetenhet om UNESCO:s biblioteksmanifest och internationellt samarbete på professionell nivå. På lokal nivå har biblioteken fått uppmärksamhet bland politiker och massmedia vilket gett biblioteken en högre status.

Konst, museer och utställningar

Ett projekt som syftar till att öka tillgängligheten till museernas verksamhet är EU-projektet Collect and Share som Kulturrådet deltar i. Projektet syftar till att lyfta fram den roll museer och konsthallar kan spela för det livslånga

lärandet. Det handlar framför allt om att stödja god verksamhet inom pedagogik och tillgänglighetsarbete, främst för de grupper som inte på eget initiativ söker sig till museerna. Till dessa grupper kan räknas många vuxna människor med t.ex. funktionshinder, språksvårigheter eller sociala problem.

BIDRAG TILL INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

Kulturrådet har beviljat 18 internationella organisationer bidrag under 2003. Organisationerna är i de flesta fallen svenska sektioner av internationella organisationer och bidragen avser främst att täcka sektionernas medlemsavgifter till sina internationella moderorganisationer samt vissa reskostnader till internationella möten. Bidrag ur detta anslag avser ej sektionernas nationella verksamhet i Sverige. De tillgängliga bidragsmedlen är begränsade och har varit oförändrade under flera år, varför även bidragsmottagarna och beviljade bidrag i stort sett varit oförändrade. Vilka organisationer som beviljats bidrag framgår av den samlade bidragsredovisningen, bilaga 2.

Avdelningen har under 2003 behandlat 34 ansökningar om bidrag till internationellt kulturutbyte inom konst- och museiområdet. Önskemålen och behoven av utbyte med konstnärer och institutioner i andra länder är stort. Några projekt som kunnat få stöd under 2003 är följande:

Göteborgs Internationella Konstbiennial, som beviljades 100 000 till sin andra internationella konstbiennial. Biennalen pågick under tre månader, 24 maj–24 augusti, med ett stort antal internationella konstnärer representerade.

Gävle Konstcentrum, som fick 100 000 2003 som bidrag till ett EU-projekt. ”Talk to me about me” var ett konstpedagogiskt samarbetsprojekt som påbörjades i juni 2002 och avslutades under 2003. Projektet genomfördes i samarbete med Voipala Art Center, Valkekoski i Finland och Centre For Contemporary Art, Warszawa i Polen. Verksamheten riktade sig till barn, ungdomar och vuxna på de tre platserna. Professionella konstnärer genomförde workshops för deltagarna i samarbete med organisationer och skolor.

Insea ON SEA, som beviljades 10 000 för seminariekostnader under konferensens del i Stockholm.

Kultursamarbete mellan Sverige och Sydafrika

Ett särskilt program för kulturutbyte mellan Sverige och Sydafrika kommer att inrättas under 2004. Våren 2002 undertecknade kulturministrarna i de båda länderna en särskild avsiktsförklaring. Under 2003 har förberedelsearbetet intensifierats. Kulturrådet har anställt en särskild projektledare för samarbetet och förhandlingar har ägt rum mellan Kulturrådet och det sydafrikanska National Arts Council och Department for Arts and Culture.

Målet för samarbetet, vars officiella namn är The Sweden – South Africa Partnership Program, är att skapa förutsättningar för ökat och fördjupat långsiktigt kulturutbyte mel-

lan de båda länderna. Samarbete mellan institutioner, organisationer och kulturgrupper ska stödjas. Medel till kulturutbytet kommer från biståndsorganet Sida och det sydafrikanska Department for Arts and Culture.

Kulturkontakt Sverige

Kulturkontakt Sverige är EU:s kontaktkontor för kultur. Verksamheten genomförs i samarbete mellan Kulturrådet och Riksantikvarieämbetet.

Huvudsyftet är att öka kunskapen och medvetenheten bland svenska kulturaktörer om EU:s kulturverksamhet – främst kulturprogrammet Kultur 2000 – och de vidgade möjligheterna till ett ökat kulturellt samarbete som där erbjödes. Detta inbegriper också att framhäva den kulturella aspekten i andra EU program. Kraven på samarbetets europeiska dimension måste också betonas. Kulturrådets EU-verksamhet redovisas i särskild ordning.

En samlad bedömning av insatserna

Förväntningarna på Kulturrådet vad gäller resurser för internationellt kulturutbyte ökar för varje år. Intresset för svensk kultur utomlands är stort och Kulturrådet kan inte på långt när tillfredsställa alla de önskemål som finns när det gäller gästspel av svenska konstutövare utomlands.

Också när det gäller internationellt nätverksbygge och kulturpolitiskt utbyte har verksamheten ökat starkt under senare år. De svenska inslagen i EU:s kulturprogram har också gradvis blivit större. Det finns också ett stort intresse från andra länder att ta del av den svenska kulturpolitiken, både generellt och specifikt. Kort sagt: de internationella kontakterna har ökat starkt över hela det kulturpolitiska fältet under de senaste åren.

Den internationella utredning som lämnade sitt betänkande till regeringen i december 2003, har haft i uppgift att mot bakgrund av de snabba politiska och kulturella förändringar som sker i världen föreslå en ny, samlad organisation för de statliga insatserna vad gäller det internationella kulturutbytet. I avvaktan på en eventuell omorganisering på området är det viktigt att Kulturrådet ökar kompetensen för internationella frågor och har en beredskap för mer omfattande insatser än hittills.

ÖVRIGA MÅL OCH ÅTERRAPPORTERING

Mål

Målet är att främja en samhällsutveckling som kännetecknas av social jämlikhet, jämställdhet mellan kvinnor och män, respekt och tolerans och där etnisk, kulturell, språklig och religiös mångfald tillvaratas som en positiv kraft samt att bidra till minskad diskriminering, främlingsfientlighet och rasism.

Återrapportering

Statens kulturråd skall redovisa

- hur samhällets mångfald skall avspeglas i Kulturrådets referens- och arbetsgrupper samt övrigt internt arbete,
- åtgärder som vidtagits i den utåtriktade verksamheten för att uppnå målet,
- åtgärder som särskilt vidtagits för att utveckla verksamheter som främjar nationella minoriteter,
- åtgärder som vidtagits i det interna arbetet för att uppnå målet inom myndigheten.

Återrapporteringskraven beträffande kulturell mångfald och nationella minoriteter redovisas under resp. avsnitt. Återrapporteringskravet beträffande det interna arbetet redovisas bl.a. under rubriken ”Personal och kompetens”.

Jämställdhet

Kulturrådet strävar efter att i tillsättningen av referens- och arbetsgrupper för teater-, dans- och musikområdet få en jämn könsfördelning samt ha ledamöter i olika åldrar och med olika etnisk och kulturell bakgrund.

Rådet har i sina bidragsbeslut till teater-, dans- och musikinstitutioner, museer och vissa utställare samt till lånecentral, läns- och depåbibliotek angivit att insatser som görs för jämställdhet, mångkultur och tillgänglighet redovisas.

Verksamheten år 2003 redovisas först under våren 2004, varför det inte här är möjligt att redovisa resultatet. För teater-, dans- och musikinstitutionerna kan man dock redan i redovisningarna för 2002 utläsa att flertalet lands- och regioner har jämställdhetsplaner som också är tillämpliga på de verksamheter som får bidrag. I många fall har institutionen också en jämställdhetsplan.

Generellt sett är andelen kvinnor i orkestrarna fortfarande låg. Göteborgs Symfoniker har t.ex. 32 procent kvinnor, men bland musiker under 30 år överväger kvinnorna. En tänkbar förklaring är att fler kvinnor utbildar sig till musiker och att kvinnorna slutar sin anställning tidigare än männen. Flera orkestrar rapporterar löneskillnader mellan kvinnor och män. Det kan bero på att de kvinnliga musikerna är yngre, har kortare anställningstid och inte i lika hög grad som männen får ledande befattningar.

I ”Skrivelse med anledning av regeringens uppdrag till Kulturrådet att lämna förslag på hur situationen för vissa musikgenrer kan förbättras” konstaterar rådet att det framgår av utredarnas material att såväl jazzområdet som den nutida konstmusiken fortfarande domineras av män. Mot denna bakgrund och med hänsyn till rådets allmänna uppdrag att bidra till jämställdhet underströk rådet vikten av att anlägga ett genusperspektiv vid genomförandet av de förslag som rådet lyfte fram. Rådet noterar att flera organisationer, bl.a. Svenska Jazzriksförbundet och Levande Interpreter av Nutida Konstmusik, har tagit initiativ till ett

ökat jämställdhetsarbete inom de egna leden.

Under Teaterbiennalen 2003 deltog Kulturrådet i en paneldebatt om jämställdhet inom teaterområdet.

Nationella uppdrag

Mål

Kulturrådet skall utveckla uppföljningen av den verksamhet som bedrivs inom ramen för de nationella uppdrag som Kulturrådet ansvarar för.

Återrapportering

Kulturrådet skall redovisa

- hur innehavarna av de nationella uppdragen fullföljer sina uppdrag samt resultatet av dessa uppdrag.

Under 2003 utbetalades bidrag till nio nationella uppdrag, av vilka Kulturrådet handlägger åtta. Av dessa avser sex uppdrag perioden 2003–2005.

För att bättre kunna följa upp verksamhet och resultat av de nationella uppdragen har Kulturrådet begärt in verksamhetsplaner för arbetet under hela treårsperioden.

När det gäller de för verksamhetsåret nya uppdragen lämnas här endast en översiktlig redovisning av uppdragen eftersom det är för tidigt att analysera i vad mån de nya uppdragstagarna uppfyller målen för uppdraget.

Nya uppdrag perioden 2003–2005

Dansnät Sverige hos Dansens Hus har ett nationellt uppdrag på området samtida dans. Dansnät Sverige redovisar att man har följt den verksamhetsplan som lämnats in till Kulturrådet. För att sprida kunskap om dansen som konstform, uppnå ökad samverkan mellan dansföreningar i landet och skapa förutsättningar för en lokal dansrepertoar med kvalitet, bredd och internationella gästspel arbetar Dansnät Sverige med möten, olika former av danskunskapsutveckling (utbildning), residens, marknadsföring och turnéverksamhet.

Dalateatern barn & ungdom har ett uppdrag inom området barn- och ungdomsteater. Under det första verksamhetsåret med nationellt uppdrag har Dalateatern barn & ungdom arbetat med fem punkter som man vill vidareutveckla: produktionsprocessen, det föränderliga teaterrummet, kompetensutveckling, produktionerna samt samarbete, samverkan & symposium.

Drömmarnas Hus i Malmö har ett uppdrag inom området ungdomskultur. Under det första året med nationellt uppdrag har organisationen arbetat aktivt med marknadsföring och kommunikation, varvid särskild vikt har lagts vid att utforma informations- och kommunikationsstrategierna för att nå och fånga intresset hos ungdom upp till 16 år. Verksamhetsmässigt ingår flera delar i uppdraget: skapande verksamhet för barn och ungdomar, främjande av möten mellan olika kulturer, nätverksbyggande samt

kunskaps- och erfarenhetspridning via konferenser, seminarier och skriftutgivning.

Eric Ericsons Kammarkör är ny innehavare av nationellt uppdrag inom musikområdet och har med några få undantag följt den verksamhetsplan som lämnats till Kulturrådet. Eric Ericsons Kammarkör har påbörjat ett samarbete med Stockholms Konserthus. För kommande verksamhetsår har kören under året lagt ned stort arbete för att hitta nya konsertsamarbeten utanför Stockholm och planerat för genomförandet av ett pedagogiskt projekt.

Baltic Art Center (BAC) i Visby innehar ett uppdrag för samtidskonst. Under året har en konstpedagog anställts och en grupp bildats för arbetet med uppdraget. Verksamhetsåret har främst präglats av idéutveckling av den konstpedagogiska verksamheten och planering av kommande projekt. Nationella och lokala samarbetspartners har knutits till uppdraget. En grund har lagts för det fortsatta arbetet, där skolorna på Gotland varit en prioriterad målgrupp. Ett pilotprojekt "Catalog on Demand" för digital tryckteknik av konstkataloger har genomförts och under året har förberedelser vidtagits för ett nationellt symposium som äger rum 2–3 april 2004.

Jämtlands läns museum, som innehar nationellt uppdrag på museiområdet har i sitt program (verksamhetsplan) för 2003 tagit upp ett antal "experiment" som genomförts under året, där man på olika sätt arbetat med att utveckla nya former av verksamhet på friluftsmuseer. Tre verksamhetsgrenar har särskilt lyfts fram: förmedling med dramatisering, verksamhet för barn och ungdomar samt jordbruk och hantverk. Under året har man påbörjat arbetet med en hemsida www.jamtli.com.

Uppdragsperiod 2002–2004

Föreningen Svensk Form har ett nationellt uppdrag 2002–2004 inom området formgivning och design. Under 2003 har föreningen arbetat med unga designer. Arbetet med att planera för designåret 2005 har präglat en stor del av föreningens arbete under 2003.

Föreningens nationella uppdrag är integrerat i den övriga verksamheten och redovisas inte separat.

Uppdragsperiod 2001–2003

Regionteatern Blekinge-Kronoberg har haft ett nationellt uppdrag inom barnkulturforskning 2001–2003. Forskare från universiteten i Stockholm, Umeå och Växjö bedriver forskning ur sociologiskt, pedagogiskt och teatervetenskapligt perspektiv.

Slutredovisning från *Regionteatern Blekinge-Kronoberg* av uppdraget kommer att inlämnas till Kulturrådet under 2004, varefter rådet återkommer till regeringen med en särskild redovisning.

Den nationella storstadspolitiken

Åtterrapporing

Som en del i den nationella storstadspolitiken har lokala utvecklingsavtal tecknats mellan staten och sju kommuner i storstadsregionerna. Inom ramen för det fortsatta storstadsarbetet skall Statens kulturråd verka för att stärka kulturens ställning. Kulturrådet skall i årsredovisningen redovisa sina insatser.

Kulturrådet har deltagit i möten, som har anordnats av Storstadsdelegationen. Rådet har inte gjort några insatser specifikt för de sju kommuner med vilka lokala utvecklingsavtal har slutits utöver verksamhetsbidrag m.m. till lokala och regionala kulturinstitutioner, fria teater-, dans- och musikgrupper o.dyl., vilkas verksamhet också kan omfatta dessa kommuner. Som exempel kan nämnas att Cirkus Cirkör med bas i Botkyrka, Tensta konsthall och Drömmarnas Hus i Malmö har erhållit bidrag för år 2003.

Länskonstnärverksamhet

Åtterrapporing

Statens kulturråd skall redovisa

- inriktning och omfattning på och resultat av verksamheten med länskonstnärer

Inriktning och omfattning på länskonstnärverksamheten

Anslaget till länskonstnärverksamhet uppgick år 2003 till 6,7 mkr, vilket motsvarar 27 heltidstjänster. På dansområdet har bidrag utgått till 12 heltidstjänster, 250 000 kr/tjänst, och tre halvtidstjänster, 125 000 kr/tjänst. På området konst har bidrag utgått till 14 heltidstjänster, 250 000 kr/tjänst, och två halvtidstjänster, 125 000 kr/tjänst. Finansieringen av totala antalet tjänster har möjliggjorts genom överföring av medel från tidigare år när tillgängliga bidragsmedlen inte utnyttjats i sin helhet.

Kulturrådet har som tidigare år prioriterat dans- och bildkonstområdet.

Inom området dans 15 tjänster, varav 3 halvtidstjänster

Norrbottnens läns landsting, Västerbottens läns landsting, Landstinget Dalarna, Uppsala läns landsting, Stockholms stad (0,5 tjänst), Gotlands kommun (0,5 tjänst), Landstinget i Sörmland, Örebro läns landsting, Landstinget i Värmland, Västmanlands läns landsting, Västra Götalandsregionen (2 heltidstjänster), Göteborgs kommun (0,5 tjänst), Hallands läns landsting och Region Skåne.

Inom området bildkonst 16 tjänster varav 2 halvtidstjänster

Norrbottnens läns landsting, Västerbottens läns landsting, Jämtlands läns landsting, Västernorrlands läns landsting,

Landstinget i Dalarna, Landstinget Gävleborg, Gotlands kommun (0,5 tjänst), Landstinget i Sörmland, Landstinget i Östergötland, Örebro läns landsting, Västmanlands läns landsting, Västra Götalandsregionen (2 heltids-tjänster), Göteborgs kommun (0,5 tjänst), Hallands läns landsting och Åtjte Svenskt Fjäll- och Samemuseum.

Resultat av verksamhet med länskonstnärer

Resultat av verksamhet med länskonstnärer redovisas dels i den utvärderingsrapport som Kulturrådet lämnade till regeringen i oktober 2003 dels under rubriken dans- och konstkonsulentverksamhet som finns redovisat på respektive konstområdesavsnitt.

Utvärdering av länskonstnärverksamheten

Kulturrådet har enligt regeringsuppdrag (Ku2001/2966/Ko) under år 2002 och 2003 genomfört en utvärdering av länskonstnärverksamheten. En delredovisning som belyste konsulenternas arbete lämnades till regeringen i december 2002. Den slutliga utvärderingen lämnades till regeringen den 15 oktober år 2003 (dnr 1481/02-222).

Utvärderingen innefattar en kartläggning av dans- och konstkonsulenternas verksamhet där det framgår vilken betydelse konsulenternas arbete haft för utvecklingen av respektive konstområde – dans och bildkonst. Utvärderingen innehåller även uppgifter om resultatet av arbetet enligt de riktlinjer som antagits för verksamheten. Huvudmännen (landsting/regionförbund) har också getts möjlighet att lämna synpunkter på hur de ser på konst- och danskonsulentverksamhetens kultur- och konstpolitiska betydelse under den tid som verksamheten pågått och vilka insatser som bör prioriteras i framtiden. De ekonomiska förutsättningarna för verksamheten i framtiden redovisas också.

Utifrån inventeringen av erfarenheter och synpunkter på länskonstnärverksamheten har Kulturrådet redovisat förslag till regeringen angående hur verksamheten skall bedrivas i framtiden. Kulturrådets rapport visar bl.a. förhållandevis små statliga bidrag till professionella konsulenter kan ge stora effekter. Konsulenterna har främst medverkat till att stärka människors delaktighet i kulturlivet, bl.a. som ett komplement till den verksamhet som bedrivs inom institutionerna.

Centrumbildningar inom kulturområdet

Verksamhetsbidrag och bidrag för arbetsförmedlande verksamhet har fördelats till 11 centrumbildningar och inom ramen för anslaget har medel för arbetsförmedlande verksamhet också fördelats till Folkets Hus och Parker.

Verksamheten 2003 har inneburit ökad samverkan och dialog mellan centrumbildningarna och Af Kulturs regionala kontor i landet samt i olika utsträckning med organisationer/institutioner och regioner, bl.a. Västra Götaland

och Skåne. Som exempel på särskilda insatser kan nämnas att Teatercentrum påbörjat ett arbetsmarknadsprojekt för teatergrupperna i Norrland/Umeå i syfte att skapa fler speltillfällen och Musikcentrum Väst har fördjupat samarbetet med Musik i Väst inom genrerna folk- och världsmusik och barnmusik. Musikcentrum i Malmö har haft ett mycket nära samarbete med Af Kultur, särskilt när det gäller invandrade musiker. Författarcentrum har idag fyra väl fungerande distrikt/författarförmedlingar som samverkar över hela landet. Inom bild- och formområdet kan nämnas att Konsthantverkscentrum bedriver en omfattande projektverksamhet och uppsökande verksamhet som innebär kontakter med bl.a. arkitekter, företag, museer, gallerier, konstföreningar och andra potentiella uppdragsgivare.

Enligt centrumbildningarnas beräkningar har antalet uppdrag ökat i jämförelse med de senaste åren och antalet medlemmar har också ökat från drygt 6 500 år 2001 till 7 380 år 2003. Många arbetsmarknads- och samverkansprojekt är numera också av mer långsiktig karaktär. Kulturrådet kan konstatera att effekterna av den arbetsförmedlande verksamheten som centrumbildningarna bedriver har varit mycket positiva. Centrumbildningarna har inriktat sina insatser på att hitta nya vägar att vidga arbetsmarknaden för de konstnärsgupper som man har ansvar för.

Kultur i arbetslivet

För 2003 har 8 331 000 kronor anvisats för Kultur i arbetslivet. De ansökningar som inkommit under 2003 har omfattat ca 41,5 miljoner kronor i sökta bidrag. Under året har 6 823 000 utbetalats som bidrag, 972 000 har använts till rådets handläggning, 166 000 kronor till utvärdering av verksamheten samt 108 000 för konferensverksamhet. 100 000, som har beslutats som bidrag till TBV Östersund, har ännu ej utbetalats i avvaktan på kompletteringar i inlämnad redovisning för tidigare genomförd verksamhet. 2002 avsattes 500 000 för konferenser varav 108 000 har använts under 2003. Resterande medel kommer att förbrukas under 2004, då en konferens med syfte att intressera kulturinstitutioner att samarbeta med arbetsplatser i kulturprojekt ska genomföras.

Under 2003 har totalt 62 projekt beviljats bidrag. Projekt genomförs inom samtliga konstområden. Under 2003 har dokumentations- och litteraturprojekt dominerat med 18 respektive 13 projekt. 10 konstprojekt och 8 teaterprojekt har beviljats bidrag. Fördelningen av projekt mellan olika konstområden visar små förändringar jämfört med föregående år.

Samtliga bidragsmottagare och ändamål redovisas i den samlade bidragsredovisningen (bilaga 2).

Den geografiska spridningen av projekten är stor – bidrag har gått till projekt i minst 16 av landets 21 län. Några

av de projekt som drivs av centrala organisationer i Stockholm avser att genomföras på flera orter runt om i landet. Projekt har genomförts på arbetsplatser från Malmö till Haparanda. Många kulturarbetare inom alla konstområden har medverkat i de projekt som beviljats bidrag under 2003.

Beslut om bidrag till Kultur i arbetslivet 2003 fattades av Kulturrådets styrelse i juni och i december 2003. I årsredovisningen kan därför endast redogöras för vad rådet har beviljat bidrag till och som bidragsmottagarna avser att genomföra.

Många sökande anger att de förväntar sig hälsofrämjande effekter av sina kulturprojekt. Det fordras dock ett långvarigt kulturarbete innan man med säkerhet kan utvärdera och mäta effekter av sådan verksamhet.

Ett intressant projekt genomförs i Norrtälje där SKTF bland sina medlemmar inom omsorgerna och skolan provar en ny metod för att få frisk personal med hjälp av kultur. Skyddsombuden får utbildning i kulturkunskap av yrkesverksamma konstnärer. Ombuden kommer därefter att genomföra ”arbetsglädjeronder” på arbetsplatserna, där ombuden ställer frågor till all personal om vad som ger arbetsglädje och arbetslust. SKTF kommer att initiera ett kommunens friskvårdssatsning, som ger alla anställda att ägna en timme av arbetstiden i veckan åt motion, även ska kunna användas till kulturaktiviteter.

Ett av syftena med bidraget till Kultur i arbetslivet är att bidra till att utveckla samspelet med yrkesmässigt arbetande konstnärer. Ett lyckat projekt i detta hänseende är ”Artists in Residence” som genomfördes i sin första fas under hösten 2002 av Skådebanan i Västra Götaland och som nämndes i årsredovisningen för 2002. En erfarenhet som drogs av detta projekt var att fyra månaders projekttid (en dag i veckan) för konstnärer på arbetsplatser var för kort tid för att kunna genomföra en meningsfull verksamhet, så i fas 2 under 2003/2004 kommer konstnärerna att vara anställda under totalt 8 månader och placerade på arbetsplatserna i 6 månader. Kulturarbetarna fungerar som kreativa resurser på arbetsplatserna och utformar och genomför tillsammans med personalen olika lokala projekt. I projektet ställs frågan hur konstnärers kreativa kompetens kan bidra till en förändrad och fördjupad syn på arbetets innehåll och organisering. Syftet är att stimulera personalvård, utvecklingsfrågor samt demokratiarbete genom konkreta arbetsplatsprojekt och processarbete. Syftet är också att bredda arbetsmarknaden för konstnärer och möjliggöra konstnärligt metodutvecklingsarbete.

Flera av projekten inom litteraturområdet avser startandet av nya eller utveckling av befintliga arbetsplatsbibliotek. I Sandviken samverkar Metallavdelningen, Kommunal, LO-facken och kommunbiblioteket om att starta 26 utlåningsställen på företaget Sandvik, kommunens arbetsplatser och några andra mindre arbetsplatser. Böcker rekvi-

reras från kommunbiblioteket och från En Bok För Alla. Genom att böckerna ska rotera mellan utlåningsställena kan utbudet förnyas utan att nyinköp behöver göras.

Skogs- och Träffacket i Lycksele startar kassettboksbibliotek för maskinförare i storskogsbruket. Flera befintliga arbetsplatsbibliotek vill utvidga bokbeståndet med kassettböcker, eftersom det i många arbetsmiljöer är möjligt att lyssna på sådana böcker under arbetstid. Flera anger också att det är lättare att locka läsovana och personer med läs-svårigheter att ta del av litteratur genom att lyssna på böcker.

Som komplement till den granskning av Kultur i arbetslivet som rådet gjorde under 2002 och som redovisas i rapporten *Verktyg för kulturdemokrati* har rådet under 2003 låtit göra en granskning av verksamheten med arbetsplatsbibliotek. Utredaren kallar rapporten *Bibliotek i skymundan*. Rapporten har remitterats till LO, TCO, SACO, svenskt Näringsliv, Arbetsgivarverket, Kommun- och landstingsförbundet, En Bok För Alla och svensk Biblioteksforening. Svar har inkommit under december månad 2003. I november genomförde rådet en konferens om arbetsplatsbibliotek med ca 50 deltagare från bibliotek, fackliga organisationer, studieförbund och En Bok För Alla. Synpunkter från denna konferens kommer tillsammans med remissvaren att presenteras då rådets styrelse under våren 2004 kommer att ta ställning till rapporten och de förslag utredaren ställer i denna. Under utredningstiden har rådet erfårit att det finns ett mycket stort intresse från fackliga företrädare och från arbetsplatser av arbetsplatsbibliotek.

Under utredningens gång har ett projekt initierats för att göra en förstudie av verksamhet med arbetsplatsbibliotek i några kommuner i Dalarna och Östergötland. Länen driver nu arbetsplatsbibliotek på olika sätt. I Dalarna där kommunerna Borlänge och Leksand ingår finns bara fristående arbetsplatsbibliotek och sådana i facklig regi. I Norrköping drivs ca 50 och i Finspång ett fåtal arbetsplatsbibliotek av stads/kommunbiblioteket i nära samarbete med LO och ABE. I alla fyra kommunerna finns inom såväl kommunbiblioteken som inom de fackliga organisationerna en stark ambition att utveckla arbetsplatsbiblioteken. Förstudien omfattar en beskrivning av den nuvarande verksamheten i de fyra kommunerna och intervjuer med nyckelpersoner där frågor om vilka hinder, möjligheter och framgångsfaktorer för verksamheten som finns. Förstudien kommer att bilda underlag för ett pilotprojekt under 2004 som syftar till att finna metoder för en långsiktig utveckling av verksamheten med arbetsplatsbibliotek.

Kulturrådets miljöledningsuppdrag

I likhet med andra statliga myndigheter har Kulturrådet sedan 2001 i uppdrag att införa s.k. miljöledningssystem, som skall vara integrerat i verksamheten. Kulturrådet fast-

stälde under 2003 miljömål, riktlinjer och handlingsplan för miljöledningssystem.

De övergripande målen för miljöarbetet vid Kulturrådet gäller att det skall vara förankrat hos ledning och övrig personal så att det genomsyrar verksamhet och förhållningssätt. Vidare skall miljöarbetet komma till uttryck i det dagliga arbetet genom omsorg om miljön och hänsyn till dess hållbarhet.

Kulturrådet skall i likhet med andra myndigheter redovisa miljöledningsarbetet i sin årsredovisning för 2003 samt besvara en särskild enkät till miljödepartementet.

Under 2002 genomfördes en miljöutredning som underlag för den fortsatta planeringen och verksamheten. Arbetet har under 2003 bedrivits med följande inriktningar för vilka prioriteringsplaner finns.

Integrera miljöarbetet i verksamheten

Genom beslutet om mål och aktiviteter är Kulturrådet fr.o.m. 2003 en myndighet med s.k. förenklat miljöledningssystem.

Förankra miljöarbetet hos personalen

Genom representanter från myndighetens miljögrupp har information om mål och planer förts ut på avdelningarna och vid allmänna informationsmöten. Det samma gäller in-

förandet av rutiner för papperssortering, elförbrukning m.m. Kulturrådets intranät har haft en särskild miljöruta för information och dokumentation.

Integrera miljöarbetet och minimera miljöpåverkan

Vid Kulturrådets inköp/hyra av kontorsmaskiner sker successivt utbyte till miljövänliga produkter. Samråd sker mellan miljöledarna och rådets inredningsgrupp samt fr.o.m. 2003 med handläggare för tillgänglighet till lokalerna. Vid upphandling av lokalvård krävs miljövänliga produkter.

Prioritera miljöanpassade alternativ

Påtagliga miljöförbättrande insatser under 2003 har framförallt gällt rådets lokaler. Här har samverkan med Fastighetsverket varit till stor hjälp i samband med reparation och ombyggnad och inneburet: miljövänliga material vid restaurering av golv och väggar, utbyte av värmerör med bättre isolation, ny armatur i korridorer och mötesrum (-75 procent av tidigare elåtgång). Den mest genomgripande insatsen av FHV gäller ombyggnaden av en tidigare arkivlokal till ett funktionellt soprovm. Detta är den nödvändiga förberedelsen för den i miljöplanen prioriterade sopsortering i fraktioner som rådet kommer att införa under 2004.

Finansiell redovisning

Sammanställning av väsentliga uppgifter, tkr

	2003-12-31	2002-12-31	2001-12-31	2000-12-31	1999-12-31
Låneram i Riksgäldskontoret					
Beviljad låneram	3 000	5 000	3 000	2 500	2 000
Utnyttjad låneram	1 468	1 428	1 655	2 165	835
Kvar av låneramen	1 532	3 572	1 345	335	1 165
Räntekontokredit hos Riksgäldskontoret					
Räntekontokredit	3 516	3 673	3 064	1 801	1 568
Maximalt utnyttjad kredit under året	3 891	3 673		2 092	2 701
Räntekonto i Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	63	9	114	110	156
Räntekostnader	0	69	2	0	0
Avgiftsintäkter					
Budget regleringsbrev	750	0	0	0	0
Faktiska avgiftsintäkter	1 876	1 855	1 955	2 723	1 428
Anslagskredit					
Beviljad anslagskredit UO 17 28:1:1	645	1 353	1 305	1 241	1 055
Utnyttjad anslagskredit UO 17 28:1:1	0	521	248	216	0
Personal					
Årsarbetskrafter (st)	62	62	49	61	57
Medeltal anställda (st)	71	64	61	64	61
Driftskostnad per årsarbetskraft	997	928	1 096	866	801
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-1 442	-284	-235	105	-883
Balanserad kapitalförändring	-2 487	-2 203	-1 968	-2 073	-1 190
Utgående överföringsbelopp					
A3.2 Kulturhuvudstadsåret 1998					496
UO 17 28:1.1 Statens kulturråd, förvaltningskostnader	809	-522	-248	-119	152
UO 17 28:1.2 Forum för världskultur			903		
UO 17 28:2.1 Till statens kulturråds disposition för utvecklingsverksamhet	300		1 680	153	1 662
UO 17 28:2.2.6 Nationella minoriteters språk och kultur	82	82			
UO 17 28:2.3.1 Bidrag till internationellt kulturutbyte	259	20	2 694	29	120
UO 17 28:2.3.5 Bidrag till organisationer för internationellt kulturutbyte	32	58	12	40	
UO 17 28:2.4.1 Kultur i arbetslivet	858	597	180	110	273
UO 17 28:2.4.3 Länskonstnärer	5	305	1 230	2 030	2 169
UO 17 28:2.4.4 Funktionshindrades delt. i arbetslivet	1 415	0	947	35	118

UO 17 28:2.4.5	Regionala konsulenter för mångkultur		3 200	2 650				
UO 17 28:6.1	Bidrag till länsmusikverksamheten		1					
UO 17 28:6.2	Bidrag till reg o lok teater, dans, orkesterinst		1					
UO 17 28:6.3	Utvecklingsbidrag		149					
UO 17 28:7.1	Fria teater, dans och musikgrupper samt arrangerande musikföreningar		2 503	1 719	2 649	881		1 322
UO 17 28:7.2	Fonogram och musikalier		8 781	9 497				
UO 17 28:8.2	Bidrag till lånecentraler o depåbibl		1	1				
UO 17 28:8.4	Folkbibliotek		309					
UO 17 28:9.1	Stöd till utgivning av litteratur		1 984	609	1 241	9 501		9 777
UO 17 28:9.2	Stöd till inköp av litteratur till folk- o skolbibliotek		319	9	5	51		
UO 17 28:9.3	Stöd till läsfrämjande verksamhet		43	435	737	123		873
UO 17 28:9.6	Sortimentsstöd		107					
UO 17 28:10.1	K-tidskr prod/utveckl.stöd		245	622	277			
UO 17 28:10.2	K-tidskr pren.stöd till bibliotek		66	72	161			
UO 17 28:18.1	Bidrag till organisationer inom bild och form		205	298	224	18		23
UO 17 28:30.5	Samarbete inom museipedagogik		53	6				
UO 17 28:37.1	FoU Statens kulturråd		337	100	325	-97		59
UO 17 28:37.2	FoU Ansvarsmuseerna		3	0	5	5		131
Anslag intecknat av framtida åtaganden			Not					
UO 17 28:2.1	Till statens kulturråds disposition för utvecklingsverksamhet		300		1 645	153		1 470
UO 17 28:2.2.6	Nationella minoriteters språk och kultur			82				
UO 17 28:2.3.1	Bidrag till internationellt kulturutbyte		111					
UO 17 28:2.3.5	Bidrag till organisationer för internationellt kulturutbyte		32	58	2 673	29		
UO 17 28:2.4.1	Kultur i arbetslivet		723	597		110		222
UO 17 28:2.4.3	Länskonstnärer			305	1 230	2 030		2 169
UO 17 28:2.4.4	Funktionshinderades delt. I arbetslivet		1 178		367	35		
UO 17 28:2.4.5	Regionala konsulenter för mångkultur			2 650				
UO 17 28:7.1	Fria teater, dans och musikgrupper samt arrangerande musikföreningar		551	1 719	1 131	881		
UO 17 28:7.2	Fonogram och musikalier	30	8 781	9 497	11 659	11 965		11 402
UO 17 28:9.1	Stöd till utgivning av litteratur	31	1 984	609	1 241	9 501		9 777
UO 17 28:9.3	Stöd till läsfrämjande verksamhet			427	637	123		669
UO 17 28:10.1	K-tidskr prod/utveckl.stöd		150	293	129			
UO 17 28:10.2	K-tidskr pren.stöd till bibliotek			72				
UO 17 28:18.1	Bidrag till organisationer inom bild och form			298		18		2 000
UO 17 28:37.1	FoU Statens kulturråd		337	75	325			

Resultaträkning, tkr

	Not	2003-01-01-- 2003-12-31	2002-01-01-- 2002-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		57 377	54 493
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	1 876	1 855
Intäkter av bidrag		1 041	1 622
Finansiella intäkter	2	65	9
Summa verksamhetens intäkter		60 359	57 979
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-39 089	-35 879
Kostnader för lokaler		-2 643	-2 532
Övriga driftskostnader	4	-19 190	-18 994
Finansiella kostnader	5	-57	-157
Avskrivningar och nedskrivningar		-822	-701
Summa verksamhetens kostnader		-61 801	-58 263
VERKSAMHETSUTFALL		-1 442	-284
Transfereringar			
Medel som erh från statsbudgeten för finansiering av bidrag		1 428 012	1 395 650
Medel som erh från myndigheter för finansiering av bidrag		300	535
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag			285
Lämnade bidrag		-1 428 312	-1 396 470
Saldo transfereringar		0	0
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING	6	-1 442	-284

Balansräkning

TILLGÅNGAR	Not	2003-12-31	2002-12-31
Immateriella anläggningstillgångar	7		
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		83	0
Summa immateriella anläggningstillgångar		83	0
Materiella anläggningstillgångar	8		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		207	364
Maskiner, inventarier, installationer m m		882	1 067
Summa materiella anläggningstillgångar		1 089	1 431
Varulager m m			
Varulager och förråd		422	1 159
Summa varulager m m		422	1 159
Fordringar			
Kundfordringar		143	195
Fordringar hos andra myndigheter	9	442	478
Övriga fordringar		15	40
Summa fordringar		600	713
Periodavgränsningsposter	10		
Förutbetalda kostnader		591	528
Upplupna bidragsintäkter		331	813
Övriga upplupna intäkter		35	44
Summa periodavgränsningsposter		957	1 385
Avräkning med statsverket	11	-270	2 057
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	12	2 669	1 028
Summa kassa och bank		2 669	1 028
SUMMA TILLGÅNGAR		5 550	7 773
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	6		
Balanserad kapitalförändring		-2 486	-2 203
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		-1 442	-284
Summa myndighetskapital		-3 928	-2 487
Skulder m m			
Lån i Riksgäldskontoret	13	1 468	1 428
Skulder till andra myndigheter	14	1 662	2 002
Leverantörsskulder		1 096	1 346
Övriga skulder		931	774
Summa skulder m m		5 157	5 550
Periodavgränsningsposter	15		
Upplupna kostnader		3 724	3 677
Oförbrukade bidrag		597	1 033
Summa periodavgränsningsposter		4 321	4 710
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		5 550	7 773

Anslagsredovisning

Utgiftsområde 17, Kulturpolitik									
Anslag	Anslagsbenämning	Not	Ing. över.för. belopp	Årets tilldeln. enl. regleringsb.	Omdisp. anslagsbelopp	Indragning	Totalt disp. belopp	Utgifter	Utg.överföringsbelopp
28:1.	Ramanslag Statens Kulturråd, förvaltningskostnader	16	-522	42 994			42 472	41 663	809
28:2.	Ramanslag Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling & internat. Kulturutbyte o. samarbete		3 712	135 219			138 931	132 132	6 799
28:2.1	Ramanslag Till Kulturrådets disp för utvecklingsverksamhet och bidrag till allmän kulturverksamhet	17		16 969			16 969	16 669	300
28:2.2	Obetecknat Bidrag till organisationer inom kulturområdet		82	67 662			67 744	67 662	82
28:2.2.1	Centrala amatörorganisationer	18		7 243			7 243	7 243	-
28:2.2.2	Centrumbildningar	19		23 395			23 395	23 395	-
28:2.2.3	Lokalhållandeorganisationer			11 951			11 951	11 951	-
28:2.2.4	Mångkulturella organisationer	20		3 073			3 073	3 073	-
28:2.2.5	TA Teateralliansen AB			15 000			15 000	15 000	-
28:2.2.6	Nationella minoritetens språk och kultur(ram)		82	7 000			7 082	7 000	82
28:2.3	Ramanslag Bidrag till internationellt kulturutbyte		78	18 125			18 203	17 912	291
28:2.3.1	Kulturrådet internationellt kulturutbyte (ram)		20	4 706			4 726	4 467	259
28:2.3.2	Svenskhemmet Voksenåsen (obetecknat)			8 851			8 851	8 851	-
28:2.3.3	Sv-no samarbetsf stip Voksen (obetecknat)	21		400			400	400	-
28:2.3.4	Hanaholmens kulturcentrum (obetecknat)			918			918	918	-
28:2.3.5	Bidrag till org för int. Kulturutbyte (ram)		58	3 250			3 308	3 276	32
28:2.4	Ramanslag Bidrag t övriga ändamål inom kulturområdet		3 552	32 463			36 015	30 537	5 478
28:2.4.1	Kultur i arbetslivet (ram)		597	8 331			8 928	8 070	858
28:2.4.2	Bidrag till länsbildningsförbund (obetecknat)			4 932			4 932	4 932	-
28:2.4.3	Länskonstnärer (ram)		305	6 700			7 005	7 000	5
28:2.4.4	Funktionshindr. deltagande i kulturlivet(ram)			9 500			9 500	8 085	1 415
28:2.4.5	Regionala konsulenter för mångkultur (ram)	22	2 650	3 000			5 650	2 450	3 200
28:3.	Ramanslag Nationella uppdrag	23		9 000			9 000	9 000	-

Utgiftsområde 17, Kulturpolitik									
Anslag	Anslagsbenämning	Not	Ing. över.för. belopp	Årets tilldeln. enl. regl-eringsb.	Omdisp. anslags- belopp	Indrag- ning	Totalt disp. belopp	Utgifter	Utg.över- förings- belopp
28:4.	Obetecknat Försöksverksamh ändr reg fördelning			136 845			136 845	136 845	-
28:4.1	Regionförbundet Skånelän	24		136 845			136 845	136 845	-
28:6.	Obetecknat Bidr reg musikverks & reg o lok TDM- inst	25		692 079			692 079	691 928	151
28:6.1	Bidr till länsmusikverksamheten	26		215 378			215 378	215 377	1
28:6.2	Bidr reg o lok teater, dans, orkesterinstitutioner	27		461 148			461 148	461 147	1
28:6.3	Utvecklingsbidrag	28		13 482			13 482	13 333	149
28:6.4	Samarbete med tonsättare			2 071			2 071	2 071	-
28:7.	Ramanslag Bidrag vissa teater-, dans-, musikändamål		11 215	138 215			149 430	138 145	11 285
28:7.1	Fria TDM-grupper o arr musikfören (ram)	29	1 719	101 356			103 075	100 572	2 503
28:7.2	Fonogram o musikaler (ram) Bidrag till viss teaterverksamhet	30	9 496	10 218			19 714	10 933	8 781
28:7.3	(obetecknat) Musikaliska akademien			15 085			15 085	15 085	-
28:7.4	(obetecknat)			4 774			4 774	4 774	-
28:7.5	Skådebaneverksamheten (ram)			5 282			5 282	5 282	-
28:7.6	Eric Sahlström-institutet (obetecknat)			1 500			1 500	1 500	-
28:8.	Obetecknat Bidrag till regional biblioteksverksamhet			43 139			43 139	42 829	310
28:8.1	Bidrag till länsbibliotek			25 264			25 264	25 264	-
28:8.2	Bidrag till låncentraler o depåbibl			11 851			11 851	11 850	1
28:8.3	Utvecklingsbidrag			2 959			2 959	2 959	-
28:8.4	Folkbibliotek			3 065			3 065	2 756	309
28:9.	Ramanslag Litteraturstöd		1 053	100 917			101 970	99 517	2 453
28:9.1	Stöd t utgivning av litteratur	31	609	45 717		9	46 335	44 351	1 984
28:9.2	Inköp av litt till folk- och skolbibliotek	32	9	29 000		-9	29 000	28 681	319
28:9.3	Stöd till läsfrämjandeverksamhet	33	435	6 800			7 235	7 192	43
28:9.4	En bok för alla AB			10 200			10 200	10 200	-
28:9.5	Expert komm f övers finsk facklitt t Sv			100			100	100	-
28:9.6	Sortimentsstöd			4 100			4 100	3 993	107
28:9.7	Litteraturpris till Astrid Lindgrens minne			5 000			5 000	5 000	-
28:10.	Ramanslag Stöd till kulturtidskrifter		694	20 650			21 344	21 033	311
28:10.1	K-tidskr prod/ Utvecklstöd	34	622	20 150			20 772	20 527	245
28:10.2	K-tidskr prenstöd t bibliotek		72	500			572	506	66

Utgiftsområde 17, Kulturpolitik									
Anslag	Anslagsbenämning	Not	Ing. överför. belopp	Årets tilldeln. enl. regleringsb.	Omdisp. anslagsbelopp	Indragning	Totalt disp. belopp	Utgifter	Utg.överföringsbelopp
28:15.	Ramanslag								
	Konstnärlig gestaltning gemensamma miljön			3 905			3 905	3 905	-
28:15.2	Bidrag till konstinköp till folkparker m.fl.			3 905			3 905	3 905	-
28:18.	Ramanslag								
	Bidrag till bild- och formområdet		298	29 708			30 006	29 801	205
28:18.1	Bidrag t org inom bild-och formomr (ram)	35	298	21 181			21 479	21 274	205
28:18.2	Akademien för de fria konsterna (obetecknat)			1 675			1 675	1 675	-
28:18.3	Verksamhet stöd t vissa utställare (ram)			6 852			6 852	6 852	-
28:30.	Obetecknat								
	Bidrag till regionala museer			134 878			134 878	134 825	53
28:30.1	Bidrag till regionala museer			94 579			94 579	94 579	-
28:30.2	Utvecklingsbidrag			6 700			6 700	6 700	-
28:30.4	Lönebidragsanställda reg museer			23 599			23 599	23 599	-
28:30.5	Samarbete inom museipedagogik			10 000			10 000	9 947	53
28:37.	Ramanslag								
	Forskning och utvecklingsinsatser kulturomr		100	3 387		-28	3 459	3 119	340
28:37.1	FoU Statens Kulturråd	36	100	2 069		-28	2 141	1 804	337
28:37.2	FoU ansvarsmuseerna	37		1 318			1 318	1 315	3
SUMMA ANSLAG			16 550	1 490 936		-28	1 507 458	1 485 389	22 069

Anslag	intecknat av framtida åtaganden	Not	
UO 17 28:2.1	Till statens kulturråds disposition för utvecklingsverksamhet		300
UO 17 28:2.3.1	Statens kulturråd		111
UO 17 28:2.3.5	Bidrag till organisationer för internationellt kulturutbyte		32
UO 17 28:2.4.1	Kultur i arbetslivet		723
UO 17 28:2.4.4	Funktionshinderades delt. I arbetslivet		1 178
UO 17 28:7.1	Fria teater, dans och musikgrupper samt arrangerande musikföreningar		551
UO 17 28:7.2	Fonogram och musikalier		30 8 781
UO 17 28:9.1	Stöd till utgivning av litteratur		31 1 984
UO 17 28:10.1	K-tidskr prod/utveckl.stöd		150
UO 17 28:37.1	FoU Statens kulturråd		337

Finansieringsanalys

	2003	2002
Drift		
Kostnader Not 38	-60 980	-57 562
Finansiering av drift		
Intäkter av anslag	57 377	54 493
Intäkter av avgifter och ersättningar	1 876	1 855
Intäkter av bidrag	1 041	1 622
Övriga intäkter	66	9
Summa medel som tillförts för finansiering av drift	60 360	57 979
Minskning(+) av lager	738	-468
Minskning(+) av kortfristiga fordringar	541	250
Minskning(-) av kortfristiga skulder	-822	632
KASSAFLÖDE FRÅN/TILL DRIFT	163	831
Investeringar		
Investeringar i materiella tillgångar	-448	-669
Investeringar i immateriella tillgångar	-115	0
Summa investeringsutgifter	-563	-669
Finansiering av investeringar:		
Lån från Riksgäldskontoret	368	672
- amorteringar	-328	-899
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar	40	-227
KASSAFLÖDE FRÅN/TILL INVESTERINGAR	-523	-896
Transfereringsverksamhet		
Lämnade bidrag	-1 428 312	-1 396 470
Utbetalningar i transfereringsverksamhet	-1 428 312	-1 396 470
Finansiering av transfereringsverksamhet		
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	1 428 012	1 395 650
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag	300	535
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		285
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet	1 428 312	1 396 470
KASSAFLÖDE FRÅN/TILL TRANSFERERINGS-VERKSAMHET	0	0
Förändring av likvida medel	-686	-65

Specifikation av förändring av likvida medel		
Likvida medel vid årets början	3 085	3 150
Ökning(+) av tillgodohavande hos Riksgäldskontoret	1 641	591
Minskning (-) av avräkning med statsverket	-2 327	-656
Summa förändring av likvida medel	-686	-65
Likvida medel vid årets slut	2 399	3 085

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Belopp i tkr där ej annat anges.

Myndighetens redovisning följer god redovisningssed och årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, FÅB och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring, FBF samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till dessa.

Brytdag

Efter, den för myndigheterna gemensamma, brytdagen 12 januari, 2004 inkomna fakturor har bokförts som periodavgränsningsposter. Fakturor understigande 15 tkr exklusive moms har inte periodiserats enligt myndighetsbeslut.

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas maskiner och inventarier med anskaffningsvärde om minst 10 tkr och beräknad ekonomisk livslängd om lägst tre år. Avskrivning sker normalt från den månad tillgången tas i bruk. Följande avskrivningstider tillämpas:

3 år Datorer och kontorsmaskiner

5 år Anläggningar (telefonväxel, kabeldragning datanät)

5 år Inventarier och möbler

Skriftlager

Inventering av skriftlagret sker halvårsvis. Inneliggande lager värderas till försäljningspris exkl moms, d v s det värde kommande försäljning väntas inbringa. Av anskaffningskostnad respektive försäljningspris utgör försäljningspriset i de flesta fall det lägsta värdet. Av kulturpolitiska skäl tas ej full kostnadstäckning ut för skrifterna. Endast nyare titlar som omsatts under året tas med i värderingen eftersom skriftförsäljningen är koncentrerad till det första året efter utgivningen. Äldre skrifter bevaras som arkivexemplar för t ex studieändamål.

Kundfordringar och skulder

Varje enskild fordran värderas för sig. Fordringar som är osäkra tas upp till det belopp som beräknas inflyta i framtiden. Värdelösa fordringar avskrivs och kostnadsförs löpande under året. Skulder tas upp till det nominella verkliga värdet på bokslutsdagen. Fordringar eller skulder i utländska belopp förekommer endast i undantagsfall. Värderingen sker då till balansdagens kurs.

Övrigt

Ändring av Regleringsbrev år 2003

Enligt regeringsbeslut den 13 februari ändras anslaget 28:30 Bidrag till regionala museer så att belopp flyttas mellan anslagsposterna 1 och 3.

För anslaget 28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet ändrades, enligt regeringsbeslut 15 maj, utbetalningen till räntekontot i juli och september att omfatta _ av anslagspost 1.

Regeringen fattade beslut om myndighetens disposition av anslagssparande den 15 maj. Beslutet berör ett flertal av myndighetens anslag.

Enligt regeringsbeslut den 28 maj får Kulturrådet använda högst 750 000 kronor för kostnader i samband med referensgruppernas bedömningar och resor.

Uppgifter om styrelsen och ledande befattningshavare enligt kap 7 §2 FÅB

	Ersättning	Styrelseuppdrag
Styrelseledamöter 2003		
Maj Britt Theorin, styrelsens ordförande	45	
Kristina Rennerstedt, generaldirektör	842	Green Cargo AB, Nordiska Kulturfonden, Stiftelsen Framtidens Kultur, Allmänna Reklamationsnämnden, Nationella ledningsgruppen för folkhälsofrågor, LVM-utredningen
Nabila Alfakir	18	Migrationsverket
Sture Carlsson	10	Konsult AB Probus
Ljiljana Dufgran	14	
Lars Hjertén	18	
Britt Marie Häggström	8	AMS kulturarbetarorganisation
Alf Johansson	12	Dala Airport, Högskolestyrelsen
Marianne Lindberg De Geer	16	Bokomotiv- De Geer & Olsson AB
Thomas Millroth	18	
Magnus Nilsson	10	
Christer Nylén	16	
Emma Stenström	14	

Notförteckning

Resultaträkning

Not 1 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2003	2002
Konferensavgifter	29	169
Försäljning av skrifter	42	414
Sålda tjänster (varav utställningsgarantier 881 tkr)	1 805	1 272
Summa:	1 876	1 855
<i>Intäkter som tagits ut enligt §4 Avgiftsförordningen uppgår till 995 tkr</i>		
Not 2 Finansiella intäkter	2003	2002
Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret	63	9
Övriga finansiella intäkter	2	0
Summa	65	9
Not 3 Kostnader för personal	2003	2002
	-39 089	-35 879
Varav lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter och andra lönebaserade avgifter	-25 286	-22 767
Not 4 Övriga driftkostnader	2003	2002
	-19 190	-18 994
Varav minskning av varulager	-735	-470
Not 5 Finansiella kostnader	2003	2002
Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	0	-69
Ränta på lån i Riksgäldskontoret	-49	-84
Övriga finansiella kostnader	-8	-4
Summa:	-57	-157
<i>Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret är räntekostnad pga utnyttjad kredit</i>		
Not 6 Årets kapitalförändring	2003	2002
Amorteringar	328	899
Avskrivningar	-822	-701
Förändring sem löneskuld	170	-448
Avsättning till kompetensutveckling (RALS 2001)	-161	-145
Varulagerförändring	-735	470
Övriga periodiseringsposter	-66	-359
Resultat utställningsgarantier	-155	
Summa:	-1 442	-284
Balanserad kapitalförändring	-2 487	-2 203
Posten utgörs av periodiseringseffekter mot anslag över åren		

Balansräkning

<i>Not 7 Immateriella anläggningstillgångar</i>	2003-12-31	2002-12-31
<i>Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar</i>		
Ingående anskaffningsvärde	0	0
Årets anskaffningar	115	0
Ingående ackumulerade avskrivningar	0	0
Årets avskrivningar	-32	0
Utgående bokfört värde	83	0
<i>Not 8 Materiella anläggningstillgångar</i>	2003-12-31	2002-12-31
<i>Förbättringsutgift på annans fastighet</i>		
Ingående anskaffningsvärde	918	918
Årets anskaffningar		0
Ingående ackumulerade avskrivningar	-554	-397
Årets avskrivningar	-157	-157
Utgående bokfört värde	207	364
<i>Maskiner, inventarier, installationer m.m.</i>		
Ingående anskaffningsvärde	4 249	3 582
Årets anskaffningar	448	667
Avyttrat/utrangerat, anskaffningsvärde	-20	0
Ingående ackumulerade avskrivningar	-3 182	-2 640
Årets avskrivningar	-633	-542
Avyttrat/utrangerat, avskrivningsvärde	20	
Utgående bokfört värde	882	1 067
Summa materiella anläggningstillgångar:	1 089	1 431
<i>Not 9 Fordringar hos andra myndigheter</i>	2003-12-31	2002-12-31
Fordran mervärdesskatt	398	425
Kundfordringar	20	47
Övriga fordringar (ränta räntekonto 4kv RGK)	24	6
Summa:	442	478
<i>Not 10 Periodavgränsningsposter</i>	2003-12-31	2002-12-31
Förutbetalda hyreskostnader	537	528
Övriga förutbetalda kostnader	54	
Upplupna bidragsintäkter, utomstatliga	331	813
Övriga upplupna intäkter	35	44
Summa:	957	1 385
<i>Not 11 Avräkning med statsverket</i>	2003-12-31	2002-12-31
Ingående balans	2 057	2 714
<i>Avräknat mot statsbudgeten:</i>		
Anslag	1 485 389	1 450 143
<i>Avräknat mot statsverkets checkräkning:</i>		
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-45 035	-41 365
Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel		44
Uppbördsmedel m.m.	6 751	9 776
Transfereringar m.m.	-1 449 432	-1 419 255
Utgående balans	-270	2 057

Not 12 Räntekonto i Riksgäldskontoret	2003-12-31	2002-12-31
Anslagsmedel	3 394	-421
Bidrag, inomstatliga	-496	1 033
Övriga medel, utomstatliga	-229	-813
Övriga medel, förändringar fordringar och skulder		1 229
Summa behållning på räntekonto:	2 669	1 028
<i>Varav kortsiktigt likviditetsbehov</i>	<i>2 300</i>	<i>2 000</i>
<i>Beviljad kreditram</i>	<i>3 516</i>	<i>3 673</i>
Not 13 Lån i Riksgäldskontoret	2003-12-31	2002-12-31
Ingående balans	1 428	1 655
Årets nyupptagna lån	368	672
Årets amorteringar	-328	-899
Summa:	1 468	1 428
Beviljad låneram enligt Regleringsbrev	3 000	5 000
Not 14 Skulder till andra myndigheter	2003-12-31	2002-12-31
Leverantörsskulder	328	825
Arbetsgivaravgifter och andra lönebaserade avgifter	1 323	1 169
Övriga skulder	11	8
Summa:	1 662	2 002
Not 15 Periodavgränsningsposter	2003-12-31	2002-12-31
Oförbrukade bidrag utomstatliga	6	0
Oförbrukade bidrag inomstatliga	590	1 033
Upplupna löner och semesterlöner inkl. sociala avgifter	3 235	3 377
Upplupna räntor avseende lån RGK	0	8
Övriga upplupna kostnader	490	292
Summa	4 321	4 710

Anslagsredovisning

Not 16

28:1 Statens Kulturråd, förvaltningskostnader

Kulturrådet disponerar en anslagskredit på 645 tkr. Utnyttjad kredit per 2003-12-31: 0 tkr.
Av anslaget skall minst 1300 tkr användas för samordnings- och utvecklingsinsatser på det mångkulturella området. Utfall: 1304 tkr.

Not 17

28:2.1 Utvecklingsverksamhet och bidrag till allmän kulturverksamhet

Av anslagsposten skall minst 500 tkr användas för bidrag till Sveriges Dramatikerförbund för driften och administrationen av en digital pjäsbank. Utfall: 500 tkr.

Minst 500 tkr skall användas till verksamhet med en barn-och ungdomsteaterkonsulent. Utfall: 453 tkr.

Minst 1.500 tkr skall avsättas för bidrag till försök med länsteaterverksamhet i Sörmlands län.

Utfall: 1.500 tkr.

1.000 tkr skall användas till försöksverksamhet med stöd till arrangerande konstföreningar.

Utfall: 1.000 tkr.

Not 18

28:2.2.1 Centrala amatörorganisationer för riksorganisationernas verksamhet

Minst 500 tkr skall användas för bidrag till Sverigefinska Riksförbundet för sverigefinsk amatörteater.

Utfall: 500 tkr.

Not 19

28:2.2.2 Centrumbildningar för deras centrala och regionala verksamhet

Minst 10.506 tkr skall användas för bidrag till arbetsförmedlande verksamhet vid centrumbildningarna, folkparkerna och studieförbunden. Utfall: 10.515 tkr.

Not 20

28:2.2.4 Mångkulturella organisationer

1.000 tkr skall användas för verksamhetsbidrag till Kurdiska biblioteket. Utfall: 1.000 tkr.

Not 21

28:2.3.3 Svensk-norska samarbetsfonden för stipendier för vistelse vid Svenskhemmet Voksenåsen

Minst 100 tkr skall användas för stipendier till författare och andra konstnärer med utomnordisk bakgrund. Utfall: 100 tkr.

Not 22

28:2.4.5 Regionala konsulenter för mångkultur

700 tkr av utgående överföringsbelopp är en följd av att två mångkulturrkonsulenttjänster ej tillsats under 2003.

Not 23

28:3 Nationella uppdrag

Statens Kulturråd skall betala ut 1.000 tkr till var och en av följande institutioner: Föreningen Svensk Form, Dansnät Sverige hos Dansens Hus, Dalateatern, Film i Värmland, Drömmarnas hus, Eric Ericssons Kammarkör, Baltic Art Center, Jämtlands läns museum och Regionteatern Blekinge-Kronoberg.

Utfall: 9.000 tkr.

Stiftelsen Svenska Filminstitutet skall, efter rekvisition hos Statens kulturråd, betala ut 1.000 tkr till Filmpool Nord.

Not 24

28:4.1 Regionförbundet Skåne län

Av anslagsposten får högst 300 tkr användas till administrationskostnader för Region Skåne.

Utfall: 300 tkr.

Not 25**28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner.**

Statens Kulturråd får använda högst 500 tkr för utvärdering av verksamhet som får bidrag från detta anslag. Utfall: 452 tkr.

Not 26**28:6.1 Bidrag till länsmusikverksamhet**

Bidrag får lämnas under förutsättning att medfinansiering sker från kommuner och landsting. En utgångspunkt för Kulturrådets medelsfördelning skall vara att huvudmännens motprestation skall ligga kvar på minst 2002 års nivå för att oförändrat statsbidrag skall erhållas.

Not 27**28:6.2 Bidrag till regionala och lokala orkesterinstitutioner**

Bidrag får lämnas under förutsättning att medfinansiering sker från kommuner och landsting. En utgångspunkt för Kulturrådets medelsfördelning skall vara att huvudmännens motprestation skall ligga kvar på minst 2002 års nivå för att oförändrat statsbidrag skall erhållas.

Not 28**28:6.4 Utvecklingsbidrag**

Medlen skall användas för särskilda utvecklingsbidrag i enlighet med 12 § förordningen om statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Not 29**28:7.1 Fria teater-, dans- och musikgrupper samt arrangerande musikföreningar m.m.**

Minst 900 tkr skall lämnas som bidrag till daglig träning för frilansdansare. Utfall: 1.400 tkr.
Högst 750 tkr får användas för kostnader i samband med referensgruppernas bedömningar och resor. Utfall: 550 tkr.

Kulturrådet har under 2003 tagit fram diskussionsunderlag för eventuella omprioriteringar och tydligare uppföljning mellan konstområdena inom anslaget. De medel som reserverats för framtida förändringar inom anslaget har överförts till 2004. Dessa medel föreslås användas till att förstärka Kulturrådets satsning på dans och på konstområdesövergripande verksamhet.

Not 30**28:7.2 Fonogram och musikalier m.m.**

Intecknade belopp avser förhandsbesked. Högst 600 tkr får användas för informationsinsatser och löpande utvärdering av fonogramstödet samt för kostnader i samband med referensgruppens bedömningar och resor. Utfall: 600 tkr.

Not 31**28:9.1 Stöd till utgivning och distribution av litteratur**

Intecknade belopp avser förhandsbesked. Minst 750 tkr skall användas för att främja utgivning av nationella minoriteters litteratur. Utfall: 887 tkr.
Högst 1.600 tkr får användas för nytryck, marknadsföring m.m av klassisk litteratur för skolans behov. Utfall: 629 tkr.

Not 32**28:9.2 Stöd till inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek**

Högst 500 tkr får användas för administrationskostnader. Utfall: 500 tkr.

Not 33**28:9.3 Stöd till länsfrämjande verksamhet**

Högst 1.800 tkr får användas för produktion och distribution av en barnbokskatalog. Utfall: 1.800 tkr.

Not 34**28:10.1 Produktions- och utvecklingsstöd**

Av anslaget skall minst 250 tkr användas för att främja utgivning av nationella minoriteters kulturtidskrifter. Utfall: 330 tkr.
Verksamhetsbidrag till tidskriftverkstäder får uppgå till högst 2.000 tkr. Utfall: 2.000 tkr.
Högst 400 tkr får användas för produktion av en kulturtidskriftskatalog på internet. Utfall: 400 tkr.

Not 35**28:18.1 Organisationer inom bild- och formområdet**

3.000 tkr skall betalas ut till Folkrorelsernas konstfrämjande som ett allmänt verksamhetsbidrag.

Utfall: 3.000 tkr.

Not 36**28:37.1 FoU Statens kulturråd**

Kulturrådet disponerar en anslagskredit på 52 tkr.

Not 37**28:37.2 FoU ansvarsmuseerna**

Kulturrådet disponerar en anslagskredit på 33 tkr.

Finansieringsanalys**Not 38****Kostnader**

Kostnader enligt resultaträkningen

Avskrivningar

Reaförlust vid avyttring och utrangering av anläggningstillgångar

Kostnader enligt finansieringsanalysen

	<u>2003</u>	<u>2002</u>
	-61 802	-58 263
	822	701
	0	0
	<u>-60 980</u>	<u>-57 562</u>

Stockholm den 20 februari 2004

Maj Britt Theorin
Ordförande

Kristina Rennerstedt
Generaldirektör

Nabila Alfakir

Sture Carlsson

Ljiljana Dufgran

Lars Hjertén

Britt Marie Häggström

Alf Johansson

Marianne Lindberg De Geer

Thomas Millroth

Magnus Nilsson

Christer Nylén

Emma Stenström